

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2022. gada 31. martā

Turpinājums

2022. gada 13. aprīlī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Un turpinām ar pieaicināto personu uzklaušīšanu.

Kā nākamā pieaicinātā persona tiks uzklaušīts Ēriks Selga. Vai Selgas kungs ir pieslēdzies tiesas sēdei?

Ē. Selga.

Esmu.

A. Laviņš.

Paldies. Personas apliecinātie dokumenti ir iesniegti un pēc tiem mēs varam pārliicināties par jūsu personas identitāti.

Labi. Paldies.

Selgas kungs, lūdzu, jums vārds viedokļa sniegšanai. Un aicinu vispirms izteikties par tiem jautājumiem, kurus jau iepriekšējās tiesas sēdēs tiesa ir norādījusi, kā tādus, kas vispirms interesē tiesu.

Lūdzu, jums vārds viedokļa sniegšanai.

Ē. Selga.

Labrīt, godātā tiesa!

Paldies par iespēju sniegt viedokli šajā lietā.

Es mēģināšu kodolīgi atbildēt uz jūsu uzdotajiem jautājumiem, akcentējot starptautisko un īpaši anglosakšu sistēmas pieredzi. Tur arī ir mana pieredze kā doktorantam Honkongas universitātē.

Anglosakšu pieredze te ir būtiski tādēļ, ka šīs jurisdikcijas ir izveidojušas mūsdienu finanšu tiesību praksi, kā arī vadījušas pasaules noziedzīgi iegūto līdzekļu novēršanas režīmus. ASV, piemēram, pirmo naudas atmazgāšanas regulējumu ieviesa jau 80. gados, izveidojot arī finanšu darījumu darba grupu FATF, kas 1990. gadā izsniedza autoritārās 40 rekomendācijas.

Ne visiem terminiem, ko pieminēšu, ir tiešs tulkojums vai pat atspoguļojums konceptuālā latviešu praksē, tāpēc iezīmēšu arī angļu terminoloģiju.

Es sākumā izskatīšu trešo jautājumu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iespēju atrasties civiltiesiskajā apgrozībā.

Mūsu sākumpunkts šajā kāzusā ir ļoti būtiskais fakts, ka netiek apstrīdēts noziedzīgi iegūtu līdzekļu statuss. Ar terminu “noziedzīgi iegūti līdzekļi” saprot Krimināllikumā lietoto terminu “noziedzīgi iegūta manta”, kura, atbilstoši Krimināllikumam, ir jākonfiscē. Konfiskācijas pasākumus pieprasa arī mūsu starptautiskās saistības, kas atspoguļojas Vīnes, Palermo, Varšavas, Strasbūras konvencijās, konfiskācijas direktīvā un, kā pieminēju, arī autoritatīvajās FATF rekomendācijās.

Ko dod konfiskācija? Konfiskācijai ir trīs galvenie sabiedrības interešu pamatojumi.

Pirmkārt, konfiskācija ir nosodoša ar ideju, ka noziedzniekam tiek atņemts ieguvums vai labums no nelikumīgās darbības. Šajā gadījumā mums nav vainīgā.

Otrkārt, tā ir preventīva, ar mērķi nepieļaut turpmāk noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Šajā gadījumā tas nozīmē – pārraut noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas ķēdi. Šādu loģiku pieņem arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa “Balzamo pret Sanmarīno” lietā, kurā apstiprināja konfiskācijas pasākumus pret trešo labticīgo personu, lai sasniegtu preventīvo mērķi.

Treškārt, konfiskācija ir korektīva. Viens no galvenajiem konfiskācijas mērķiem ir novērst noziedzīgas darbības sekas. Runājot par noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem, sekas var būt, teiksim, nenomaksāti nodokļi, konkurences kropļošana vai pat organizētās noziedzības uzplaukšana un turpināšana. Korektīva konfiskācija tāpat nozīmē novest esošo stāvokli atpakaļ uz *status quo*, pirms noziedzīgi iegūti līdzekļi tika iegūti. Šī mērķa sasniegšanai esošā kāzusa ietvaros bez specifiska cietušā, vienīgais veids, kā šādu galēju atpakaļvirzību nodrošināt, ir sākotnēji tos izņemt no civiltiesiskās apgrozības. Šo var izdarīt tikai valsts un praktiski tas atspoguļojas līdzekļu izņemšanā no bankas konta, to ievietošanā valsts kasē, kur to pielietojums var tikt caurredzami prioritizēts saskaņā ar plašākiem sabiedrības interešu mērķiem.

Šī loģika ir atrodama Eiropas Cilvēktiesību tiesas “Saliba pret Maltu” spriedumā. Pieteicējs bija nelikumīgi uzbūvējis ēku uz savas zemes gabala. Lai gan viņš tika galīgi attaisnots no krimināl- vai civilās atbildības, valsts ēku nojauc ar mērķi novest situāciju atpakaļ uz *status quo*, pirms ēka tika nelikumīgi uzcelta. Tiesa piekrita, ka ēkas nojaukšana ir leģitīms kontroles pārņemšanas mērķis sabiedrības interešu nolūkos. Svarīgi pieminēt, ka ECT arī piezīmēja, ka ēka būtu jānojauc, arī ja tā būtu izīrēta vai pat pārdota trešajai labticīgajai personai, jo citādāk valstij būtu jāpieļauj likumam pretrunīgas darbības un priekšrocības.

Šajā gadījumā pretrunīgā darbība būtu likumīgu darījumu veikšana ar noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem un kreditora labuma gūšana no tiem.

Protams, šajā gadījumā nav runa par māju, bet par noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem.

Otrais uzdotais jautājums – par bankas īpašumtiesībām – ir tieši saistīts ar to, kas ir šo noziedzīgi iegūto līdzekļu raksturs. Diskusija līdz šim ir bijusi par to, kas konkrēti konfiskācijas gadījumā tiek atņemts. Bieži ir tikušas pieminētas bankas īpašumtiesības uz naudu pret klientu prasījumtiesībām.

Te vēlos precizēt, ka šie termini tiek lietoti debitoru un kreditoru attiecībās, kas pastāv starp banku un noguldītāju, nāk ar piezīmēm. Amerikas un Anglijas judikatūrā seko precedentam no *folly pret hell* kur tiesnesis norādīja, ka nauda, kas nodota banķiera glabāšanā, pēc visiem nodomiem un mērķiem ir banķiera nauda. Viņš ar to var rīkoties, kā vēlas, bet ir atbildīgs par parāda summu, ja tā tiek pieprasīta. Īpašumtiesības šajā gadījumā tiek pieminētas ne tikai, lai atsavinātu līdzekļus, bet vairāk lai norādītu uz kredītiestāžu brīvību rīkoties ar noguldīto naudu.

Tāpat banku un noguldītāju attiecību unikālais raksturs ir mūsdienu finanšu sistēmas pamats, ka banka nosūta no noguldītāja konta maksājumu uz citas bankas kontu un nenotiek īpašumtiesību maiņa, kā mēs to saprastu, teiksim, ar naudas dāvinājuma līgumu, bet saistība maiņa, kas savukārt grāmatvediski maina... bankas aktīvus un saistības. Uz šādas parādu apgrozības sistēmas arī pastāv globālā finanšu nozare, jo skaidra nauda ir tikai 8 procenti no visa apgrozījuma, naudas rezerves ir vēl mazāk un liela daļa no pasaules naudas kustības rit šādu prasījumu - saistību apmaiņā. Un tad vairāki elementi uztur šo īpašo rāmi. Piemēram, tāpēc, ka judikatūra ir apstiprinājusi anglosakšiem, ka bankām nav jāmeklē noguldītājs, lai tiem atmaksātu parādus, kas... ja mēs uzskatām parādu par šīm parādsaistībām... prasījuma tiesībām, atvainojos, kas ir viņu bankas kontā atrodamie līdzekļi, kas atšķiras no parastajām kreditoru-debitoru attiecībām... bankas naudu no noguldītāju konta... kontā esošos līdzekļus var turpināt lietot citām funkcijām, līdz nauda tiek pieprasīta.

No otras puses, noguldījuma izņemšana tiek sagaidīta momentāli. Faktiski, apvienojot noguldītāja prasījumu tiesības ar naudu. No šāda skatupunkta konfiscēti tiek noziedzīgi iegūti līdzekļi, kas iekļauj gan prasījuma tiesības, kas ir noziedzīgi iegūti, gan līdzekļus. Tomēr starptautiskajā noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršanas un tādā plašākā konfiskācijas praksē šis jautājums vispār ir mazsvarīgs. Anglosakšu tiesas jau kopš agrīniem elektroniskajiem maksājumiem 90. gados ir norādījušas, ka šie debitēšanas un kreditēšanas procesi var tikt uzskatīti par līdzekļu apmaiņu, nedalot tos starp prasījuma tiesībām un bankas naudas īpašumtiesībām. Prasījuma tiesības tomēr arī atspoguļo prasījuma objektu, tas ir, naudu. To savā veidā atspoguļo arī starptautiskie līgumi, kas norāda, ka konfiscētais īpašums var būt jebkāda veida manta, ieskaitot bezķermenisku, kā arī juridiskus dokumentus vai instrumentus, kas apliecina

īpašumtiesības uz šādu mantu vai cita veida tiesības uz to. Tātad, ja naudas līdzekļi ir šis noziedzīgi iegūtais labums, tad to ir jākonfiscē, līdz civiltiesiskajā apgrozībā nepastāv ne nauda, ne prasījuma tiesības uz tiem.

Nākamais jautājums – kā šo konfiskāciju ietekmē maksātnespējas process. Anglosakšu sistēmā konfiskācija ir kategoriski augstāka prioritātē pret maksātnespējas procesu. Šādu prioritāti pamato divi iemesli.

Pirmkārt, konfiskācijas process tiek nošķirts no maksātnespējas procesiem. Gadījumos, kur maksātnespējas procesā administrators ir mēģinājis valsts konfiskācijas prasību ievietot kreditoru kārtā, tiesas ir nošķīrušas valsts īpašo regulatīvo pilnvarojumu dažādiem mērķiem. Konfiskācijas mērķis ir, kā jau pieminēju, preventīvu, korektīvu un nosodošu pasākumu pildīšana. Maksātnespējas procesa mērķis ir taisnīgi apmierināt kreditorus. Maksātnespēja pati no sevis nevar tikt uzskatīta par iemeslu neturpināt konfiskācijas procesu vai zem tā subordinēt valsts prasības. Piemēram, līdzīgā kāzusā, kad ASV pieprasīja konfiskāciju no noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas no Antigas un Barbudas bankas maksātnespējas procesa ietvaros, diskusija bija nevis par to, vai ASV ir jāpārņem vieta kārtā, bet vai konfiskācija no kopsummas iekļauj arī bankas gūto peļņu no noziedzīgi iegūtajiem noguldījumiem. Rezultāts bija – jā. Un peļņa arī ir jākonfiscē.

Otrkārt, augstākai prioritātei ir doktrināls pamatojums. Īpaši ASV, tā saucamā, atpakaļejošuma doktrīna vai *relation back doctrine* nosaka, ka ASV automātiski iegūst īpašumtiesības uz noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem nozieguma izdarīšanas brīdī. Trešās puses nevar kļūt par īpašumtiesību īpašnieku, jo īpašumtiesības ir tikai valstij. Sekojoši ASV tiesa ir norādījusi, ka kredītiestāde vispār nedrīkstētu uzsākt attiecības ar pieteicēju, jo tai nav īpašumtiesības uz noziedzīgi iegūtu naudu.

Nākamais jautājums, kas rodas, ir par to, kā tad veikt konfiskāciju no šīs kopējās maksātnespējas mantas. Starptautiski konfiskācija juridiskā izpratnē seko piesārņojuma doktrīnai... *mixed vai tainted doctrine*... angļiski... ka, ja atvietojami noziedzīgi līdzekļi kā bezskaidra nauda tiek ievietoti individuālā kontā, kurā jau ir likumīgi iegūti līdzekļi, visa nauda tiek uzskatīta par noziedzīgi iegūtu. Tāpēc vispārīgā prakse, ieskaitot arī Latvijā, ir... ja banka uzzina, ka klientam ir ienācis aizdomīgs vai nelikumīgs maksājums, banka var iesaldēt visu kontu nevis tikai konkrētu summu. Šāds princips arī tiek atspoguļots vairākos starptautiskos līgumos, piemēram, Varšavas konvencijas 5. pants norāda, ka ja noziedzīgi iegūti līdzekļi pilnīgi vai daļēji ir pievienoti likumīgas izcelsmes īpašumam, konfiskācijai jābūt iespējamai uz šo likumīgās izcelsmes īpašumu, ieskaitot pievienoto noziedzīgi iegūtu līdzekļu vērtību. Un pamatojums šeit ir tieši, lai neradītu noziedzniekam veidu, kā naudu noslēpt atvietojamu līdzekļu mantā vai masā, pat ja tā masa ir dalīta ar trešo labticīgo pusi.

Un te es pieminu, ka ir tikusi... ir pieminēta tēze par nesamērīgumu pret citiem kreditoriem. Ja no kopīga maksātnespējas fonda tiktu izņemta visa konfiscētā summa,

ja mēs ņemam vērā piesārņojuma doktrīnas samērīgumus gadījumā, kad noziedzīgi iegūtu līdzekļu saturošs konts ir pievienots plašākajam maksātnespējas fondam, jau ir tajā, ka konfiscētie līdzekļi ir tikai šī individuālā konta lielumā, jo teorētiski noziedzīgi iegūtu līdzekļu risks varētu tapt visai kopīgajai mantai, ja to saliek kopā. Viena Anglijas lieta atbalsta... vai norāda uz šādu loģiku. Šajā lietā viens no bankas klientiem bija maksājumu iestāde, kura bankā turēja 60 dažādus kontus, savstarpēji nesaistītiem klientiem. Kad banka saņēma aizdomīgu darījuma ziņojumu par vienu no šiem kontiem, veicot izpēti, tā iesaldēja visus 60 kontus ar piesārņojuma risku kā pamatojumu.

Tagad īsi pievērsīšos diviem jautājumiem par to... es sākumā īsi pievērsīšos jautājumam par to, kāds ir kredītiestādes pienākums un tās statuss noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā. Un pēc tam es īsi pievērsīšos mūsu starptautiskajām saistībām.

Lai gan es padziļināti detaļas nezinu TRASTA KOMERCBANKAS lietā... es saprotu, ka komercbankas licence tika anulēta saistībā ar ilgstošiem trūkumiem tās iekšējās kontroles sistēmā. Lai gan regulējums pirms vairākiem gadiem nebija tikpat detalizēts, pielietojot ECT un Anglijas ilgstošo subjektīvo... veselais saprāts vai *common sense* aizdomu standartu, banka jau kopš pagājušā gadu desmita ir parādījusies dažādās lietās citās valstīs kā daļa no naudas atmazgāšanas shēmām. Uzskatu, ka, ja banka līdz 2016. gadam nevarēja novērst šos trūkumus, man ir grūti redzēt, kā tā varētu būt labticīgā persona šajā lietā.

Un tagad īsi atkal pievērsīšos Latvijas starptautiskajām saistībām.

Ja šos līdzekļus nevarētu tieši konfiscēt, uzskatu, ka Latvija nepildītu savas tiesības. Varšavas konvencijas 23. pants sniedz pienākumu veikt konfiskāciju, ja pamatots lūgums ir saņemts no citas valsts. Ja lūgums būtu par šajā kāzusā esošajiem līdzekļiem, un mums būtu jānorāda, ka maksātnespējas process šādu konfiskāciju praktiski aptur, man ir grūti apgalvot, kā mēs varam konfiskācijas lūgumu izpildīt. Ar nostāju, ka valstij jāpārņem noziedzīgi iegūtu līdzekļu kreditora vieta maksātnespējas procesā, mūsu regulējums kļūtu par aberāciju, man šķiet, starptautiski. Un vairāk par to – pat kā starptautisku naudas atmazgāšanas robu. Te ir jāpievērš uzmanība, ka naudas atmazgāšana ir parasti starptautisks pasākums ar ļoti sarežģītām struktūrām, kur, kā es uzskatu, Latvijas pieredze liecina, ka mūsu bankas, ieskaitot TKB, kura ir atmazgājusi vairākas reizes valsts IKP lielas summas, nu, ka būtu noziedzniekiem gatavība pielietot ļoti, ļoti sarežģītas struktūras, lai veiksmīgi tad atmazgātu savus līdzekļus. Un uzsveru, ka bez šādas interpretācijas Latvijas noziedzīgu iegūtu līdzekļu režīms, ieskaitot konfiskāciju un trešo labticīgo pušu aizsardzību, ir tikusi ļoti augstu novērtēta gan *money wall*, gan Eiropas Komisijas, gan citos vērtējumos līdz šim.

Tad nobeigumā jeb kopsavilkumā, lai valsts varētu sasniegt šos konfiskācijas korektīvos un preventīvos mērķus un novest situāciju atpakaļ uz *status quo* pirms

noziedzīgi iegūti līdzekļi iekļuva civiltiesiskajā apgrozībā, tos ir jāver izņemt no kredītiestādes pilnā apmērā. Ja kredītiestādē šādi līdzekļi ir pieejami, starptautiskā prakse atbalsta to, ka šāda konfiskācija ir jāveic, neskatoties uz citiem procesiem, kur šī nauda ir iesaistīta, ieskaitot kredītiestādes maksātnespēju.

Un uzskatu, ka tikai šādi valsts nodrošinās atbilstību ar tās starptautiskajām saistībām un pilnveidos noziedzīgu ieguves līdzekļu novēršanas režīmu.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies jums par sniegto viedokli.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien! Paldies, Selgas kungs, par jūsu viedokli.

Es gribētu precizēt. Jūs savā viedoklī atsaucāties vairākkārt uz anglosakšu pieredzi un izklāstījāt, kādēļ, jo saknes ved šajā virzienā šī jautājuma risināšanas lietā, ja drīkstētu tā teikt.

Bet sakiet, lūdzu, vai jums ir zināms, kā kontinentālā vai Eiropas tiesību saimē tiek risināti šie jautājumi?

Un pie reizes es arī gribēju precizēt. Vai jums ir zināma kādas valsts pieredze vai vispārēji jūs varētu vēl precizēt vienu jautājumu, proti, ja kredītiestāde... un runāsim specifiski par kredītiestādēm... ja kredītiestāde kļūst maksātnespējīga, vai kādā valstī tiktu pieļauts, ka tiek konfiscētas prasījuma tiesības, bet tie finanšu līdzekļi, kā tas tika arī skaidrots iepriekšējās tiesas sēdēs, varētu palikt šīs te bankas vai kredītiestādes rīcībā un tad šos finanšu līdzekļus, kas tad nu paliek bankas rīcībā, varētu izmantot citu kreditoru prasījumu apmierināšanai. Vai jums ir zināms, ka citās valstīs arī šādi tiktu skaidrots šis te jautājums? Paldies jums.

Ē. Selga.

Jā, paldies par jautājumu.

Diemžēl, nē. Es neesmu padziļināti pētījis kontinentālo praksi. Tur man ekspertīzes nav.

Par jūsu otro jautājumu. Es varu... ir bijušas vairākas lietas, kā minēju, tas ir, anglosakšiem, kur konfiskācija ir tikusi veikta kredītiestādēs maksātnespējas procesa laikā tieši. Un nekad nav bijusi runa par prasījuma tiesībām, atšķirīgi no bankas tā sauktajām īpašumtiesībām uz līdzekļiem.

Kā pieminēju... vispār līdzekļi jau satur abus divus no šiem, teiksim, terminiem kopā. Viņi ir neatdalāmi. Viņi ir atdalāmi tādā ļoti burtiskā atsavināšanas veidā, kur mums interesē... nezinu... kādu ovāciju vai kaut kādu sindikātu aizdevuma

instrumenti... Bet nekad vispār konfiskācijas praksē par kredītiestādēm es neesmu saticis to, ka viņas atdalītu.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un vēl viens tāds precizējošs jautājums, lai saprastu jūsu pozīciju un arī ņemot vērā jūsu pieredzi ārpus Latvijas studiju dzīvē... Sakiet, lūdzu, vai es pareizi saprotu, ka citu valstu prakse nenodala konfiskācijas tiesisko regulējumu, ņemot vērā to, ir vai nav maksātspējas process. Kaut vai, kā tas ir mūsu gadījumā, ka kredītiestādē... bet nu tas var skart arī citas personas konfiskāciju...

Tātad, vai ir atšķirīgs tiesiskais regulējums, vai šī procesa izpilde, ņemot vērā, vai ir vai nav maksātspējas process?

Ē. Selga.

Jā, paldies jums.

Ir bijušas vairākas lietas par to, bet beigu beigās jau iezīmējas, ka tā konfiskācija gūst tādu uzvaru pret maksātspējas procesu.

A. Rodiņa.

Jā... Paldies.

Un vēl viens precizējošs jautājums saistībā ar kredītiestādes iespējamo aizskārumu. Sakiet, lūdzu, tad, jūsuprāt, šajā tiesiskajā un faktiskajā situācijā... vai banka izjūt negatīvas sekas konfiskācijas rezultātā? Vai ir aizskārums radīts bankai? Paldies.

Ē. Selga.

Īsumā – nē. Kā jau ir ticis pieminēts iepriekšējās sēdēs... uzreiz, kā bankai, teiksim, pazūd aktīvs, pazūd arī saistība.

Protams, runājot ļoti praktiski, ka šos naudas līdzekļus, kas viņai ir, viņa pielieto un ikdienišķā darbībā viņa mēģina balstoties uz tiem, gūt kaut kādu peļņu sev. Bet nē... it īpaši, ja mēs runājam par kaut kādu konfiskāciju, ja mēs uzskatām, ka tie ir labumi gūti no noziedzīgi iegūtu līdzekļu pielietojuma, tad pat tie labumu tiek atņemti... Nu, tādā gadījumā, jā... ja banka tiešām tiek uzskatīta par... nu, es tagad runāju par vienu to lietu, ko es pieminēju, kur banka... ja es pareizi sapratu, tad viņa nemēģināja atgūt to naudu pēc tam, viņa neuzskatīja sevi kā cietušo. Bet teorētiski tad viņa varētu vērsties pret tiem kreditoriem... nu, tiem, kas bija ievietojuši to naudas summu sākotnējo...

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

Vai jūs, lūdzu, varētu pakomentēt vēl vienu tādu jautājumu, kas ir krustu šķērsu arī izrunāts vairākās tiesas sēdēs.

Mēs zinām, ka kredītiestādes ir nu ļoti īpaši subjekti, tajā skaitā arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā. Sakiet, lūdzu, vai mēs varam uzskatīt, ka, ja tomēr šādi noziedzīgi iegūti līdzekļi tiek noguldīti bankā, vai banka ir izpildījusi visus no normatīvajiem aktiem izrietošos pienākumus šajā jomā?

Ē. Selga.

Tam es piekrītu, kas jau iepriekš ir ticis runāts... Vienmēr ir risks un bankai ir jāmēģina izdarīt visu, ko viņa var, lai tomēr, teiksim, izfiltrētu šos noziedzīgi iegūtos līdzekļus.

Kam te ir jāpievērš īpaša uzmanība? Ir tas, ka banka neveic tikai vienu reizi tādu pārbaudi līdzekļu... Bankai, balstoties uz klienta profilu vai pat klientu - klientu profiliem, ir visu laiku jāmaina to savu iekšējo kontroles sistēmu pret klientu. Ja viņa redz, ka pat vienreiz vai divreiz klientam no kādas citas bankas ir ienācis kaut kāds ziņojums vai neiet cauri pareizi maksājumi, vai varbūt bankas klientam ir kaut kādas aizdomīgas tipoloģijas, teiksim, viņi ļoti bieži pārsūta ļoti mazas summas, vai viņi nevar norādīt uz to, kur viņi ir ieguvuši šos līdzekļus, kas ir šo līdzekļu avots... tad bankai būtu jāpastiprina tā iekšējā kontrole pret šo klientu. Tādā gadījumā, ja ilgstoši nav novērstas trūkums pret vienu klientu, tad banka nav veikusi noteikti savu uzdevumu.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un jūs pieminējāt, tā saucamo, "piesārņojuma doktrīnu", atbilstoši kurai tā tad viss, kas nonāk kontā, kļūst nelikumīgs.

Sakiet, lūdzu, vai šī piesārņojuma doktrīna tiesībzinātnē, praksē ir ar absolūtu raksturu, vai tomēr tiek pieļauti kādi izņēmumi?

Ē. Selga.

Piesārņojuma doktrīna, ir īpaši saistībā ar kredītiestādēm ir gandrīz absolūta un tas izriet no pašu kredītiestāžu to līdzekļu aizvietojamības jeb atvietojamības rakstura. Banka pati uzskata, ka viņa nevar summas atdalīt un tas izriet no tā, kā jau es agrāk savā runā jau norādīju, ka viņām nav nauda, viņām ir saistības un aktīvi. Un tā ir tāda grāmatvediska sistēma, kurā viss izskatās vienādi.

Rit pārrunas par to, kā varbūt sākt veikt kaut kādu nodalījumu un kā tas varētu izskatīties... nu, kas iekļauj jau to, ka banka var atsevišķu kontu iesaldēt. Bet šobrīd tās ir tikai pārrunas starp akadēmiķiem par to, kā tas varētu izskatīties.

A. Rodiņa.

Paldies liels.

A. Laviņš.

Paldies. Es paturpināšu vēl ar dažiem jautājumiem. Šobrīd man ir divi jautājumi.

Pirmais ir saistīts ar tēzi, kas vairākkārt ir izskanējusi tiesas sēdē šajā lietā, proti, ka Satversmes 105. pants neaizsargā tādu īpašumu, kas ir iegūts noziedzīgā ceļā. Un vairākas pieaicinātās personas, atbildot uz tiesas uzdoto jautājumu, vai ir saskatāmas kādas privātpersonas, kurām varētu rasties aizskārums 105. panta, proti, tiesību uz īpašumu aizskārums, vai ir saskatāmas kādas privātpersonas, kurām būtu tiesības vērsties Satversmes tiesā, lai apstrīdētu, piemēram, regulējumu, kas paredz, ka šādus noziedzīgus līdzekļus ir jākonfiscē.

Jūs norādījāt uz vairākiem tiesu piemēriem, tie gan ir no anglosakšu tiesību sistēmas, bet tik un tā es saprotu, ka šo valstu tiesas šīs lietas ir izskatījuši pēc būtības. Tātad es pieļauju... lai gan, iespējams, ka šie priekšnoteikumi tiesvedības ierosināšanai atšķiras, bet tomēr dzirdot jūsu teikto, ka tiesas šīs lietas ir izskatījušas pēc būtības, tādējādi atgriezies pie šī jautājuma, vai no Latvijas tiesību sistēmas skatupunkta, balstoties tēzē, ka īpašumtiesības, ko paredz Satversmes 105. pants, neaizsargā tādu īpašumu, kas ir iegūts noziedzīga ceļā, jūs saskatāt kādu privātpersonu, kurai būtu aizskārums un kura būtu tiesīga vērsties Satversmes tiesā?

Par banku jūs jau sniedzāt atbildi, uz Rodiņas kundzes uzdoto jautājumu jūs minējāt, ka bankai jūs aizskārumu nesaskatāt, bet vai vēl ir kādas citas personas, kuras, jūsuprāt, var tikt aizskartas ar kādu regulējumu un tāpēc var vērsties Satversmes tiesā, lai lūgtu pārbaudīt šāda regulējuma konstitucionalitāti?

Šis gari formulētais jautājums ir saprotams?

Ē. Selga.

Jā, paldies. Es uzskatu, ka tas ir saprotams.

Varētu būt... ja mēs runājam saistībā ar kredītiestādēm par dažādām... nerunājot par noguldījumiem, bet, teiksim, TRASTU paņemsim... par kaut kādu noziedzīgi iegūtu līdzekļu... kas nav varējuši tikt pareizi... nav tikuši notverti vai apturēti...

Varbūt sāksu no sākuma...

Nē, labāk... vai jūs varētu vēlreiz precizēt jautājumu?

A. Laviņš.

Tātad jautājuma būtība bija... lai pareizi izprastu šo tēzi par to, ka tiesības uz īpašumu, kas ir paredzētas 105. pantā, noteic to, ka noziedzīgi iegūta manta netiek aizsargāta.

Un jūs norādījāt, ka attiecībā uz līdzekļiem, kurus ar tiesas nolēmumu atzīst par noziedzīgi iegūtiem, tie par noziedzīgi iegūtiem ir atzīstami no tā brīža, kad tie tādi ir kļuvuši, respektīvi, ar retrospektīvu spēku.

Un tagad mans jautājums. Ja šādi noziedzīgi līdzekļi ir tomēr noguldīti bankā un ka tos ir atbilstoši savai darbības specifikai ir aizdevumos novirzījusi vai kādiem citiem saviem mērķiem, un mēs esam, piemēram, šajā situācijā, kad kredītiestāde ir kļuvusi maksātnespējīga un, atbilstoši maksātnespējas regulējumam, ir noteiktas kreditoru kārtas, kādā kreditori var īstenot savas prasības pret banku.

Un tāpēc rodas jautājums. Jūs sakāt, ka šie līdzekļi, neatkarīgi no tā, vai kredītiestāde ir darboties spējīga, vai atrodas maksātnespējas procesā, šie līdzekļi, kas atradās noteiktā kontā, ir izņemami un novirzāmi valsts kasē.

Un tātad jautājums: vai bankas aizskārums rodas? Vai kreditoru aizskārums rodas? Vai šā konta īpašniekam var rasties īpašumtiesību aizskārums, ja mēs runājam, lūk, par šādu līdzekļu, kas ir ar tiesas nolēmumu atzīti par noziedzīgi iegūtiem, tiek izņemti no maksātnespējīgas bankas vienotā kontā un novirzīti kredītiestādē? Jautājums ir šāds.

Ē. Selga.

Es uzskatu, ka aizskārums nerodas šajā scenārijā...

A. Laviņš.

Jā... nerodas tāpēc, ka šie līdzekļi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem?

Ē. Selga.

Jā.

A. Laviņš.

Bet raugoties no tiesiskas un demokrātiskas valsts skatupunkta, vai varētu būt tā, ka ir kāds normatīvais regulējums, kas... kuru privātpersonas nevar pakļaut tiesas kontrolei?

Ē. Selga.

Nu, šajā gadījumā... atkal atgriežoties pie savas pirmās atbildes... šim jautājumam... es uzskatu, ka varētu būt dažādas attiecības, kas bankas klientam ir ar banku un tādas var būt ļoti daudz... Un tur tad tās attiecības ir civiltiesiskā kārtā jāskatās.

Bet tieši šajā gadījumā es neuzskatu, ka cietusi ir... ne banka un ne kreditori.

A. Laviņš.

Labi. Tad man otrs jautājums.

Uzklausot vienu no pieaicinātajām personām, proti, Marinu Kudinskas kundzi... viņa norādīja uz to, ka šajā procesā, kurā tiek lemts par tiesas nolēmumu, ar kuru līdzekļi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem, konfiskāciju, ir jāievēro ne vien

konfiskācijas interese, bet arī citu personu tiesiskās intereses. Nu, tika, piemēram, pieminētas arī citu maksātnespējīgās kredītiestādes kreditoru intereses.

Sakiet, lūdzu, jūsu teiktajā mēs varējām sadzirdēt, ka konfiskācijas interese ir pāri visam un tā ir jānodrošina visupirms. Pie šāda koncepta... sakiet, kā izpaustos citu personu... maksātnespējīgās kredītiestādes citu personu tiesisko interešu ņemšana vērā?

Ē. Selga.

Jā, paldies.

Es saprotu, ka Latvijā šie cilvēki var vērsties tad... teiksim, kā kreditors var vērsties pret... nu, vai, teiksim, banka var vērsties pret kreditoru. Vai kreditors var vērsties pret, teiksim, nesaimniecisku banku par to, ka viņa nav izpildījusi visus savus pienākumus gan pret klientu, gan likumīgi. Nu, tas būtu civilprocesa ietvaros.

A. Laviņš

Labi... Un vai tā tad šis ir vienīgais veids, kādā norisinās šo citu personu tiesisko interešu ņemšana vērā? Vai varbūt vēl ir kādi citi izpausmes veidi? Vai šobrīd nebūs?

Labi. Paldies.

Kolēģi! Vai būs jautājumi? Lūdzu, vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam.

G. Kusiņš.

Jā, labdien, Selgas kungs! Man viens jautājums, tikai lai pārlicinātos par to jūsu viedokli, vai es pareizi esmu to sapratis.

Vairākkārt izskanēja jūsu runā, ka konfiskācija ir prioritāra rakstura šajā gadījumā, ka tā stāv pāri visam vai arī tika lietoti citi termini ar līdzīgu raksturu.

Vai es jūs pareizi saprotu, ka jūs šo konstrukciju balstāt uz Varšavas 2005. gada šīs konvencijas 23. pantu un vai es pareizi sapratu jūsu konstrukciju, ka, ja tas nāktu no citas valsts un būtu obligāti izpildāms... savukārt, ja tas nāktu no valsts iekšienes un nebūtu obligāti izpildāms, tad tas nonāktu tādā loģiskā pretrunā. Vai es pareizi sapratu jūsu pozīciju attiecībā uz šo jautājumu? Paldies.

Ē. Selga.

Jā, paldies. Tas ir tas, ko es mēģināju norādīt, ka mēs nonākam tādā loģiskā pretrunā.

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu... vai, jūsuprāt, tam varētu būt izšķiroša nozīme, vai šajā konkrētajā maksātnespējīgā kredītiestādē ir šādi pieprasījumi no ārvalstīm vai nav šādu pieprasījumu no ārvalstīm. Vai tas neko nemainītu šajā situācijā, jo tas konfiskācijas...

ja mēs tā varētu teikt, prioritārais raksturs izriet no... es tā no jūsu runas sapratu, ka no pašas tādas lietu kārtības. Paldies.

Ē. Selga.

Jā, paldies. Es uzskatu, ka tam nevajadzētu mainīt valsts iekšējo prioritāti, bet tas pēc starptautiskās prakses būtu... tas būtu uzskatīts vienkārši par trūkumu.

G. Kusiņš.

Ja. Paldies. Nav jautājumu.

A. Laviņš.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien, Selgas kungs! Man būs viens jautājumu bloks par labticīgo ieguvēju aizsardzību un otrs par aizskārumu, vēl precizējot.

Un jūs arī teicāt, ja es pareizi sapratu... ka principā, ja Latvija paredzētu... nu, presumējot mēs pasakām, ka banka ir labticīgais ieguvējs... es tikai ar šādu konstrukciju tā tad uzdodu šo jautājumu... Ja mēs presumējam, ka banka ir labticīgs ieguvējs, un Latvija nolemtu šinī gadījumā aizsargāt šo trešo labticīgo ieguvēju, tad es saprotu no jums, ka mēs pārkāptu savas starptautiskās saistības. Vai es pareizi sapratu?

Jo kāpēc es to jautāju... Līdz šim procesā ir izskanējis, ka arī starptautiskie akti tieši pretēji mums prasa aizsargāt labticīgo ieguvēju.

Ē. Selga.

Paldies par jautājumu.

Protams, mums ir jāaizstāv labticīgie ieguvēji. Es mēģinu norādīt, ka tāda situācija, kur šajā gadījumā banka būtu labticīgais ieguvējs, nevarētu pastāvēt.

A. Kučs.

Bet vai es pareizi sapratu, ka, ja mēs nonāktu pie secinājuma, ka banka ir labticīgs ieguvējs, tad jūs teiktu, ka tā aizsardzība tomēr ir nepieciešama, bet šajā situācijā jūs sakāt, ka banka vienkārši nav. Tā es to sapratu.

Ē. Selga.

Jā... Paldies.

A. Kučs.

Paldies.

Otrs. Nedaudz par aizskārumu gan bankai, gan kreditoriem. Jūs jau teicāt, ka ja manta ir iegūta vai nauda šinī gadījumā, noziedzīgā ceļā, tad mēs atgriezāties uz *status quo* un tur vispār nekādas aizsardzības nav. Ja es atkal pareizi sapratu.

Tajā pat laikā, ja es atkal skatos uz ECT spriedumiem, arī uz tiem, ko jūs nosaucāt... nu tiesa nav, teiksim, sūdzības par šādu aizskārumu vispār noraidījusi jau tajā pieņemamības stadijā. Viņa tomēr ir skatījusi lietu pēc būtības un pie samērīguma jau vairāk ir pateikusi, kāpēc tā valsts rīcība ir bijusi samērīga. Jo, ja es sekotu tai koncepcijai, ka vispār nav aizskāruma, bet tiesai principā jau nebūtu vispār jāskata šī lieta. Bet, protams... Kā jums liekas, vai tas skaidrojums ir tāpēc, ka neviena no pusēm nestrīdējās šajās konkrētajās lietās par to, ka aizskāruma ir, vai arī ir kādi citi skaidrojumi... Vai varētu būt gadījumi, ka tomēr aizskāruma ir, bet tas ierobežojums ir bijis samērīgs?

Ē. Selga.

Es domāju, ka tajās lietās bija pieminēti ierobežojumi, bet tie bija samērīgi. Un it īpaši, lai pilnveidotu konfiskācijas mērķi... jā, lai pilnveidotu konfiskāciju un lai tiktu līdz konfiskācijas mērķu pildīšanai. Šajā gadījumā pēc būtības es uzskatu, ka tur vienkārši nav cietušo.

A. Kučs.

Labi. Paldies par atbildēm.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim būs jautājumi pieaicinātajai personai? Lūdzu, jums ir iespēja uzdot.

M. Šķiņķis.

Liels paldies, Selgas kungs, par ieskatu anglosakšu niansēs.

Man ir radušies pāris jautājumu.

Pirmais. Domāju, ka jums arī ir izprotams, ka maksātnespējīgā kredītiestādē ir palikuši naudas līdzekļi mazākā apmērā nekā noguldītāji tur bija noguldījuši naudas līdzekļus. Kā, jūsuprāt, ir iespējams noteikt, ka tieši tie naudas līdzekļi, kas ir palikuši, ir tie, kas ir noziedzīgi iegūti? Varbūt ir palikuši tieši tie godīgie naudas līdzekļi un noziedzīgie ir iztērēti, vai otrādi? Kā jūs varat nodalīt, kuri ir noziedzīgi un kuri nav, ievērojot to, ka palikuši ir mazāk naudas līdzekļu nekā ir noguldīts?

Ē. Selga.

Jā, paldies jums.

Atkal pieminot to bankas ikdienas šo praksi un veidu, kā viņas strādā. Visu laiku ir iespējams, ka bankai ir vairāk saistības ar aktīviem un tie līmeņi tad viļņojas, cik un kas ir. Ja rodas tāda situācija, tad banka dabūs vairāk aktīvus un viņai ir dažādi veidi, kā to darīt. Tā kā te var rasties situācija ikdienišķa, kur banka, teiksim, lieto naudu, kas ir no citiem kontiem un no tiem kontiem tā nauda var būt ir noziedzīgi iegūta, ko mēs tagad uzskatām par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem. Maksātnespējas procesa laikā ir tieši tāpat. Ja mēs nedalām ikdienišķi, tad mēs būtībā nedalām arī maksātnespējas procesa laikā. Tā nauda... jā, varbūt būs mazāka kreditoriem, viņiem varētu būt mazāka arī ikdienišķā praksē.

M. Šķiņķis.

Tad man ir nākamais jautājums. Vai es pareizi saprotu, ka jūs uzskatāt, ka šai noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršanas sistēmai būtu jāstrādā tā, lai maksātnespējīgās bankas gadījumā būtu jāizņem no bankas tādā apmērā, naudas summa tādā apmērā, kādā kāds negodīgs klients bija noguldījis naudu. Tātad tiek izņemts apmērs.

Ē. Selga.

Jā.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Saprātu. Paldies.

Tad man ir nākamais jautājums par šo piesārņojuma doktrīnu. Jūs saucot piemērus no anglosakšu interesantajiem piemēriem... jūs runājāt par gadījumiem, ka ir šis negodīgais bankas klients, kam ir bankā daudzi konti. Un tad tā piesārņojuma doktrīna runā par to, ka šie klienti, konkrētā klienta bankas konti, nevar nodalīt, kurā kontā tad tur viņam ir tā godīgā nauda, tāpēc tas tā izplūst.

Vai šī piesārņojuma doktrīna attiecas arī uz šīs pašas bankas citiem... godīgu noguldītāju, kā jūs saucat, kontiem, banku kontiem?

Ē. Selga.

Paldies par jautājumu. Banka var sadalīt naudu starp kontiem. Tā mēs iesaldējam kontus. Tas ir ļoti normāli.

Runājot par naudas daudzumu, tur ir tas, kuš teorētiski, ja runā par to, cik viņiem ir saistības pret aktīviem, tur varētu nebūt tas līdzsvars, ka nebūtu atspoguļots tas konta daudzums pret to, cik naudas tad patiesībā tajā bankā ir. Bet es neredzu tur pretrunu.

M. Šķiņķis.

Tātad tikai lai saprastu jūsu pozīciju... Tātad, ja negodīgajam bankas klientam, kura kontā, kurš noguldījis ir, teiksim, miljonu... viņam tur vairāk nav tajā kontā tas miljons pēc koncepta... tad, jūsuprāt, var skatīties citu bankas klientu kontos un

piemeklēt klāt tik, cik pietrūkst tajā negodīgā klienta kontā esošo naudas līdzekļu un paņemt no cita klienta bankas kontā esošajiem naudas līdzekļiem. Tad beigās sanāk kopā, kā jūs teicāt, kopā tas apmērs, cik tad tas godīgais ir bankā ielicis naudu. Tā strādā piesārņojuma doktrīna, jūsuprāt... kā es sapratu. Sakiet, vai es neesmu pareizi sapratis?

Ē. Selga.

Ir drusku citādāk. Bankas kontā būs skaitlis. Šis skaitlis norāda uz noguldītāja pieejamajiem līdzekļiem. Bet tas nenorāda uz to, ka bankā ir tie iekšējie... tā īstā nauda, tā summa kā rezerve... Šo summu viņa piesauc... viņa izņem no šīs summas tikai tad, kad noguldītājs pielieto šo naudu... kad tu ej un veic pārskaitījumu. Ja notiek situācija, kā jūs minējāt, kurā klientam jeb noguldītājam bankas kontā nav naudas, bet tā ir noziedzīgi iegūtā nauda, tad jau mēs skatītos tālāk, kur šī nauda ir nonākusi. Vai tad, iespējams, varētu runāt par kaut ko līdzīgu prasījuma tiesībām.

M. Šķiņķis.

Labi. Paldies.

Man liekas, ka mums tieši tas te ir noticis, bet ejam tālāk.

Nākamais jautājums. Arī tāds praktisks, lai es varētu saprast jūsu domas.

Pēc jūsu koncepta sanāk tā, ka mūsu gadījumā ir bijuši kādi trīs, iespējams, ne visai godīgi klienti, kuri ir noguldījuši šos naudas līdzekļus bankā, kas ir atzīti vēlāk par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem. Jūsu koncepts sanāk tā, ka banka to summu valsts kasē pārskaita, bet šie noziedzīgie, šie klienti, kuri ir šos noziedzīgos līdzekļus ieguldījuši bankā, viņi tiek atbrīvoti no nevērtīga prasījuma, jo viņi kreditoru rindā ir pašās beigās un visdrīzāk, ka naudu no bankas nebūtu dabūjuši, tad viņi tiek atbrīvoti no nevērtīga prasījuma, bet vienlaikus viņi arī tiek atbrīvoti no pienākuma valsts budžetā nomaksāt šos noziedzīgi iegūtos līdzekļus.

Vai jums nešķiet, ka šeit parādās, ka tā sistēma nestrādā tā, kā tai vajadzētu strādāt, kā, piemēram, Kūtra kungs iepriekšējā tiesas sēdē skaidroja. Vai jūs uzskatāt, ka viss ir kārtībā un tā tai sistēmai ir jāstrādā?

Ē. Selga.

Vai jūs varētu precizēt jautājumu?

M. Šķiņķis.

Jā... Nu mums tā situācija ir tāda, ka ir trīs bankas kreditori un ir noguldījuši bankā naudas līdzekļus, kuri tad ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem šajā lietā. Tātad, viņiem ir kreditora prasījumi. Jūs sakāt, ka ir jākonfiscē... tātad jāatņem šiem negodīgajiem kreditoriem prasījumi un vienlaikus jūs sakāt, ka bankai ir jāsamaksā valsts budžetā tāda naudas summa, cik šie negodīgie kreditori bija ieskaitījuši bankā naudu.

Sekojojot jūsu konceptam... kā jūs sakāt, kā būtu jāstrādā šai sistēmai, sanāk tā, ka šiem kreditoriem prasījuma tiesības pret banku vairs nav, bet viņiem tāpat ir viņas bezvērtīgas... banka samaksā naudu no sava konta valsts kasē, valsts ir atguvusi noziedzīgi iegūtus līdzekļus no TRASTA KOMERCBANKAS mantas, bet šie trīs negodīgie kreditori nav vispār cietuši, viņi ir atbrīvoti no pienākuma valsts budžetā nomaksāt noziedzīgi iegūtu līdzekļu summu. Viņi ir tikuši cauri pilnīgi bez jebkādiem izdevumiem.

Un es jautāju: vai jums šķiet, ka šajā gadījumā tā sistēma strādā tā, kā ir domājis likumdevējs...? Arī anglosakšu likumdevējs, piemēram?

Ē. Selga.

Jā, paldies.

Ļaujiet arī man tagad drusku precizēt... atkal šīs prasījuma tiesības nevar kustēties bez naudas. Tātad, teiksim, pašas... ja tie līdzekļi ir, tie līdzekļi ir piesaistīti pie prasījuma tiesībām. Tas tad veido to kopu, kas ir noziedzīgi iegūtie līdzekļi. Ja tā summa, kas atspoguļojas kontā, tiek konfiscēta... tad ir zaudējums tām trīs personām, ja viņa tiek atņemta vai konfiscēta.

M. Šķiņķis.

Skaidrs. Paldies. Es tuvojos pēdējam jautājumam.

Jūs, atbildot uz godātā tiesneša Kuča kunga jautājumu par šo personu aizsardzību, teicāt, ka kredītiestāde nav labticīga trešā persona šajā gadījumā. Tad jūs uzskatāt, ka kredītiestāde ir nelabticīga trešā persona vai kredītiestāde vispār nav trešā persona starptautisko konvenciju, direktīvu un citu starptautisko dokumentu izpratnē?

Ē. Selga.

Kredītiestāde noteikti, ka var būt trešā persona. Bet šoreiz viņa nav labticīgā trešā persona.

M. Šķiņķis.

Paldies. Man vairs nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvjiem būs jautājumi?

J. Priekulis.

Labdien, godātā tiesa! Paldies.

Selgas kungam mums jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Selgas kungs, teikšu jums paldies par dalību tiesas sēdē un par viedokļa sniegšanu un arī paldies par sniegtajām atbildēm uz lietas dalībnieku un tiesas uzdotajiem jautājumiem. Paldies. Jūs varat atslēgties no tiesas sēdes. Visu labu!

Ē. Selga.

Jā. Paldies jums un veiksmīgi!

A. Laviņš.

Turpinām ar nākamās pieaicinātās personas uzklausīšanu. Paulis Iljenkovs ir mūsu nākamā pieaicinātā persona. Vai Iljenkova kungs ir pieslēdzies tiesas sēdei?

P. Iljenkovs.

Jā, labrīt, godātā tiesa!

A. Laviņš.

Tā... personas apliecinošs dokuments ir iesniegts un atbilstoši tam mēs varam pārliicināties par personas identitāti. Paldies.

Iljenkova kungs, lūdzu, jums vārds viedokļa sniegšanai un lūgums visupirms pievērsties nu jau vairākkārt tiesas norādītajiem jautājumiem. Paldies.

P. Iljenkovs.

Labdien, godātā tiesa un lietas dalībnieki! Mans vārds ir Pauls Iljenkovs, vēlos pieminēt, ka strādāju Finanšu izlūkošanas dienestā un esmu tā Stratēģiskās analīzes nodaļas vadītāja vietnieks.

Tomēr šodien savu viedokli es paudīšu nevis kā Finanšu izlūkošanas dienesta pārstāvis, bet gan kā Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorants.

Sākot savu runu, es vēlos pateikties Satversmes tiesai par izrādīto pagodinājumu būt par pieaicināto personu šajā lietā.

Tātad godātā tiesa ir aicinājusi pieaicinātās personas visupirms pievērsties tiem trīs tiesu interesējošiem jautājumiem, par kuriem mēs jau esam dzirdējuši... Un, ievērojot manu specialitāti, es vēlētos sākt ar otro tiesu interesējošo jautājumu, proti, par kredītiestāžu pienākumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā.

Tātad, pirmā lieta. Novēršanas prasības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā regulē Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums un tam pakārtotie normatīvie akti.

Ērtības un laika labad, laika taupības labad, ja tiesai nav iebildumu, turpmāk es to saukšu par Novēršanas likumu.

Tātad, šī likuma 5. panta pirmā daļa nosaka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas definīciju un, lai paskaidrotu tālāk par bankas pienākumiem šajā te jomā, es vēlos sniegt visai elementāru piemēru.

Tātad nozagtu un ar asinīm apraipītu simts eiro banknoti es iemaksāju bankomātā un līdzekļi tiek debetēti manā bankas kontā. Pretēji tam, kas izskanēja šajā tiesas procesā, tā neapstrīdami jau ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un šajā gadījumā pat diezgan burtiski naudas atmazgāšana.

Šis elementārais piemērs parāda, ka, lai varētu gūt labumu no noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, noziedzniekam tie ir jāievieto legālajā finanšu aprītē un ļoti bieži tas kanāls, caur kuru es varu ievietot noziedzīgi iegūtus līdzekļus civiltiesiskajā un finanšu aprītē, būs tieši banka un finanšu iestāde, jo tās ir tās institūcijas, kas var sniegt finanšu pakalpojumus, atbilstoši normatīvajiem aktiem. Līdz ar to bankas ir situācijā, ka tās var novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju ieplūšanu civiltiesiskajā aprītē, tādējādi uzreiz novēršot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju jau preventīvi.

Šo un citu iemeslu dēļ uz banku pleciem gulstas pienākumi un patiesībā valstiski svarīgi pienākumi un svarīga ir atbildība noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā. Un finanšu nozarei šī te joma ir ļoti būtiska.

Tātad Novēršanas likums paredz noteiktus pienākumus bankām, lai šo noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju varētu novērst. Noteikti visi ir dzirdējuši par tā saukto “riskos balstīto” pieeju. Tas ir princips, tāds prevalējošs princips noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, angļu valodā to sauc par *risk based approach*. Lai šo pieeju bankas varētu īstenot, Novēršanas likums un tam pakārtotie normatīvie akti paredz katrai bankai veikt citastarpā savas darbības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risku novērtējumu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un saviem klientiem piemītošos riskus. Augstāks noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks bankai nenozīmē, ka tas ir slikti. Tas nozīmē to, ka bankai ir augsta tā sauktā “riskā apetīte”, par kuru mēs jau arī esam dzirdējuši. Bet tam ir sekas. Ja ir augstāks risks un augstāka riska apetīte, bankai ir jāvelta daudz vairāk resursu, nekā zema riska bankai, lai tā šos riskus varētu adekvāti pārvaldīt. Tā arī ir uz risku balstīta pieeja.

Apzinoties šo savu risku, bankai tāpat ir jāveic vairāki pienākumi attiecībā uz savu klientu pārbaudi, atbilstoši noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā pastāvošajam fundamentālajam principam – zini savu klientu.

Tātad klientu izpētes pasākumi ietver vairākus pienākumus bankai. Numur viens – tas ir identificēt savu klientu. Numur divi – pārlicināties, vai klients ir politiski nozīmīga persona. Pie šī jautājuma es vēl atgriezīšos par politiski nozīmīgām personām. Noskaidrot klienta patiesā labuma guvēju un dalībnieku struktūru, lai saprastu, kas viņu kontrolē, kas ir viņa īpašnieki. Ir jāiegūst informācija par darījuma attiecību mērķi un paredzamo būtību. Ir jāveic klienta darījumu uzraudzība, kas apstiprina, ka klienta

slēgtie darījumi tiek veikti saskaņā ar to informāciju, kas jau ir bankas rīcībā un, kas ir ļoti būtiski, informācija par klienta līdzekļu izcelsmi. Un visbeidzot ir nepieciešams nodrošināt visu klienta izpētes gaitā iegūto dokumentu uzglabāšanu, regulāru izvērtēšanu un aktualizēšanu, atbilstoši piemītošajiem riskiem.

Tieši šo iemeslu dēļ bankas mums uzdod jautājumus, kad mēs atveram kontus, un ar konkrētu regularitāti lūdz mūs šo informāciju aktualizēt. Piemēram, darījumu uzraudzības laikā uzdodot mums kādus papildu jautājumus par mūsu līdzekļu izcelsmi un tamlīdzīgi. Bankas to dara ar mērķi, ļoti loģisku mērķi izprast, vai mēs neizmantojam bankas pakalpojumu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai un citiem finanšu noziegumiem. Līdz ar to ir ļoti būtiski saprast, ka dažādiem bankas klientiem var būt dažāds klientu izpētes apjoms, kārtība un arī regularitāte, atkarībā no tā, kāds naudas atmazgāšanas risks piemīt attiecīgajam klientam. Arī tā ir uz risku balstītas pieejas izpausme.

Šo pienākumu es vēlētos uzsvērt īpaši, jo šajā tiesas procesā ir izskanējis atkal aplams apgalvojums, ka bankas veiktā klienta izpēte ir tikai vienreizējs pasākums un vairāk pēc tam tas nav jādara. Tā nav. Klientu izpēte ir regulārs process ar konkrētu aktualitāti, kas ir jāveic regulāri, atbilstoši tam, kāds ir šī te klienta risks.

Elementārs piemērs. Skolnieks, kurš savā bankas kontā saņem, piemēram, tikai kabatasnaudu no vecākiem, ko tērē tramvajam un pusdienām, viņš būs noteikti zema noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršanas legalizācijas riska klients. Savukārt, piemēram, kādas Tuvo Austrumu valstu bijušais ministrs, kurš kādu iemeslu dēļ ir atvēris kontu Latvijas bankā, jau noteikti būs augstāk noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riska klients. Attiecīgi šo divu klientu izpētes apjoms un regularitāte bankā būs atšķirīga un tai ir jābūt atšķirīgai.

Banka klientu izpētes pasākumus piemēro ne tikai uzsākot darījumu attiecības, bet arī attiecību laikā, proti, attiecībā arī uz esošajiem klientiem. Atkal. Jo augstāks ir risks, jo biežāk ir jāveic klientu izpēte.

Un tāpat pienākums bankām ir veikt klientu darījumu uzraudzību. Arī tā ir jāveic, ievērojot uz risku balstītu pieeju.

Un šeit mēs nonākam pie nākamā bankas pienākuma – par katru aizdomīgu bankas darījumu ir pienākums ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam.

Aizdomīgs darījums ir darījums vai darbība, kas rada aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā. Tātad, banka nav izmeklētājs. Tajā brīdī, kad viņa konstatē aizdomas, tad viņa ziņo Finanšu izlūkošanas dienestam, kurš tālāk pa ķēdīti, ja konstatētu, ka aizdomas ir pamatotas, nodotu informāciju izmeklēšanas iestādei, izmeklēšanas iestāde, iespējams, uzsāktu kriminālprocesu, nodotu klientu kriminālvajāšanai un pēc tam, iespējams, jau prokuratūra celtu apsūdzību tiesā.

Tātad par to, kādi ir Finanšu izlūkošanas dienesta pienākumi un loma visā šajā procesā, es jums nestāstīšu, lai netērētu tiesas laiku n lietās dalībnieku laiku, bet, ja par to būs jautājumi, es labprāt uz tiem jautājumiem arī atbildētu.

Tātad, kas ir ļoti būtiski par šiem te bankas pienākumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā. Tātad, šie pienākumi, kurus es jau nosaucu... un tie nav visi pienākumi, kas bankai ir, bet tie ir tikai daži no tiem... tātad, risku novērtēšana, klientu izpēte, darījumu uzraudzība, ziņošana par aizdomīgiem darījumiem... tiem visiem ir jābūt detalizētiem, reglamentētiem bankas procedūrās, politikās vai citos iekšējos dokumentos. Tāpat bankām ir pienākums par visu šo prasību izpildi atbildīgo personu iecelt gan bankas valdē, kas nodrošina šo prasību izpildes pārraudzību, gan iekšējā struktūrvienībā, kas nodrošina visu šo prasību praktisku izpildi. Un visbeidzot, visu šo prasību izpildē bankas uzrauga Finanšu un kapitāla tirgus komisija. Par pārkāpumiem šo prasību izpildē bankām un to atbildīgajām amatpersonām var piemērot ļoti bargas sankcijas, gan liela apmēra soda naudas, kas ir mērāmas miljonus, gan arī licences anulēšanu.

Visi šie un daudzi pienākumi izriet no Novēršanas likuma un tam pakārtotajiem normatīvajiem aktiem. It īpaši šeit ir jāuzsver Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi.

Un jāpiebilst, ka tie absolūti nav unikālie visi šie pienākumi, tie nav atrodami tikai Latvijā. Visi šie pienākumi atbilst labākās starptautiskās prakses standartiem, kā to, starp citu, ir atzinuši arī starptautiskie noziedzīgi iegūtu legalizācijas novēršanas jomas eksperti un novērotāji. Tāpat visu šo prasību kodols faktiski ir harmonizēts Eiropas Savienības līmenī caur Eiropas Parlamentu un Padomes direktīvām.

Uzreiz presumējot, ka būs šāds jautājums, es varu uzreiz pateikt, ka pirms sešiem vai septiņiem gadiem visas šīs prasības, ko es aprakstīju, jau bija noteiktas Novēršanas likumā. Jau tad bankām bija jāveic risku novērtējums, klientu izpēte, darījumu uzraudzība un aizdomīgu darījumu konstatēšanas gadījumā jāziņo Finanšu izlūkošanas dienestam. Šim dienestam gan toreiz bija cits nosaukums.

Runājot par bankas pārkāpumiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā... es atvainojos... nevis par pārkāpumiem, bet par pienākumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā... es vēlētos uzsvērt vēl vienu ļoti būtisku aspektu.

Kā jau es minēju, par šīm te darījuma attiecībām ar politiski nozīmīgām personām. Novēršanas likuma izpratnē politiski nozīmīga persona ir persona, kura ieņem vai ir ieņēmusi nozīmīgu publisku amatu un tajā skaitā tas var būt, piemēram, kāds valsts ministrs, valsts sekretārs vai, piemēram, parlamenta deputāts. Tieši tāpat likums uzskaita arī citus amatus, kas kvalificētos kā politiski nozīmīgas personas, tie ir arī tiesneši. Sadarbībā ar šādiem klientiem bankām ir īpaši pienākumi. Piemēram, ir jāsaņem bankas augstākās vadības piekrišana, pirms šādas darījuma attiecības vispār

uzsākt. Otrkārt, visos gadījumos, sadarbojoties ar politiski nozīmīgu personu, ir jāveic un jādokumentē pasākumi, lai noteiktu šāda klientu līdzekļu izcelsmi, kas tiek noguldīti bankā. Tāpat arī labklājības izcelsme, kas vispār raksturo to, no kurienes politiski nozīmīga persona ir ieguvusi savu labklājību jeb angļiski to sauc par *source of wealth*. Te es gribētu īpaši uzsvērt, ka tieši šie pienākumi ir spēkā jau no 2008. gada.

Kādēļ es uzsveru īpaši šo te pienākumu par politiski nozīmīgajām personām? Es aicinu paskatīties Saeimas pieteikumā... es atvainojos... nevis Saeimas pieteikumā, bet TRASTA KOMERCBANKAS konstitucionālajā sūdzībā tās personas vārdu un uzvārdu, fiziskās personas, kuras līdzekļi, noguldīti bankā, tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Pēc ātra tāda *google search*, pēc maniem ieskatiem, tā varētu būt politiski nozīmīga persona.

Un, godātā tiesa, attiecībā uz to, kā novēršanas prasību izpildē ir veicies TRASTA KOMERCBANKAI, ir jānorāda arī uz Finanšu un kapitāla tirgus komisijas teikto vēl 2016. gadā. Kā viens no pamatiem licences anulēšanai tika minēti tieši bankas ilgstošie trūkumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā.

Tātad par šiem te pienākumiem šobrīd tas būtu viss.

Tagad es labprāt pievērstos pārējiem tiesu interesējošiem jautājumiem, proti, par kredītiestādē noguldītu finanšu līdzekļu tiesisko statusu un par iespēju noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem palikt civiltiesiskajā apgrozībā. Un, manuprāt, šie divi jautājumi ir skatāmi kopsakarā.

Pirmkārt, lietā neviens neapstrīd, ka ar noguldījuma brīdi noguldītāja līdzekļi pieder bankai. Šī konstrukcija ir absolūti nepieciešama, lai nodrošinātu banku vitāli svarīgo funkciju – nodrošināt ekonomikas asinsriti – finanšu sistēmas darbību.

Vērojot līdz šim notiekošo tiesas procesu, es saklausīju, ka vairums pieaicināto personu arī neapstrīd šādas konstrukcijas nepieciešamību un esību.

Tomēr pastāv strīds par kaut ko citu, proti, ja noguldītie līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem, ko konfiscēt? Tātad līdzekļus, kas ir bankas īpašumā jau vai noguldītājiem piederošās šīs prasījuma tiesības uz šiem līdzekļiem. Faktiski viss tas strīds, manuprāt, notiek tieši par šo jautājumu – ko konfiscēt – bankas īpašumu vai noguldītāju prasījuma tiesības.

Tomēr mans viedoklis ir, ka konfiscējami ir abi – gan noziedzīgi iegūtā manta, kas noguldījuma rezultātā ir nonākusi bankas īpašumā, gan šīs te prasījuma tiesības. Un es paskaidrošu, kādēļ. Ja es noguldu bankā vienu tūkstoši eiro, šis tūkstošis pieder bankai, savukārt man ir prasījuma tiesības pret banku tūkstoš eiro apmērā. Kā jau tika vairākkārt uzsvērts tiesas procesā, veidojas pilnīgs līdzsvars jeb balanss starp mana noguldījuma summu un mana prasījuma apmēru pret banku. Proti, mans noguldījums bankā un no tā izrietošais prasījums... viņi ir nesaraujami saistīti, tiem ir vienāda vērtība.

Tagad iedomāsimies, ka tie tūkstoš eiro bija nozagti un tiesa tos atzīst par noziedzīgi iegūtiem. Brīdī, kad es to tūkstoti noguldīju bankā, tie jau bija noziedzīgi iegūti līdzekļi. Līdz ar to tās prasījuma tiesības, ko es ieguvu pret banku, arī esmu noziedzīgi iegūvis. Tie abi ir noziedzīgi iegūti – gan līdzekļi, kas ir bankā noguldīti manējie, kas pieder bankai, gan arī prasījuma tiesības, kuras es arī ieguvu noziedzīgā ceļā, jo tie līdzekļi bija noziedzīgi iegūti. Pretēji nemaz nevar būt.

Līdz ar to tiesai konfiscējot noziedzīgi iegūto mantu, izbeigsies abi divi – gan manas prasījuma tiesības pret banku, gan bankas īpašumtiesības uz tiem tūkstoš eiro. Konfiscējot manu prasījumu pret banku, automātiski tiek konfiscēti arī bankas līdzekļi tieši tādā pašā vērtībā. Un konfiscējot bankas līdzekļus mana prasījuma apmērā, man jau vairāk arī nebūs prasījuma tiesības pret banku. Līdz ar to banka šajā gadījumā neko nezaudē. Bankai arī nevajadzētu neko zaudēt, viņa pilda savus pienākumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršanas legalizācijas jomā. Varbūt tieši bankas ziņojuma rezultātā tika noskaidrots, ka mani līdzekļi bija noziedzīgi iegūti.

Šādā veidā tiek atjaunots *status quo*, par ko minēja jau iepriekšējais runātājs, kas bija spēkā, pirms es iepludināju savu noziedzīgo tūkstoti finanšu sistēmā un dabūju savas noziedzīgās prasījuma tiesības.

Tāda konstrukcija pilnīgi normāli strādā funkcionējošā kredītiestādē. Tiek konfiscēts noguldītāju prasījums un bankas esošie īpašuma līdzekļi šā prasījuma vērtībā. Līdzsvars tātad ir atjaunojies.

Un es neredzu pamata, lai tas būtu citādi maksātnespējīgā kredītiestādē. Ja mani bankā noguldītie līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem, tas attiecas gan uz mana prasījuma tiesībām, gan uz attiecīgo noguldījuma summu, kas pieder maksātnespējīgai bankai. Tieši tādā veidā ir iespējams pilnībā izņemt no civiltiesiskās apgrozības noziedzīgi iegūtos līdzekļus. Jebkāda cita konstrukcija to līdzsvaru neatgrieztu. Mēs paliktu kaut kādā disbalansā un ka civiltiesiskajā apgrozībā paliek šie te noziedzīgi iegūtie līdzekļi.

Es pilnībā pievienojos Tieslietu ministrijas un Saeimas iepriekš paustajam viedoklim daļā par to, ka ar apstrīdētajām normām netiek aizskartas maksātnespējīgās bankas pamattiesības. Kā mēs zinām, Latvijas Republikas Satversmes 105. pants aizsargā tikai likumīgi iegūtu īpašumu. Savukārt noziedzīgi iegūtu līdzekļu ieguvējam nav īpašumtiesību. Tieši tāpat, kā līdzekļu noguldītājam nav tiesību uz savu noziedzīgi iegūto prasījumu tiesībām.

Tāpēc es neuzskatu, ka noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija tiesiskai valstij atbilstošā procesā radītu kādas sekas arī maksātnespējīgās bankas citiem kreditoriem, kas gaida rindā.

Pirmkārt, maksātnespējīgās bankas kreditoriem nav un nevar būt tiesības uz citu personu noziedzīgi iegūtu mantu. Tas nebūtu, manuprāt, ne tiesiski, ne arī loģiski. Un, otrkārt, faktam, ka kāda bankas kreditora prasījums, iespējams, tiks apmierināts mazākā

apmērā, manuprāt, nav nekāda sakara ar noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju. Tie ir divi pilnīgi dažādi procesi. Maksātnespējas process dzīvo vienu dzīvi un konfiskācija dzīvo citu dzīvi. Un manā skatījumā tur pat nav kolīzijas nekādas starp viņiem.

Ja banka nebūtu kļuvusi maksātnespējīga, jebkurš tās kreditors varētu mierīgi atgūt savu noguldījumu pilnā apmērā pat tad, ja citu bankas klientu noguldījumi tiktu atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Par to lietā arī nav strīda un maksātnespējīgās bankas kreditoru prasījumi netiks apmierināti pilnā apmērā tikai un vienīgi tā iemesla dēļ, ka banka ir kļuvusi maksātnespējīga. Valsts pienākumam izņemt no civiltiesiskās apgrozības noziedzīgi iegūtus līdzekļus, manuprāt, tam vispār ar to nav nekāda sakara.

Pēc tādas loģikas jebkurš tāds maksājums maksātnespējas procesā, maksātnespējas procesa izmaksas arī samazina bankas aktīvu apjomu un tā rezultātā tiek ietekmēts prasījuma apmērs, ko kreditori varēs atgūt.

Maksātnespējīgai bankai ir jāmaksā administratora atlīdzība, ir jāmaksā par elektrību un citiem komunālajiem maksājumiem. Un arī šīs izmaksas samazina faktiski nosacīti to pīrāga daļu, ko kreditori varēs atgūt. Bet mēs visi taču to apzināmies, ka maksātnespējas procesa izmaksas ir tāda ļoti loģiska lieta un netiek uzskatīts, ka tas aizskar kreditora tiesības. Un arī noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija, manuprāt, arī ir ļoti loģiska lieta... turklāt, ne tikai loģiska, bet tā izriet no Latvijas normatīvā regulējuma un no starptautiskajām saistībām.

Ejot tālāk. Latvijā, tāpat kā citur Eiropas Savienībā, darbojas Noguldījumu garantija fonda sistēma. Garantētā atlīdzība vienam noguldītājam par izdarīto noguldījumu ir atbilstīgā noguldījuma apmērā, bet ne vairāk kā 100 tūkstoši eiro. Proti, valsts paredz visu noguldītāju aizsardzību konkrētā apmērā. Un šeit ir arī būtiski pieminēt, manuprāt, ka mēs visi esam saprātīgas personas un veicot jebkādas darbības ar saviem finanšu līdzekļiem, mums ir jāreķinās, ka šādām darbībām var būt sekas. Mēs varam gan nopelnīt, gan naudu pazaudēt. Ja persona pēc sava paša brīvi pieņemta lēmuma nogulda bankā vairāk nekā simt tūkstošus eiro, tā ir tiesīga brīvi apsvērt šāda lēmuma sekas un tā pieņemšanu.

Nu, un diemžēl mēs zinām, ka arī pēc 2008. gada finanšu krīzes, kuras rezultātā tika ļoti stiprināta finanšu sistēmas drošība un stabilitāte, Latvijā dažas bankas tomēr ir gājušas pa šo te maksātnespējas taku.

Un pat, ja mēs pieņemtu, ka valstij būtu jāstājas tajā kreditoru rindā, tas nekādā veidā negarantē, ka visi kreditori atgūs savas prasījuma tiesības pret banku, ka viņi dabūs viņas pilnā apmērā. Tur nav korelācijas īsti starp to. Tāds ir mans viedoklis.

Un šajā visā kontekstā par maksātnespēju un par tās iemesliem ļaujiet man nocītēt arī no 2016. gada pārskata Finanšu un kapitāla tirgus komisijai: “pēc FKTK ierosinājuma Eiropas Centrālā banka 2016. gada 3. martā pieņēma lēmumu anulēt šīs bankas licenci.” FKTK iesniedza šādu priekšlikumu Eiropas Centrālajai bankai izskatīšanai, jo banka ilgstoši bija pieļāvusi nopietnus pārkāpumus vairākās svarīgās

bankas darbības jomās. Tātad ne tikai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā. Un bankas licences anulēšanai sekoja FKTK padomes lēmums par noguldījumu nepieejamību bankai un informācija par valsts garantēto atlīdzību izmaksu kārtību un laiku. Valsts katram klientam katrā Latvijas bankā garantē simts tūkstošu eiro noguldījuma nepieejamības gadījumā.

Pēc TRASTA KOMERCBANKAS licences anulēšanas bankai tiek pietiekami likvīdie aktīvi, lai nodrošinātu visu garantēto atlīdzību klientiem un 95,4 procenti TRASTA KOMERCBANKA noguldītāju garantiju sistēmas noguldījumus sedza 100 procentu apmērā.

Visbeidzot es atgādināšu, ka šī banka tika atzīta par maksātnespējīgu tikai gadu pēc tam, kad tai tika anulēta licence.

Tātad pie paša pēdējā jautājuma par iespēju noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem palikt civiltiesiskajā apgrozībā. Es pievienojos gan Saeimas, gan Tieslietu ministrijas, gan Ģenerālprokuratūras uzsvērtajam, ka ne Latvijas regulējums, ne starptautiskās tiesību normas neparedz iespēju noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem palikt civiltiesiskajā apgrozībā, ja konfiskācijas mērķis ir pārraut noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas ķēdi.

Iedomājieties, kas notiktu gadījumā, ja mēs pieņemtu bankas piedāvāto pozīciju. Pieņemsim, ka lietā konfiscētie līdzekļi bija iegūti cilvēku tirdzniecības rezultātā. Kā mēs varam teikt, ka maksātnespējīgas bankas kreditoram ir tiesības uz šādiem līdzekļiem? Manuprāt, tas ir ne tikai nelikumīgi un pretēji Latvijas uzņemtajām starptautiskajām saistībām un nacionālajam regulējumam, bet, godātā tiesa, manuprāt, tas ir arī neloģiski un amorāli.

Manā ieskatā bankas kreditoram ar augstiem morāles un ētikas standartiem pat būtu jāiebilst pret administratora rīcību, izmaksājot kreditoram šādus noziedzīgi iegūtus līdzekļus.

Un visbeidzot, manā ieskatā, šādu līdzekļu izmaksa būtu kvalificējama kā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija.

Šajā lietā vispār nav strīdu par to, ka lietā iesaistītie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti. To ir atzinusi tiesa.

Un tālāk atļaujiet man nocītēt Novēršanas likuma 5. panta pirmās daļas 3. punktu: “noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija ir šādas darbības: citas personas noziedzīgi iegūtu līdzekļu iegūšana īpašumā, valdījumā vai lietojumā vai to realizēšana, apzinoties, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti. Par šādām darbībām Krimināllikuma 195. pants, kā zināms, paredz kriminālatbildību.”

Tāpēc mana atbilde ir – nē. Es uzskatu, ka noziedzīgi iegūti līdzekļi nevar palikt civiltiesiskajā apgrozībā.

No manas puses tas būs viss.

Godātā tiesa, paldies.

Labprāt atbildēšu uz jautājumiem.

A. Laviņš.

Jā, daži precizējoši jautājumi.

Jūs nupat minējāt šo piemēru par to, ka kredītiestādē tiek noguldīti kādi līdzekļi, kas iegūti, piemēram, cilvēku tirdzniecības šādā veidā. Un jūs sakāt, ka tas ir nepieņemami, ka citi kreditori varētu pretendēt uz šādiem kredītiestādē esošiem līdzekļiem.

Bet, sakiet, lūdzu, šie kreditori taču var pretendēt uz saviem līdzekļiem, kas ir kredītiestādē? Kāpēc jūs sakāt, ka viņi pretendē uz tieši šiem līdzekļiem? Īsti šo nesapratu. Varētu paskaidrot?

P. Iljenkovs.

Jā, protams, godātā tiesa!

Jo manā ieskatā, ja no tās bankrota masas netiek izņemti noziedzīgi iegūti līdzekļi, tad šajā bankrota masā viņi paliek. Un ja no šīs bankrota masas tiek izmaksāti citu kreditoru prasījumi, nu, mēs varam teikt ar diezgan augstu precizitāti, ka daļa no šiem noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem nonāks pie šiem citiem kreditoriem. Tāpēc viņi arī ir jāizņem no civiltiesiskās apgrozības, lai mēs būtu pārliecināti par to, ka tas, kas tiek izmaksāts citiem kreditoriem, pilnīgi noteikti ir legāls. Citādi šajā gadījumā tie noziedzīgi iegūtie līdzekļi paliek civiltiesiskajā aprītē un var cirkulēt vai var tikt sadalīti starp šiem citiem kreditoriem. Nevar izslēgt arī, ka kāds no tiem citiem kreditoriem nav vienā, piemēram, īpašumtiesību saistītā grupā ar tiem pašiem kreditoriem, kuru līdzekļi tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem.

A. Laviņš.

Paldies.

Un nākamais precizējošais jautājums.

Jūs jau sniedzot savu viedokli atbildējāt, ka ne bankai, ne bankas kreditoriem, ne arī šai personai, kurai bankā ir atvērts konts, kurā ir noguldīti līdzekļi, kas vēlāk ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem, visām šīm personām neveidojas tiesību uz īpašumu aizskārums. Līdz ar to loģiski, ka mēs varam nākt pie secinājuma, ka tām nav tiesības vērsties konstitucionālajā tiesā, lai pārbaudītu šāda regulējuma satversmību.

Vai jūs redzat kādu citu privātpersonu, kurai būtu tiesības lūgt pārbaudīt tiesiskā regulējuma satversmību?

P. Iljenkovs.

Jā, paldies par jautājumu, godātā tiesa!

Es domāju, ka abstraktā veidā šīs tiesību normas, viņu konstitucionalitāti varētu pārbaudīt atbilstoši Satversmes tiesas likumam tās personas, kam tādas tiesības ir

paredzētas. Es neesmu Satversmes tiesas procesa eksperts... pilnīgi noteikti. Bet, piemēram, tiesībsargs varētu apstrīdēt šo te normu atbilstību Satversmei. Kā zināms, šajā lietā tiesībsarga birojs arī tika pārstāvēts kā pieaicinātā persona un, ja nemaldos, tad arī tiesībsargs teica, ka šajā gadījumā īpašuma tiesību aizskārums nav ar šīm te normām... ja es pareizi atceros...

A. Laviņš.

Jā, es pārtraukšu....

Jā, nav šaubu par to, ka abstraktās kontroles ietvaros tie tiesību subjekti, kuriem ir piešķirtas tiesības vērsties Satversmes tiesā, to var darīt.

Mans jautājums tomēr attiecās uz privātpersonām, jo tomēr kaut kādā mērā šis regulējums... es negrib lietot vārdu “skar”, bet ir saistīts ar privātpersonām.

Nu, lūk! Un mans jautājums ir saistīts ar to, lai saprastu sistēmiski, kā šāds regulējums var tikt pakļauts tiesas kontrolei? Kā personas, kuras vairāk vai mazāk ir saistītas ar šādu regulējumu, vai tās ir tiesīgas tiesiskā valstī vērsties tiesā un teikt: tiesa, lūdzu, pārbaudiet šādu regulējumu tiesiskumu.

P. Iljenkovs.

Jā, godātā tiesa! Manuprāt, tādas personas varētu būt. Ne starp tām personām, kas ir šīs lietas dalībnieki, bet principā šādas privātpersonas varētu būt.

Es domāju, ka ja pirms, piemēram, gada Vilipsona kungs būtu vērsies Satversmes tiesā par šo te apstrīdēto normu konstitucionalitāti, iespējams, viņam būtu, tā sauktais, “*locus standi*”. Bet, kā mēs zinām, Saeima ir pieņēmusi ļoti precīzu izņēmumu no šīm te tiesību normām, paredzot, ka trešajai personai, kas ir labticīgi ieguvusi tieši nekustamo īpašumu un ja tas nav atdodams cietušajam, tad var palikt šīs te personas rīcībā. Mēs zinām šos te grozījumus tāpat. Un tas ir izņēmums no šī te pienākuma konfiscēt noziedzīgi iegūtu mantu.

Tāpat, es domāju, ka šādā gadījumā varbūt *locus standi* būtu Vilipsona kungam vai citai personai, kas būtu nonākusi līdzīgā situācijā un es neizslēdzu, ka principā var rasties šobrīd neparedzami kāzusi, kur arī kādam varētu būt šīs te *locus standi* un tad, protams, arī tiesām būtu pienākums kā tiesību normu piemērotājiem vai interpretētājiem šīs te situācijas risināt.

A. Laviņš.

Un man vēl beidzamais jautājums.

Tāpat, no jūsu viedokļa varēja saprast, ka konfiskācijas interese ir prioritāra pār citām interesēm, kuras mēs varam redzēt kredītiestādes maksātnespējas procesā.

Kudinskas kundze, sniedzot savu viedokli, norādīja, ka, atbilstoši Latvijai saistošajiem starptautiskajiem līgumiem, ir jāņem vērā nodrošinot konfiskācijas intereses, citu personu tiesiskās intereses.

Sakiet, lūdzu, kā pie šī koncepta, ko jūs minējāt, ka konfiskācijas interesei ir prioritārs raksturs, kredītiestādes maksātnespējas gadījumā... kā citu personu intereses tiek ņemtas vērā? Un kā tas izpaustos?

P. Iljenkovs.

Tātad, konfiscējot šo nekustamo īpašumu valsts labā, šiem te kreditoriem, kas nevar saņemt savu prasījumu pilnā apmērā no maksātnespējīgās bankas, manuprāt, ir visas tiesības vērsties ar prasījumu Civilprocesa likuma kārtībā, ja viņi uzskata, ka kāda cita persona ir radījusi viņam zaudējumus. Piemēram, kā jau es minēju par visām šīm noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas prasībām, un arī citām prasībām, kas faktiski attiecas uz bankas darbību, ar kurām tika konstatēts, ka tur bija ļoti būtiski trūkumi, kuru rezultātā tika anulēta licence, tas ir būtiski bargākais sods, ko var piemērot Tur bija daudz trūkumu.

Nu, acīmredzot, ir pamats domāt, ka, iespējams, kādas no šīm te bankas amatpersonām nebija līdz galam godprātīgi vai atbilstoši likumam pildījušas savus pienākumus. Līdz ar to, iespējams, tieši šādas te darbības noveda pie tā, ka banka kļuva maksātnespējīga un nevarēja izpildīt savas saistības pret visiem kreditoriem.

Līdz ar to es domāju, ka šiem te kreditoriem, kuriem ir īpašumtiesības... tātad viņiem šajā ziņā rodas kaut kādi zaudējumi, viņi nevar atgūt prasījumu, viņiem ir tiesības vērsties civiltiesiskā kārtībā.

Bet tas, ka valsts konfiscē noziedzīgi iegūtu mantu... manuprāt, tas neskar šos te kreditorus. Samazinās tas apmērs, ko viņi varētu atgūt iespējams, bet pat ja valsts stātos kreditoru rindā... kā jau es teicu... tur nav garantijas, ka visi kreditori dabūs atpakaļ to naudu. Absolūti nav nekādas garantijas.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien, godātais Iljenkova kungs! Man ir viens jautājums.

Pirmajā savā stāstījuma daļā jūs ļoti detalizēti izstāstījāt par bankas pienākumiem un saistībām... nu, tā saucamajā legalizācijas jomā.

Vai tad, jūsuprāt, banka ir uzskatāma par labticīgu trešo personu šajā gadījumā? Vai jūs varētu precizēt savu viedokli?

P. Iljenkovs.

Nē, manā skatījumā banka nav šajā gadījumā uzskatāma par labticīgu trešo personu. Turklāt tādās klasiskās konfiskācijas lietās, ja mēs runājam par funkcionējošu kredītiestādi, bankai nemaz nebūtu radies nekāds aizskārums.

Kā jau es minēju, mūsu finanšu nozare, un it īpaši Latvijā, pilda šo ļoti valstiski svarīgo funkciju. Un es gribētu pieminēt, ka, manuprāt, kopš ir sācies šis te finanšu sistēmas kapitālais remonts tā sauktais, kaut arī pēdējos gados mēs redzam, ka mūsu finanšu nozares asociācija, finanšu nozare Latvijā ar šiem te pienākumiem, nu, tā izskatās, ka tiek galā ļoti labi, ļoti veiksmīgi. Tāpēc arī šajos gadījumos, kad tiktu konfiscēti līdzekļi funkcionējošā kredītiestādē, bankai nerastos nekāds zaudējums... tāpēc, ka konfiscētos... jā, tās īpašumtiesības uz līdzekļiem, kas bankā ir noguldīti, bet bankai vairāk nebūtu saistību pret to kreditoru, jo tas prasījums kreditoram bija iegūts noziedzīgā ceļā. Līdz ar to atkal ir tas līdzsvars un banka paliek... nu, teiksim tā, pa nullēm šajā gadījumā.

Tāpēc es neredzu, ka banka varētu būt labticīgais ieguvējs šajā gadījumā... es neredzu tādu konstrukcijas iespējamību.

Protams, ka maksātnespējas procesā tad pieteikuma... es atvainojos... konstitucionālās sūdzības iesniedzēji mēģina tādu tiesisko konstrukciju radīt, bet es šādai konstrukcijai nepiekrītu, ko es, manuprāt, arī mēģināju pasniegt savā runā.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Precizējot šo Rodiņas kundzes uzdoto jautājumu... Jūs sniedzāt, ka banka konkrētajā gadījumā nav atzīstama par labticīgu trešo personu. Jūs domājat šo konkrēto situāciju ar TRASTA KOMERCBANKU vai atbilde bija vispārīga attiecībā uz ikvienu maksātnespējīgu komerciestādi? Tā jūs bijāt domājis?

P. Iljenkovs.

Nē, es domāju, ka šajā konkrētajā gadījumā ar TRASTA KOMERCBANKU mans viedoklis ir, ka nevar būt ne runas par to, ka ir banka labticīgais ieguvējs.

Kopumā, vai bankas maksātnespējīgas vai funkcionējošas un vai tās būtu labticīgie ieguvēji... pie kādiem apstākļiem nākotnē... es nevaru izslēgt, ka tāda situācija varētu būt. Tad būtu jāvērtē katras konkrētās lietas apstākļi. Bet tādas situācijas teorētiski varētu izveidoties.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Saprātu.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien, Iljenkova kungs!

To, ko es gribēju jautāt, jau arī tikko atbilde bija par vienu no jautājumiem.

Bet ir vēl viens jautājums arī par trešo personu... ja mēs pieņemam, ka šī trešā persona ir labticīga, protams... par viņu aizsardzību.

No tā, ja es pareizi sapratu, kā jūs teicāt, tad noziedzīgi iegūti līdzekļi ir jāizņem no civiltiesiskās apgrozības un nevienam nevarētu būt tiesības uz šādiem līdzekļiem.

Tajā pat laikā līdz ar to man ir jautājums, vai trešās personas, kas ir labticīgas, nav arī jāaizsargā šādā procesā un vai tas pienākums izņemt šos līdzekļus no civiltiesiskās apgrozības, respektīvi, ir absolūts un vai viņš nav jālīdzsvaro ar trešo personu, kas ir labticīga, aizsardzību?

Vai tas, kā jūs teicāt, ka varētu būt... Labi, vispirms lūgšu atbildēt uz šo.

P. Iljenkovs.

Jā, es sapratu jautājumu.

Paldies, godātā tiesa! Jā, tāpat starptautiskās tiesību normas, kas regulē konfiskācijas jautājumus Latvijā un kas ir saistošas Latvijā, tāpat viņas arī nosaka, ka ir jānodrošina, ka tām personām, kuras skar konfiskācijas pasākums, ir pieejami efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi nolūkā aizsargāt šo te personu tiesības, bet netiek noteikti izņēmumi attiecībā uz gadījumiem, kad noziedzīgi iegūti līdzekļi atrodas labticīgās trešās personas īpašumā un ka tāpat tie noziedzīgi iegūti līdzekļi būtu atstājami viņas īpašumā. Tāpat šīs te konvencijas neparedz, ka būtu kādi izņēmumi piemērojami, bet paredz, ka šādām personām ir nepieciešami efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, lai varētu šo te situāciju atrisināt.

Un šeit es vēlreiz vēlos piebilst arī tam, ko iepriekšējais runātājs, Selgas kungs, minēja, ka Latvijā laika posmā... ja nemaldos, no 29. oktobra līdz 10. novembrim 2017. gadā notika ļoti nopietna vizīte no starptautiskajiem novērtētajiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, par to, kāds ir, numur viens, Latvijas tiesiskais regulējums atbilstībā pēc starptautiskās prakses labākajiem standartiem un, otrkārt, par to, cik tad Latvija ir efektīva, piemērojot visus šo te pasākumus. Un 2018. gada 23. augustā šis te ziņojums tika publicēts. Kā mēs atceramies, tas Latvijā iesāka diezgan ilgstošu un sāpīgu procesu, kura rezultātā mēs varējām nokļūt tā saucamajā "pelēkajā sarakstā" un šajā te ziņojumā, *money wall* ziņojumā tā sauktajā, ir ļoti daudz kritikas par to, kā Latvija ir cīnījusies ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, apzinājusies savus riskus un tamlīdzīgi.

Bet es gribētu piebilst, ka attiecībā uz konfiskāciju tur ir minēts, ka Latvijas tiesiskais regulējums pietiekami labi aizsargā tāpat trešās personas. Nu, ne pietiekami labi... bet tur ir rakstīts, ka aizstāv trešo personu labticīgo intereses un tāpat nav konstatētas nekādas problēmas šajā te jomā tiesiskajā regulējumā Latvijā.

A. Kučs.

Paldies.

Vēl nedaudz turpinot par šo tēzi, ka, ja šī manta jeb finanšu līdzekļi ir iegūti noziedzīgā ceļā, viņi ir jāizņem... es gribēju jautāt, ja šī tēze ir absolūta, tad kā vērtēt jūsu jau minēto Saeimas pieņemto izņēmumu Kriminālprocesa 360. pantā, kas paredz arī mantu, nekustamo īpašumu gan, kas iegūts noziedzīgā ceļā, ka tas var palikt pie labticīgā ieguvēja... Tātad, vai tas arī nenonāk pretrunā tai jūsu tēzei, ka šī manta, ja viņa ir noziedzīgi iegūta, būtu tad ir jāizņem visos gadījumos, arī no labticīga ieguvēja. Vai šeit ir atšķirība tas, ka tā ir privātpersona, nekustamais īpašums un kredītiestāde, vai ir kādi citi apsvērumi?

P. Iljenkovs.

Es sapratu jūsu jautājumu.

Godātā tiesa! Paldies.

Par šiem te grozījumiem ir jāpiemin, ka valsts noteica šo te izņēmumu attiecībā uz labticīgā tiesību aizsardzību, kas saistījās arī ar valsts uzturētajiem publiskajiem reģistriem. Tātad valsts uztur šo te publisko reģistru, kuram ir ticamība un šeit labticīgais ieguvējs tic šiem te publiskajiem ierakstiem, ko uztur valsts reģistros. Un beigās tiek atzīts, ka nē, tomēr tie ir noziedzīgi iegūti līdzekļi.

Un šeit likumdevējs... es pieņemu... laikam samērojot to, ka labticīgā persona ticēja publiskajiem ierakstiem, ko valsts uztur un to intereses, ka ir jākonfiscē vēl valsts labā šie te noziedzīgi iegūtie līdzekļi, svērās par labu tam, ka šī te persona, iegūstot nekustamo īpašumu labticīgā veidā, pamatojoties uz, ka viņa bija... principā viņa varēja ticēt šiem te publiskajiem reģistriem, bet intereses nosvērās par labu labticīgajai trešajai personai.

Kā jau minēju, tas ir tāds ļoti īpašs izņēmums no faktiski visaptverošā pienākuma tomēr noziedzīgi iegūtus līdzekļus no civiltiesiskās apgrozības izņemt. Un man tas pienākums izņemt noziedzīgi iegūtus līdzekļus no civiltiesiskās aprites šķiet absolūti nepieciešams.

Tāds ir mans viedoklis.

A. Kučs.

Paldies par atbildēm.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesīsim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien, Iljenkova kungs! Man ir divi jautājumi.

Pirmais jautājums būtu... Lai gūtu tādu, iespējams, plašāku priekšstatu...

Jūs droši vien labi zināt, ka kredītiestādes likvidāciju var veikt ne tikai maksātnespējas gadījumā, un mēs šajā tiesas procesā raugāties... nosacīti sakot, strādājoša banka un maksātnespējas situācijā esoša banka.

Sakiet, lūdzu, jūsu viedoklis būtu tāds pats, ja mēs runātu par kredītiestādes likvidāciju vai pašlikvidāciju tāpat ar kredītiestādes akcionāru sapulces lēmumu. Vai tad kaut kas mainītos, vai būtu tās atbildes tieši tādas pašas? Paldies.

P. Iljenkovs.

Jā, paldies par jautājumu.

Godātā tiesa! Atbildes būtu tieši tādas pašas un es domāju, ka arī likvidējamās bankas gadījumā tā situācija, tā tiesiskā ietekme no konfiskācijas būtu tieši tāda pati kā funkcionējošai kredītiestādei, tāpat vērstos gan prasījums, gan attiecīgi šī te prasījuma summa un banka būtu pa nullēm. Banka neko nezaudētu un, kā jau minēju, bankai arī nevajadzētu neko zaudēt šajā gadījumā nekādu īpašumu.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un otrs jautājums. Vairākkārt jau ir izskanējis tas, ka šis maksātnespējas process, kā mūsu lietā izskatāmajā gadījumā, notiek tā nosacīti pats par sevi un paralēli tam notiek arī šo noziedzīgi iegūto līdzekļu konfiskācijas process. Nu, respektīvi, viņi abi notiek vienlaicīgi... varbūt "pats par sevi" nav īsti pareizie vārdi. Notiek paralēli.

Un vairākkārt ir izskanējis arī tiesas sēdē, ka šim noziedzīgi iegūto līdzekļu konfiskācijas procesam, kas tāpat dažādi tiek apzīmēts, ir prioritārs raksturs vai tas ir vēl viss kāds. Arī jūs liekas, lietojat šo terminu.

Sakiet, lūdzu, es nesadzirdēju... iespējams, es nesadzirdēju, bet jūs varat pateikt, kas jūsuprāt ir šis prioritārā rakstura tiesiskais pamats? Tieši kāpēc jūs uzskatāt, ka tas ir prioritārs. Mēs redzam, ka tie abi procesi notiek paralēli. Bet tieši kāpēc jūs uzskatāt, ka tieši konfiskācijai ir prioritārs raksturs? Paldies.

P. Iljenkovs.

Paldies par jautājumu.

Godātā tiesa! Referējot uz to, ko jau es teicu savā runā, es neteicu, ka ir prioritārs raksturs, es teicu, ka, manuprāt, tur vispār pat nav konflikta, nav kolīzijas starp šiem te diviem procesiem un viņi nevar rasties.

Bet atbildot uz godātās tiesas jautājumiem, kur tika ietverts jautājums par prioritāro kārtību, es to neapstrīdēju, jo, ja godātā tiesa konstatēja, ka tur ir manāms kāds konflikts starp šiem te diviem procesiem, tad tomēr es arī piekristu tēzei, ka konfiskācija ir prioritāra, jo valstij ir jānodrošina tiesiskums valstī... nu, lai būtu tiesiskums... te laikam būtu jāiet atpakaļ pie tiesību teorijas pamatiem, ka tāpat valsts nodrošina šo te tiesiskumu un to, ka noziedznieki negūst labumu no savām

noziedzīgajām darbībām un ja viņi var turpināt gūt labumu netraucēti, tad kas apturēs šos noziedzniekus no tālākas noziegumu veikšanas? Līdz ar to tas ir tāds pamatprincips, ka noziedzniekiem viņu noziedzīgi iegūtā nauda ir jāņem nost, ka viņi nedrīkst iedzīvoties uz noziedzīgu darbību rēķina, kas kaitē visai sabiedrībai. Tas atkal veicina korupciju, tas veicina organizēto noziedzību un ļoti daudzas citas nevēlamas lietas demokrātiskā sabiedrībā.

Savukārt, maksātspējas procesā... tur pastāv, manuprāt, vairāki tie elementi, kas... bankas maksātspējas procesā pastāv vairāki tie elementi, kas nodrošina to, lai kreditori tās īpašumtiesības nezaudētu. Jā... kā es jau pieminēju runā par 2008. gada finanšu krīzi, un tās rezultātā Eiropas Savienībā, teiksim, tika izstrādāti ļoti, ļoti nopietni normatīvie akti, lai nodrošinātu to, ka finanšu sektorā un katrai bankai tomēr saglabājas tās stabilitāte. Tas attiecas uz visām kapitālpietiekamības prasībām, par kurām, manuprāt, jau pietiekami stāstīja arī Vainovska kungs iepriekšējā dienā, kad notika tiesas process. Tas attiecas uz to, ka banku amatpersonām valdēs un padomēs ir ļoti nopietnas prasības attiecībā uz to reputāciju, uz atbilstību amatam, kur ir jābūt izpratnei par to, kā strādā finanšu sistēma, lai šīs te amatpersonas varētu pieņemt loģiskus un izsvērtus lēmumus attiecībā uz to, kā banka turpinās strādāt.

Tieši pie šīm te pašām prasībām ir arī tā 4. AML jeb noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršanas direktīva, kas harmonizē visus šos te noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanas jautājumus Eiropas Savienībā un patiesībā starp šiem te jautājumiem – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana un prudenciālās prasības – ir ļoti liela saistība, jo, ja banka nespēj tikt galā ar to, ka viņas pakalpojumi tiek izmantoti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, tā banka var nonākt arī problēmās attiecībā uz kapitāla pietiekamību. Tādus gadījumus mēs esam redzējuši.

Tātad... ja šīs visas normas ir pieņemtas, ir ļoti nopietna uzraudzība, ir vienotais uzraudzības mehānisms, ko veic Finanšu un kapitāla tirgus komisija, tātad nacionālā kompetentā iestāde Eiropas Savienības dalībvalstīs un Eiropas Centrālā banka. Skaidrs, ka nevarēs uzraudzīt visu un katru bankas darbību pilnīgi vienmēr, bet uzraudzības sistēma ir ļoti stipra.

Tāpat ir Noguldījumu garantijas fonds. Tas, ka katram noguldītājam tie simts tūkstoši ir garantēti neatkarīgi no tā, kas notiek... Tāpat ir tāda banku noregulējumu un atveseļošanas vai atkopšanas direktīva *bank resolution and recovery directive*, kas paredz, ka gadījumā, ja banka tomēr nonāk finanšu grūtībās, ir instrumenti, kā šo te banku glābt, kā saglabāt šīs te kreditoru intereses, sabiedrības intereses. Un gadījumā, ja tomēr banka iet uz to maksātspēju, un to sauc angļu valodā direktīvās un normatīvajos aktos par terminu *failing or likely to fail*, Eiropas iestādēm tātad ir tiesības šo banku glābt ar dažādiem instrumentiem.

Un neskatoties uz visu šo te milzīgo normatīvo aktu kopumu, kas pastāv Eiropas Savienībā un ir piemērojams Latvijā, ir bankas, kas tomēr pamanās kļūt

maksātnespējīgas. Un tas ir... šo te darbību sekas, manuprāt, kas rada zaudējumus un īpašumtiesību aizskārumu šiem te bankas kreditoriem, ne tas, ka valsts izņem ārā no apgrozības noziedzīgi iegūtus līdzekļus. Un tāpēc arī konfiskācijai ir prioritārs raksturs.

G. Kusiņš.

Paldies par jūsu atbildi.

Un tad vairākās tiesas sēdēs, kas mums jau ir notikušas, ir izskanējis viedoklis, ka šajā gadījumā valsts varētu... vajadzētu iestāties tajā attiecīgajā kārtā, kurā bija šis te noziedzīgi iegūtu līdzekļu ieguldītājs kredītiestādē.

Vai es pareizi sapratu jūsu viedokli, ka valsts pienākums izņemt līdzekļus, kas atzīti par noziedzīgi iegūtiem, nav saistīts ar valsti kā kreditoru, ka tas nevar būt saistīts ar valsti kā kreditoru. Paldies.

P. Iljenkovs.

Tieši tā, godātā tiesa! Es neredzu, ka valsts šajā situācijā vispār kaut kādā veidā būtu kreditors. Šis te konfiskācijas pienākums ir izrietējis nevis no kaut kādiem pienākumiem bankai maksāt nodokļus vai nodevas valstij, vai maksāt par kaut kādiem citiem pakalpojumiem, ko sniedz valsts, bet tas ir izveidojies pilnīgi cita procesa rezultātā. Tāpēc, ka ir bijis process par noziedzīgi iegūtu mantu, iespējams, tas pat varbūt bijis kriminālprocess, un tagad ir jākonfiscē noziedzīgi iegūta manta. Es neredzu nevienu pamatu, lai valsts stātos šajā te kreditoru rindā. Turklāt, iztaujājot iepriekšējo runātāju, pieteikuma iesniedzēju pārstāvis minēja, ka šie te noguldītāji, kuru prasījumi tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem, visticamāk, nedabūs no bankas, bet arī valsts neko dabūtu, ja iestātos viņa vietā. Nu, vai tādā veidā mēs sasniegtu noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas mērķus? Manā skatījumā pilnīgi noteikti, ka nē.

Es esmu dzirdējis, protams, no augsti godājamiem un cienījamiem jurisprudences profesoriem, doktoriem pēdējās tiesas sēdēs arī viedokļus, kas acīmredzot nonāk pretrunā ar manējo. Bet, manuprāt, tā ir normāla situācija, ka juristiem mēdz būt dažādi viedokļi par lietām. Es, manuprāt, savu paskaidroju.

G. Kusiņš.

Jā, labi. Paldies.

A. Laviņš.

Vārds jautājumu uzdošanai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim. Lūdzu!

M. Šķiņķis.

Paldies. Paldies par jūsu viedokli.

Man pirmais jautājums. Jūs teicāt, ka trešajām personām jānodrošina efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, bet tāpat visos gadījumos manta ir viņām jānoņem.

Jautājums: ko dod tai labticīgajai trešajai personai efektīvs tiesas process, kurš tāpat noslēgsies ar simtprocentīgu rezultātu, ka tas īpašums viņai tiks noņemts?

P. Iljenkovs.

Paldies par jautājumu.

Es nezinu, vai mēs varam uzreiz prognozēt visu tiesas procesu iznākumus un vai nevarēs šo te apstrīdēt pietiekami veiksmīgā kārtībā.

Pie tam, ja civilprocesuālā kārtībā, piemēram, šādi kreditori vērstos pret personām, kas, iespējams, ir novedušas banku līdz maksātnespējai, es neredzu, ka vienmēr tas nozīmētu to, ka persona varētu atgūt savas intereses. Ja salīdzinošās situācijās mēs zinām, ka Latvijā tāpat ir bijušas vairākas maksātnespējīgas kredītiestādes... publiski ir pieejama informācija, piemēram, par to pašu DNB banku, kas šobrīd ir maksātnespējas procesā, liecina, ka tur maksātnespējas administrators ir vērsies pret vairākām šīs te jau bankas amatpersonām ar civiltiesisku prasījumu par nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu. Un es nevarētu garantēt vai kādā veidā šobrīd paredzēt tiesas procesa iznākumu.

M. Šķiņķis.

Jā, bet jūs runājat par citiem procesiem, par civilprocesiem. Es runāju par to, ko jūs runājat, atbildot uz tiesneša jautājumiem. Jūs teicāt, ka tāpat no starptautiskajām konvencijām izriet valsts pienākums nodrošināt, ka konfiscējot noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai mantu, ir jānodrošina efektīvs tiesas process trešajai personai, kurai šo mantu ņem nost. Vai es nepareizi sapratu to, ko jūs teicāt? Ka tomēr nav jānodrošina trešajai personai tiesas process?

P. Iljenkovs.

Ir jānodrošina, jā. Tas ir tas, ko paredz starptautiskās konvencijas, Bet es tās starptautiskās konvencijas nerakstīju, tāpēc es nemācēšu atbildēt par to.

M. Šķiņķis.

Labi. Un tāpēc man bija jautājums... es saprotu, ka jūs nerakstījat konvencijas, bet kaut kāda doma jau droši vien tur ir iekšā ielikta, kādēļ ir jānodrošina tiesas process. Un jūs sakāt, ka tiesas procesam ir jābūt, bet tam jānoslēdzas tāpat ir ar mantas noņemšanu. Nu, es, godīgi sakot, domāju, ka nav jēgas tādām tiesas procesam. Varbūt ir jēga? Tāpēc ir mans jautājums.

P. Iljenkovs.

Varbūt ir jēga. Pilnīgi noteikti es domāju, ka ir jēga tāpēc, ka mēs nevaram šobrīd paredzēt visas tiesiskās attiecības un to īpašos apstākļus, kas varētu būt... kas varētu pastāvēt šādās attiecībās starp dažādām personām...

A. Laviņš.

Jā... uz šiem jautājumiem jūs atbildējāt, ka ir jēga. Jautājums bija – vai ir jēga? Jūs atbildējāt, ka ir jēga.

Turpinām.

M. Šķiņķis.

Paldies.

Nākamais jautājums. Jūs teicāt, atbildot uz tiesneša jautājumiem, ka Vilipsona kungam būtu tiesības vērsties Satversmes tiesā, ja Saeima nebūtu to viņa problēmu atrisinājusi ar tiesību normu. Kas nošķir... Kāpēc Vilipsona kungs var vērsties tieši Satversmes tiesā 105. panta aizsardzībai apstrīdot regulējumu un, piemēram, kāda cita trešā persona, kurai tiek ņemta nost manta uz tiesību normas pamata, nevar vērsties?

P. Iljenkovs.

Kāda cita persona varētu. Vilipsons kungs... nē... vai varēja vai varētu... Tādā gadījumā, ja nebūtu Saeima pieņēmusi tos grozījumus, jo šī te konfiskācija valsts labā aizskartu tieši viņa īpašumtiesības uz to nekustamo īpašumu, kuru viņš bija ieguvis labticīgi, paļaujoties uz valsts uzturētiem publiskiem reģistriem.

Šajā gadījumā, par ko mēs runājam konkrēti izskatāmajā lietā, es uzskatu, ka nav šādu tiesību, jo nav labticīgo ieguvēju. Banka nav labticīgais ieguvējs un es uzskatu, ka maksātnespējīgās bankas kreditoriem nav tā aizskārums. Bet arī citos gadījumos citām personām, kā jau es saku... ka attiecībās starp personām var rasties dažādi strīdi un dažādas situācijas, kuras, iespējams, var ietekmēt arī valsts īpašumtiesību konfiskāciju un tad šādos gadījumos, ja tāda ir bijusi, tad, iespējams, ka arī šādas personas varēs vērsties konstitucionālajā tiesā, Satversmes tiesā Latvijā, lai pārbaudītu šo te tiesību normu konstitucionalitāti. Es vienkārši negribu teikt – nē... jo man nav zināšu par visām tiesiskajām attiecībām, kas Latvijā ir pastāvošas. Tāpēc es negribētu aizvērt tādas durvis uz to, ka šādu tiesību norma nevarētu tikt apstrīdēta. Pilnīgi noteikti var rasties kaut kādas teorētiskas situācijas hipotētiskas, kuras mēs varētu pamodelēt... Tas būtu iespējams.

M. Šķiņķis.

Nākamais jautājums... man divi par labticīgo trešo personu aizsardzību ir palikuši.

Tātad, jūs teicāt, ka banka kaut kādā gadījumā teorētiski varētu būt labticīgā trešā persona. Šajā gadījumā jums ir šaubas par konkrēto banku.

Tad kādā procesā un kurš tad var konstatēt, ka šajā gadījumā TRASTA KOMERCBANKA nav labticīgā trešā persona un līdz ar to nekādu tiesību aizsardzību nebalsta, arī Satversmes tiesā un nekur...savukārt citā gadījumā tomēr varētu... Kādā procesā un kurš to secina?

P. Iljenkovs.

Es nezinu... man būtu grūti šobrīd pamodelēt tādu situāciju hipotētisku... Atkal... ņemot vērā šīs te konkrētās lietas apstākļus... tā tad... šai bankai nav... manuprāt, tas iemesls, kādēļ banka nav uzskatāma par labticīgo trešo personu, es izklāstīju savā runā, manuprāt, pietiekami skaidri. Savukārt par citu banku tiesībām būt labticīgām... par citu banku labticīgas trešās personas statusu pie citādiem tiesiskajiem apstākļiem es šobrīd neņemos paredzēt. Es uzskatu, ka tādas situācijas teorētiski var rasties. Un varbūt ne tikai attiecībās starp noguldītājiem un banku, kā attiecības noguldītājs - banka un viņu tās savstarpējās saistības... varbūt pie citiem apstākļiem banka var izsniegt kredītu un bankas sniedz dažādus finanšu pakalpojumus... un pateikt uzreiz tā pēc noklusējuma, ka banka nekad nevarēs būt trešā persona, es neņemos un es domāju, ka tas būtu nepareizi tā pateikt.

M. Šķiņķis.

Paldies. Pēdējais jautājums par labticīgumu.

Vai jūs piekrītat tānai tēzei, ko ir izteikusi arī Finanšu izlūkošanas dienesta vadītāja, ka tā tad Satversmes tiesa jau 2017. gadā uzdeva valstij veidot mehānismu labticīga ieguvēja aizsardzībai, un tas nav izdarīts vai pat lemts par šāda mehānisma veidošanu. Un vai vienlaicīgi var piekrist, ka mehānisms šādu labticīgu personu aizsardzībai nav izveidojams tikai ar viena panta iekļaušanu Kriminālprocesa likumā.

Vai jūs piekrītat, ka tāda mehānisma nav vai nepiekrītat?

P. Iljenkovs.

Kā jau es teicu, manuprāt, par trešo personu aizsardzību ļoti skaidri bija pateikts ziņojumā. Ļoti skaidri mēs redzam, ka šīs te izņēmums ir bijis Kriminālprocesa likumā attiecībā uz labticīgo ieguvēju un nekustamo īpašumu un publiskajiem reģistriem.

Tas, ko ir teikusi, ja es nemaldos, Finanšu izlūkošanas dienesta priekšiece... es nezinu šīs te intervijas vai teksta kontekstu, no kāda tas ir izsecināms, tādēļ es neņemtos komentēt.

Bet man ir informācija, ka šodien tiesas procesā tiks uzklautā arī Finanšu izlūkošanas dienesta priekšiece un šo jautājumu, es domāju, ka jūs varētu adresēt viņai un tad jūs saņemtu tādu visaptverošu atbildi uz to.

M. Šķiņķis.

Jā. Liels paldies. Vēl divi jautājumi.

Vai es pareizi sapratu... tā tad, mēs runājam par maksātnespējīgu kredītiestādi. Tā tad bankā ir palikuši mazāk līdzekļu, nekā noguldīti. Tādēļ, vai es pareizi sapratu, ka jūs uzskatāt, ka šajā gadījumā tā tad ir jākonfiscē bankas kā trešās personas manta tādā apmērā, kādā šie negodprātīgie kreditori bija noguldījuši? Vai es pareizi sapratu?

P. Iljenkovs.

Tieši tā. Tieši precīzi tā. Jā.

M. Šķiņķis.

Liels paldies jums.

Un pēdējais jautājums. Jūs runājat par šīs visas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmas mērķiem un te jūs teicāt, ka nu bet valsts jau neko neiegūtu beigās, ja iestātos kreditoru rindā. Tātad naudiskā izteiksmē neiegūtu.

Tad ir jautājums: kāds tad ir tas mērķis konfiscējot prasījumu vai naudu... iegūt valsts budžetā to skaitli, kuru kāds noguldītājs kādreiz negodprātīgi ir ielicis vai kāds cits ir mērķis? Kas ir tas mērķis, kā jūs definējat? Kāpēc vispār ir šādas apstrīdētās normas pieņemtas?

P. Iljenkovs.

Jā, paldies par jautājumu.

Primārais un galvenais mērķis ir izņemt noziedzīgi iegūtus līdzekļus no civiltiesiskās apgrozības, lai noziedznieki vai kādas citas personas no viņiem negūst labumu un atjaunot to mantisko stāvokli vismaz tā, it kā noziegums nebūtu noticis. Protams, citus kaitējumus, ko noziegums nodara, diez vai mēs varēsim ar konfiskāciju vērst par labu, bet tas ir tāds ļoti nopietns instruments, lai šo situāciju vērstu par labu. Un, manuprāt, arī iepriekšējais runātājs Selgas kungs izstāstīja ļoti labi par trim konfiskācijas mērķiem. Tos es neatkārtošu.

Attiecībā uz to, ka banka varētu... nevis banka, bet valsts varētu atgūt to skaitli... Tas ir pakārtots mērķis, jo šo te naudu valsts var izmantot dažādu sociālo problēmu risināšanai, iespējams, šo te naudu vēršot par labu tām personām, kas ir cietušas kādu noziegumu rezultātā... bērniem, kas ir cietuši varbūt kādas varmācības rezultātā, piemēram, cilvēktirdzniecības upuriem... tā arī būtu, manuprāt, pietiekami adekvāta politika, bet tas jau ir politikas veidotāju jautājums un atbildība, kā šo konfiscēto naudu sadalīt tā, lai vismaz kaut kādā veidā šo te sociālo taisnīgumu atgrieztu atpakaļ.

M. Šķiņķis.

Tomēr vēl viens jautājums. Tātad mums tie fakti rāda un es redzu, ka jūs esat ļoti labi iepazinies ar lietas faktiem, ka šie negodīgie kreditori, esot kreditoru rindas pašās beigās, nebūtu dabūjuši naudu ārā no bankas un viņiem ir noņemts šis prasījums nevērtīgais. Tagad viņi ir arī atbrīvoti no pienākuma... šie negodīgie kreditori... arī mantiski nesešs nekādā veidā valstij šo naudu. Vai jūs nesaskatāt, kur ir tā netaisnība? Jūs runājat par taisnīgumu kā mērķi... Vai jūs neredzat netaisnīgumu, ka šie noziedznieki tiek cauri diezgan lēti vai par velti... tā es varētu teikt.

P. Iljenkovs.

Paldies par jautājumu.

Nē... es nekādā veidā neredzu to, ka noziedznieki tiek ārā par velti... viņi dienas beigās bija noguldījuši tajā bankā, ja nemaldos piecus vai sešus ar pusi miljonus un viņi visu laiku būs ārā... viņi to nedabūs... tā kā, manuprāt, mērķis ir sasniegts.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvjiem būs jautājumi pieaicinātajai personai?

J. Priekulis.

Godātā tiesa! Varbūt divi jautājumi, kas precizē arī sniegtās atbildes.

Labdien, Iljenkova kungs! Jūs minējāt to, ka kreditoru prasījumu nevar apmierināt, jo banka ir maksātnespējīga. Vai es pareizi saprotu jūsu teikto, ka cēlonis tam, kāpēc kreditori nevar saņemt šo savu legālo daļu pilnā apmērā, ir nevis saistīts ar līdzekļu konfiskāciju, bet ar citiem apstākļiem: maksātnespēju, tās novešanu līdz maksātnespējai un jūs vēl teicāt, ka, iespējams, kāda bankas amatpersonas nepamatota rīkošanās. Vai es pareizi saprotu par šo te jautājumu, ka cēlonis ir nevis līdzekļu konfiskācija, bet citi apstākļi.

P. Iljenkovs.

Jā, paldies par jautājumu.

Pilnīgi noteikti, ka jā, konfiskācija nav tas iemesls, kādēļ kreditori varētu nedabūt savu prasījumu pilnā apmērā. Iemesls tam, ka viņi to nedabūs, ir tas, ka ir ierosināts maksātnespējas process un banka nevar segt savas saistības pilnā apmērā. Kas ir par iemeslu maksātnespējas procesam, to, protams, es nezinu. Es operēju tikai no tās publiski pieejamās informācijas, kas ir par būtiskajiem bankas trūkumiem vairākās būtiskās darbības jomās bankai un ilgstoši šie trūkumi ir bijuši. Tātad, tas liecina par to, ka var būt kādas problēmas... Un citas publiski pieejamas informācijas, kas varētu liecināt, ka, iespējams, tāda rīkošanas kā krietnam un rūpīgam saimniekam nav varbūt bijusi līdz galam tāda, kādu to varētu sagaidīt kreditori.

J. Priekulis.

Paldies.

Un tad pēdējais jautājums. Vai es pareizi saprotu arī viedokli, ka tā viena no iespējām, kā kreditori varētu atgūt, teiksim, šo te savu legāli noguldīto daļu, tad vērst prasījumu pret bankas amatpersonām, kuri nav, iespējams, rīkojušies kā krietni un rūpīgi saimnieki un radījuši zaudējumus šiem te kreditoriem. Vai es pareizi saprotu?

P. Iljenkovs.

Ja es būtu bankas kreditors, tad es neapšaubāmi atstātu šādu iespēju. Jā.

J. Priekulis.

Paldies. Godātā tiesa, jautājumu vairs nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad, Iljenkova kungs, teikšu paldies jums par dalību tiesas sēdē, par sniegto viedokli, sniegtajām atbildēm. Varat atslēgties no tiesas sēdes un novēlēšu jums jauku dienu!

P. Iljenkovs.

Paldies. Visu labu!

A. Laviņš.

Visu labu!

Šobrīd tiek izsludināts īss pārtraukums līdz pulksten 12.10.

Pārtraukums.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdē uz klausīt pieaicinātās personas.

Kā nākamā persona ir Uģis Zeltiņš. Vai Zeltiņa kungs ir pieslēdzies tiesas sēdei?

U. Zeltiņš.

Labrīt, godātā tiesa! Jūs redzu un dzirdu. Esmu pieslēdzies.

A. Laviņš.

Tā... labi. Mēs arī jūs redzam un dzirdam. Personu apliecinājoši dokumenti ir iesniegti. Pēc tiem mēs varam pārlicināties par jūsu personas identitāti. Ļoti labi.

Zeltiņa kungs, lūdzu, jums vārds viedokļa sniegšanai.

U. Zeltiņš.

Paldies, godātā tiesa!

Šajā lietā esmu aicināts izteikties kā pieaicinātā persona, par ko tiesai pateicos un pievērsīšos tiem jautājumiem, kurus lēmumā par pieaicinātās personas statusa piešķiršanu tiesa man uzdeva.

Tātad tiesa vaicāja par to, kāda nozīme izskatāmajā lietā ir Eiropas Savienības pamatlēmumam Nr. 2005-212 un direktīvai Nr. 2014-42.

Abi normatīvie akti noteic, ka konfiskācijas lietās dalībvalstij ir pienākums nodrošināt, ka tiek aizsargātas labticīgas trešās personas. Taču es piebildīšu, ka šis pienākums aizsargāt labticīgas trešās personas izriet ne tikai no abiem minētajiem aktiem, bet arī no Eiropas Savienības pamattiesību hartas... hartas 51. panta 1. punkts nosaka, ka tajā brīdī, kad dalībvalsts rīkojas Eiropas tiesību regulētā jomā, to saista Eiropas Savienības tiesību aktos pastāvošās tiesību normas, starp kurām, protams, ir arī īpašuma tiesību aizsardzība.

Eiropas Savienības tiesa savā praksē ir atsaukusies gan uz direktīvām un pamatlēmumā noteikto trešo personu aizsardzību, gan uz trešo personu aizsardzību, kas izriet no pamattiesību hartas un arī izskaidrojusi, ka dalībvalstij ir ne tikai tiesības nodrošināt labticīgu trešo personu aizsardzību konfiskācijas procesā, bet arī pienākums nodrošināt šo labticīgo trešo personu aizsardzību. Tātad, arī Latvijai būtu jārikojas atbilstīgi un normatīvais regulējums jāveido tā, lai labticīga trešā persona varētu savas tiesības konfiskācijas lietā aizsargāt.

Te es gribētu norādīt, ka, manuprāt, tā pozīcija, kuru aizstāv Saeima un arīdza citas valsts iestādes šajā lietā, ir nesavietojama ar šo pienākumu apsvērt, vai nav aizskartas labticīgas trešās personas tiesības. Proti, Saeimu, ja pareizi saprotu tās pozīciju, pat neinteresē, vai šajā gadījumā bankas kreditori ir vai nav izpildījuši to, kas no tiem bija sagaidāms, vai tie varēja vai nevarēja paredzēt konkrētā riska iestāšanos un šo risku kontrolēt. Ar risku saprotot situāciju, kurā valsts aizsteidzas priekšā pārējiem maksātnespējīgas komercsabiedrības kreditoriem.

Ja tāda ir Saeimas pozīcija, es uzdrošinos apgalvot, ka tā ir nesavietojama ar pienākumu nodrošināt to, ka trešo personu labticība tiek vērtēta un tādā gadījumā es sacītu, ka pamatlēmumu un direktīvu mūsu likumdevējs nav sapratis līdz galam pareizi.

Līdz ar to arī nav pārsteigums, ka normatīvajos aktos, nu, primāri gan ir jālasa Kriminālprocesa likums, jo kur gan citur to meklēt, bet normatīvajos aktos, kas Latvijā ir spēkā kopumā, nav normas, kas norādītu tiesai un labticīgajai trešajai personai, piemēram, maksātnespējīgās sabiedrības kreditoram, ka šai labticībai ir nozīme. Un atzīmēšu, ka arī tas Vidzemes priekšpilsētas tiesas lēmums, kuru par aizskāruma brīdi uzskata abi pieteicēji šajā lietā, patiešām arī labticības jautājumam nepievēršas, proti, arī tiesa normatīvajā regulējumā neatrod normu, kas tai liktu izpildīt Eiropas Savienības tiesību prasīto pienākumu novērtēt, vai netiek aizskartas labticīgas trešās personas tiesības.

Kā jau pieminēju garāmejojot savā rakstveida viedoklī, es nešaubos, ka labs tiesību piemērotājs varētu nākt klajā ar acīmredzamu kādas tiesību normas interpretāciju un šo labticīgo kreditoru tādējādi aizsargāt. Bet nu, acīmredzot, mūsu tiesību sistēma ar to nav tikusi galā.

Saskaņā ar Eiropas Savienības tiesas sniegtajiem skaidrojumiem, pamatlēmumu un direktīvu transponēšanai nav jānotiek burtiski, protams. Mums nebūtu jāmeklē, kurā normatīvajā aktā vārds vārdā ir atkārtoti attiecīgie lēmuma un direktīvas formulējumi. Vēl jo vairāk. Eiropas Savienības tiesa arī ir norādījusi, ka dažkārt valsts var izskaidrot, ka ir izpildījusi transponēšanas pienākumu, atsaucoties uz kaut kādām vispārīgām normām vai principu līmenī pastāvošu regulējumu, kas sasniedz to rezultātu, kuru sasniegt prasa pamatlēmums vai direktīva.

Bet nu, šīs lietas apstākļi, manuprāt, ir pietiekami, lai mēs secinātu, ka ar vispārīgām normām vai principiem izlīdzēties nevaram un transponēšana, manā ieskatā, ir notikusi kļūdaini un šī kļūda ir izpaudusies tādējādi, ka tiesību piemērotājs un persona, kuras intereses konfiskācija aizskar, neatrod normatīvu pamatu apsvērt labticīga ieguvēja... atvainojiet, labticīga kreditora aizsardzību.

Lūk, tik daudz par pamatlēmuma un direktīvas transponēšanu Latvijas tiesībās.

Satversmes tiesa lēmumā par jautājumu uzdošanu man kā pieaicinātajai personai arīdzan aicināja izteikties par dažiem citiem jautājumiem, kas mani aizskar būtiski un tiem arī varbūt tagad īsumā pievērsīšos.

Pirmkārt, jau daudzkārt pieminētais jautājums par to, kam pieder nauda, kas noguldīta kredītiestādē. Kā jau rakstīju Satversmes tiesai iesniegtajā viedoklī un kā ļoti artikulēti izskaidroja speciālisti, kas šajā jomā ir daudz kompetentāki par mani, nav vietas īstām šaubām par to, ka šī nauda pieder kredītiestādei. Taču, raugoties no ES tiesību perspektīvas un konkrēti runājot par direktīvā lietotajiem formulējumiem, es pat atzīmētu, ka šai diskusijai nav īstas nozīmes, izšķirot šajā Satversmes tiesas lietā būtiskos jautājumus. Kāpēc? Tāpēc, ka direktīva aizsargā labticīgās trešās personas tiesības vispār nevis konkrēti īpašumtiesības vai konkrēti prasības.

Uzklausot tos daudzos un, gribētu teikt, artikulēti paustos viedokļus, kurus Satversmes tiesai pieaicinātās personas un puses šajā lietā jau ir paudušas, man ir radies jautājums par to, vai ir izskanējusi atbilde uz jautājumu, ko derīgu valsts sasniedz, iestājoties rindā pirms pārējiem maksātnespējīgās kredītiestādes kreditoriem. Un te mana atbilde laikam būtu tāda, ka šādu atbildi nesaklausīju un arī man šķistu, ka derīgs mērķis sasniegts netiek. Jebkurā situācijā... jebkurā situācijā... vienalga, vai valsts iestājas rindā priekšā pārējiem kreditoriem vai valsts pārņem tās prasījuma tiesības un tiek apmierinātas tajā pašā kārtā, kurā noziedzīgi iegūto līdzekļu ieguldītājs.... Šis noziedzīgo līdzekļu ieguldītājs saņem ko? Neko. Saņem nulli. Noziedzīgajai ekonomikai un šai noziedzīgajai infrastruktūrai līdzekļu pieplūdums nenotiek. Šīs naudas atgriešana noziedzīgajā ekonomikā tiek novērsta. Un līdz ar to es domāju, ka te būtu arī jautājums.... derīgi uzdot jautājumu par to, vai ir legītīms mērķis vēlēties, lai valsts budžetā nonāk visa tā summa, kuru agrākā krimināllietā tiesa ir atzinusi par noziedzīgi ieguldītu, ja šī summa tiek saņemta uz labticīgu trešo personu rēķina.

Uzklausot pieaicinātās personas, tiesnešu jautājumus un it īpaši Tieslietu ministrijas atbildes, man arī radās jautājums par to, vai ir korekti no valsts puses, kura aizstāv tādu pozīciju, kādu tā aizstāv, sacīt, ka tās rīcībā nav ziņu par risinājumu, ko šādās situācijās ir radušas citas Eiropas Savienības dalībvalstis. Kāpēc? Tāpēc, ka gan mūsu komersantu, gan mūsu fizisko personu interesēs ir dzīvot valstī, kurā gan konkurences apstākļi ir līdzīgi tiem, kas valda citviet mūsu kopējā Eiropas Savienības iekšējā tirgū. Un, līdz ar to, veidojot regulējumu, valstij, manuprāt, būtu jāapsver, vai netiek radītas nevajadzīgas un es gribētu sacīt, ekonomisko apriti bez derīga iemesla kavējošas, risku palielinošas atkāpes no risinājumiem, kurus piedāvā citas jurisdikcijas un kuru dēļ citas jurisdikcijas tādēļ varētu būt pievilcīgākas.

Un visbeidzot no manas puses ir apsvērumi, kas izdarāms, manuprāt, tūri uz tādiem racionālas spriešanas pamatiem. Uz šo jautājumu es norādīju arī savā rakstveida viedoklī. Un, manuprāt, līdz šim no Satversmes tiesas tam ir pievērsta nepelnīti maza uzmanība, proti, mums ir jājautā, kuri līdzekļi tiek iztērēti tajā periodā, kurā komersants darbojas neefektīvi un gūst zaudējumus.

Saeimas aizstāvētā pozīcija, manuprāt, nozīmē, ka tās ieskatā neveiksmīgā komercdarbība notiek uz labticīgo trešo personu rēķina, jo tas kapitāls, kuru ir ieguldījis šo te noziedzīgi iegūto līdzekļu saimnieks, pārvaldītājs vai īpašnieks... sauksim to kā grib... acīmredzot necieš, ja jau šie līdzekļi pilnā apmērā pirms pārējiem kreditoriem ir izņemami no bankas līdzekļiem.

Es nedomāju, ka tas ir reālistisks skatījums. Manuprāt, tajā brīdī, kad banka kā ekonomiskā vienība cieš zaudējumus, tie nodara kaitējumu visai bankas masai. Tātad tiek... izsakoties nedaudz vienkāršoti... tērēta tā nauda, ko ieguldījis katrs viens no bankas ieguldītājiem, vienalga, vai tas būtu labticīga trešā persona vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu īpašnieks.

Tas no manas puses viss. Paldies.

Ja būs jautājumi, centīšos atbildēt.

A. Laviņš.

Jā, Zeltiņa kungs, paldies. Būs jautājumi.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien, Zeltiņa kungs, paldies par jūsu viedokli.

Es vēlējos tikai precizēt, jo jūs jau ļoti labi ziniet, ka direktīva, protams, neprecizē, kas tātad ir šī te *bona fides* trešā persona un kuras tiesības tad varētu tikt aizsargātas.

Bet kā jums šķiet, vai pastāv kādi šķēršļi, it īpaši arī ņemot vērā tiesas sēdē izskanējušos viedokļus, vai kredītiestādi vispārīgi varētu uzskatīt par labticīgu

ieguvēju? Kādi ir kritēriji šī te labticīguma izvērtēšanai un varbūt arī precīzi, kādi šie kritēriji ir Eiropas Savienības tiesas judikatūrā? Vai jūs, lūdzu, varētu vēl precizēt šos te aspektus? Paldies.

U. Zeltiņš.

Paldies par jautājumu.

Manā izpratnē būtu jāvērtē, vai persona, kuras intereses šī konfiskācija aizskar, bija izdarījusi visu, kas tai bija jāizdara, lai pārbaudītu par līdzekļu izcelsmes legalitāti. Kā vairākas pieaicinātās personas jau ir norādījušas, protams, neviena kontroles sistēma nebūs simtprocentīgi droša. Un tas vien, ka bankā ir tikuši ieguldīti noziedzīgi iegūti līdzekļi, nenozīmē, ka ir notikusi vainojama kļūda no bankas puses. Līdz ar to es minētu, ka šis tests, kurš būtu izmantojams, lai noskaidrotu, vai kreditors vai banka... proti, vai citas bankas kreditors vai pati banka ir labticīgs prasījuma tiesību īpašnieks vai naudas īpašnieks, būtu sekojošs: vai attiecīgā persona ir darījusi visu, ko no tās saprātīgi varēja gaidīt, lai pārliecinātos par bankas gadījumā - līdzekļu izcelsmes legalitāti un bankas kreditora... cita noguldītāja gadījumā, par šajā bankā esošo līdzekļu legalitāti.

Es domāju, ka lielākajā daļā gadījumu nebūs nekas, ko bankas noguldītājs varētu darīt, lai pārliecinātos par to, vai citi kreditori ir vai nav bijuši godprātīgi un vai tur līdzekļi ir vai nav noziedzīgi.

Tāpēc šajā gadījumā jautājums ir tīri akadēmisks, bet es neizslēdzu, ka var būt kādas šauras un ļoti specifiskas situācijas, piemēram, ka tiek veidotas dažu neapmierināto personu minētās sarežģītākās shēmas, ka patiešām mēs varam jautāt, vai gadījumā šis cits formāli neatkarīgais noguldītājs patiesībā nav bijis labi informēts par to, ka lielā mērā bankas vai nu subordinēto kapitālu vai akciju kapitālu, vai citus noguldījumus veido noziedzīgi iegūti līdzekļi. Ja šādi pierādījumi būtu, tad ar par tiem varētu jēgpilni runāt tajā brīdī, kad tiktu piemērotas labticīga kreditora aizsardzības normas, kurām, kā sacīju, Latvijas tiesībās, būtu jābūt.

A. Rodiņa.

Liels paldies.

Un sakiet, lūdzu, kā jums šķiet, vai no direktīvas, jau pieminētās Nr. 2014-42-ES un Eiropas Savienības tiesas judikatūras izrietošajām atziņām par nepieciešamību aizsargāt *bona fide* trešās personas, šīs tiesības būtu vērtējamas tikai Satversmes 105. panta kontekstā vai arī 92. panta kontekstā? Varbūt abu divu kontekstā? Jūs saprotat... par tiesībām uz taisnīgu tiesu... vai par šiem procesuālajiem aspektiem vai par šo īpašumtiesību jautājumu kontekstā...

U. Zeltiņš.

Jā... Interessants jautājums. Ļaujiet man mirkli padomāt, kamēr es norunāju atbildes ievadu.

Mana ātrā atbilde un pirmā sajūta būtu tāda, ka nu gravitācijas centrs jautājumam tomēr ir īpašumtiesības, jo, ja pareizi saprotu un tam es arī sliktos piekrist, ka pieteicējs šajā gadījumā pārmet ne jau to, ka process nav bijis pareizs vai taisnīgs, bet pārmet to, ka Latvijas normatīvajos aktos nebija normu, kuras aizsargātu to īpašumu. Ar īpašumu šeit saprotot arī prasījuma tiesības, jo, protams, Satversmes 105. panta izpratnē arī prasījums tiek aizsargāts kā īpašums.

A. Rodiņa.

Labi, paldies.

Un jūs arī savā viedoklī šodien tiesas sēdē teicāt, ka neesot atbildēts uz vienu no būtiskākajiem jautājumiem vairākās tiesas sēdēs, kas mums ir bijušas, proti, ko tad derīgu valsts sasniedz, iestājoties rindā pirms citiem kreditoriem. Un tā atbilde, kas ir skanējusi tiesas sēdē, ir, ka tādējādi noziedzīgi iegūti līdzekļi tiek izņemti no vispārējās no civiltiesiskās apgrozības.

Kā jums šķiet, vai šis nav tāds vērā ņemams mērķis, kas tiek sasniegts šādā gadījumā?

U. Zeltiņš.

Paldies par jautājumu.

Un man nešķīstu acīmredzami, ka tādējādi tiek izņemti noziedzīgi iegūtie līdzekļi, kaut kādā daļā noteikti, jā. Bet tā daļa, kuru valsts saņem virs attiecīgās kārtas kreditora iespējami atgūstamās summas, jau nav noziedzīgi iegūtie līdzekļi. Tie jau ir šo labticīgo trešo personu līdzekļi.

Kāpēc? Tāpēc, ka... vismaz manā izpratnē, bankas neveiksmīgās komercdarbības rezultātā ir zudusi daļa gan likumīgo līdzekļu, gan noziedzīgi iegūto līdzekļu.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies.

Un tad vēl viens jautājums. Sakiet, lūdzu, vai Eiropas Savienības tiesībās... vai arī jums ir zināma citu valstu pieredze, kā tad tiek risināts šis te jautājums par... nu... tā saucamo rindas iespējamo apiešanu vai tomēr stāšanos rindā tad, ja ir jāizpilda šie te mantas konfiskācijas nolēmumi? Paldies.

U. Zeltiņš.

Godātā tiesa, es nespekulēšu ar atbildi uz šo jautājumu. Man nav šādu ziņu.

Manā prātā šī lieta ir atrisināma, sakot, ka ir netaisnīgi valstij paņemt daļu no labticīgo noguldītāju naudas un tāpēc es sev neesmu uzdevis jautājumu un neesmu pētījis risinājumus citās valstīs.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un vēl precizējošs jautājums.

Vai es pareizi saprotu, jo mums lietā ir divi pieteikuma iesniedzēji. Tātad, viens, kurš nepiedalās tiesas sēdē un banka.

Vai es pareizi saprotu no jūsu teiktā šodien tiesas sēdē, ka jūs uzskatāt šo te kreditoru, kas mums ir *Ergo TEC LLP*, par labticīgu trešo personu?

U. Zeltiņš.

Godātā tiesa! Patiešām nebūtu pareizi spekulēt par faktiem, kuru nav un es domāju, ka nevarētu būt manā rīcībā.

Tas, ko es varu sacīt, ir, ka *Ergo TEC* būtu tiesības uz tiesā sniegtu atbildi, ka *Ergo TEC* izvirza argumentu: ka esmu labticīgs prasījuma tiesību īpašnieks. Un tā problēma, manuprāt, ir tāda, ka Latvijas normatīvie akti nenodrošina *Ergo TEC* atbildi uz šo argumentu.

A. Rodiņa.

Un visbeidzot pavisam tāds konceptuāls jautājums.

Mēs visi šeit runājam par šo te direktīvu 2014-42-ES un arī juridiskā argumentācija ir balstīta uz šajā direktīvā ietvertajām normām, bet mēs arī zinām, ka mūsu lietā jautājums un konfiskācija ir veikta tā saucamajā *in rem* procesā, kurā tātad netiek konstatēta personas vaina.

Sakiet, lūdzu, ņemot vērā jūsu ļoti lielo pieredzi Eiropas Savienības tiesībās un zināšanas... vai šī direktīva ir piemērojama šai te īpašajai, specifiskajai jeb *in rem* konfiskācijai, it īpaši, ņemot vērā direktīvas 4. pantu un arī, ja mēs paskatāmies uz pēdējo Eiropas Savienības tiesas judikatūru, proti, lasot 2021. gada 28. oktobra spriedumā izdarītos secinājumus, kuros, protams, šajā lietā faktiskie apstākļi ir nedaudz citi, bet šie secinājumi ved pie domas, ka konfiskācijai, kurā persona netiek notiesāta kriminālprocesā, tātad šī direktīva nav piemērojama. Paldies.

U. Zeltiņš.

Jā, paldies par jautājumu.

Godātā tiesa! Es atbildētu sakot, ka jebkurā gadījumā, lai kāds būtu mūsu vērtējums par direktīvas piemērojamību vai nepiemērojamību šādai te konfiskācijas procedūrai, joprojām ir jāizpilda arī no pamattiesību hartas izrietošās prasības. Vismaz manā lasījumā Eiropas Savienības tiesa ir atzinusi, ka konfiskācijas procesā labticīgu

trešo personu aizsargā arī pamattiesību hartas 51. pants kombinācijā ar 60. pantu par īpašumtiesībām.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies, Zeltiņa kungs, es paturpināšu vēl ar dažiem jautājumiem.

Jūs minējāt, ka uzskatāt to par netaisnīgu, ka valsts var ar šo konfiskācijas lēmumu pretendēt vēl uz tiem līdzekļiem, kuri pilnībā nenosedz konfiscējot maksātnespējīgas kredītiestādes rīcībā esošos tās personas līdzekļus, kuri atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Respektīvi, tad, kad maksātnespēja ir iestājusies, kredītiestādes maksātnespēja ir iestājusies, tad šā noguldījuma vērtība ir mazāka. Un tad jūs sakāt: ja valsts konfiscējot šos līdzekļus, ņem no pārējiem bankas līdzekļiem, tad jūs tajā saskatāt netaisnību.

Iepriekšējais runātājs minēja, ka šādā veidā varētu notikt noziedzīgi iegūtu līdzekļu aprīte un ka uz noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem nevienam nav tiesības, jo Satversmes 105. pants neaizsargā šādu īpašumu.

Kāpēc jūs tomēr nākat pie secinājuma, ka valsts, šādi rīkojoties, izpildot lēmumu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju, rada netaisnību?

U. Zeltiņš.

Paldies par jautājumu.

Tādēļ, ka, manuprāt, tā daļa, kura no visu kreditoru mantas jau ir zudusi neveiksmīgās komercdarbības rezultātā, jau vairs nav bankas rīcībā. Tā neietilpst bankas aktīvos. Līdz ar to tajā brīdī, kad valsts paņem vairāk nekā attiecīgajam krimināllietā iesaistītajam kreditoram... vairāk nekā šis kreditors bija noguldījis, valsts paņem arī mantu, kura... es sacītu droši vien vienkāršoti... pieder citām personām. Tas fakts, ka bankā ir bijuši noguldīti arī noziedzīgi iegūti līdzekļi, manuprāt, nepadara visu bankas noguldītāju naudas līdzekļus, kas ir noguldīti šajā bankā, par noziedzīgi iegūtiem. Par to droši vien varam vienoties.

Un ja tā... tad šī te summa, kuru valsts saņem ekstra ārkārtā, īstenojot savas konfiskācijas tiesības ārpus rindas, manuprāt, jau iesaista līdzekļus, kas nav noziedzīgi iegūti.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Tātad jūs sakāt, ka tā summa nebūt nav jāsaista ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu statusu.

Paturpinot ar jautājumiem. No jūsu viedokļa varēja saprast... un tāpēc es gribu šo precizēt, ka, ja gadījumā banka ir izpildījusi visas prasības, ko tai paredz normatīvie akti, lai izveidotu iekšējā riska kontroles sistēmu un tā savu pienākumu ir izpildījusi tad, kad noguldījums ir veikts un to ir pildījusi arī visā laikā, kamēr noguldījums ir atradies pie bankas, jūs sakāt, ka šis tiesību piemērošanas akts, proti, tiesas lēmums par līdzekļu konfiskāciju, kas tiek balstīts uz ārējo normatīvo aktu, var radīt bankai tiesību uz īpašumu aizskārumu.

Vai es pareizi sapratu jūs?

U. Zeltiņš.

Jā, es domāju, ka aizskārumu šāds akts noteikti radītu. Vai pārkāpums... tas jau būtu cits jautājums, bet aizskārumš te būtu.

A. Laviņš.

Paldies.

Un attiecībā uz nepieciešamību paredzēt trešo labticīgo ieguvēju tiesību aizsardzību, jūs šo aspektu saistījāt ar bankas kreditoriem, maksātnespējīgās bankas kreditoriem.

Sakiet, lūdzu, šis tiesību piemērošanas akts par konfiskācijas veikšanu no maksātnespējīgas kredītiestādes līdzekļiem arī rada aizskārumu bankas kreditoriem?

U. Zeltiņš.

Godātā tiesa! Es apgalvotu, ka pavisam noteikti rada. Jā. Jo pāri paliek mazāk līdzekļu, no kuriem apmierināt šo labticīgo kreditoru prasījumus.

A. Laviņš.

Paldies.

Un tad, lai pilnībā skaidrība būtu. Paņemsim vēl šo trešo personu, proti, tā ir tā persona, kura ir atvērusi kontu kredītiestādē un noguldījusi šos līdzekļus, kurus pēc kāda laika tiesa ir atzinusi par noziedzīgi iegūtiem.

Vai šis konfiskācijas tiesību piemērošanas akts aizskar arī šīs personas tiesības uz īpašumu, jūsuprāt?

U. Zeltiņš.

Manuprāt, aizskar, jā. Bet, te, protams, ir vērtējums, vai šis aizskārumš gadījumā nav pieļaujama aizskārumš. Un visdrīzāk jau, ka būtu pieļaujams, jo noziedzīgi iegūtus līdzekļus, gan, kā mēs zinām, saskaņā ar Latvijas aktiem, ir jākonfiscē noziedzīgi iegūtus līdzekļus.

A. Laviņš.

Sakiet, šis trešais piemērs par noguldītāju tiesību aizskārums. Šajās tiesas sēdēs vairākkārt ir izskanējusi tēze, ka Satversmes 105. pants, kurā ir ietvertas tiesības uz īpašumu, neaizsargā tādu īpašumu, kas ir iegūts noziedzīgā ceļā.

Kā tad var rasties aizskārums šai personai, kas kontu ir atvērusi un noguldījusi šādus līdzekļus?

U. Zeltiņš.

Godātā tiesa! Es nepiekrīstu viedoklim, ka personai, kurai tiek pārņemta noziedzīgi iegūtu līdzekļu esamība, vairs nav tiesas aizsardzības un Satversmes 105. panta aizsardzības. Ar to vien, ka kādā procesā ir, iespējams, ticis deklarēts, ka konkrētie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, manuprāt, mēs neatņemam konstitucionālās tiesības vērsties tiesā šo secinājumu apstrīdēt, ja process šo secinājumu redz, vai vērsties Satversmes tiesā un apstrīdēt attiecīgo regulējumu.

A. Laviņš.

Paldies par sniegtajām atbildēm.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies.

Labdien, Zeltiņa kungs! Un paldies par jūsu ekspertīzi Eiropas Savienības tiesībās.

Jūs minējāt, ka šīs lietas apstākļi ir pietiekoši, lai mēs varētu arī apspriest daudz un dažādus tiesību jautājumus, kas izriet tieši no šīs lietas faktiskajiem apstākļiem.

Un ja drīkstu jautāt jūsu viedokli vai jūsu pārdomas par to, vai konkrētajā gadījumā banka ir vai nav uzskatāma par labticīgo trešo personu? Lietas gaitā bija ļoti dažādi viedokļi un, teiksim, kāds ir jūsu vērtējums par šo, vērtējot kopsakarā arī ar Eiropas Savienības tiesas judikatūru. Paldies.

U. Zeltiņš.

Paldies. Tas ir labs un manā ieskatā sabiedrības jautājums.

Ja banka darbotos, tad man šobrīd nebūtu šaubu, ka arī banka var censties argumentēt, ka tā ir labticīga trešā persona, jo tā ir izdarījusi visu, ko no tās saprātīgi varēja gaidīt. Ja banka atrodas likvidācijas procesā, tad, mana izpratnē, bankai pastāv pienākums darīt visu, lai maksimāli apmierinātu tās kreditoru kopuma intereses. Un, raugoties šādi, nu, tādā gadījumā es apgalvotu, ka jā, arī bankai ir pašai savas kā tiesību subjektam intereses, kuras aizstāvēt pret lēmumu veikt konfiskāciju.

I. Kucina.

Paldies par jūsu atbildi.

Nākamais jautājums. Nezinu, vai jūs dzirdējāt Iljenkova kunga uzstāšanos šodienas ar vērtējumu. Viņš ir minējis tādu vērtējumu, ka *money wall* novērtēšanas procesā jautājums par labticīgām trešajām personām arī tika vērtēts un atzīts, ka Latvijas regulējums ir pienācīgs un atbilstošs. Jūs atkal norādījāt šodien, ka direktīva ir transformēta kļūdaini un labticīgās personas Latvijas gadījumā tomēr nav aizsargātas.

Kā jūs vērtējat šo situāciju? Paldies.

U. Zeltiņš.

Paldies par jautājumu. Es neesmu iepazinies ar šo atzinumu, tāpēc es nebūšu informēts par kontekstu, kurā šis apgalvojums ir pausts un kā tas ir formulēts.

Taču nebūsim pārsteigti, ja izrādīsies, ka ziņojumā vai kādā vispārīgā apskatā ne vienmēr ir iespējams prognozēt visas tās problēmas, kuras prakse ar savu krāšņumu un bagātību nākamo gadu laikā atklāj.

I. Kucina.

Paldies par atbildi.

Un trešais jautājums. Jūs noteikti arī ziniet un es pieļauju, ka kā Eiropas tiesību eksperts sekojat līdzi, proti, kā Eiropas Savienības tiesības... kad tiek transformētas, protams, tās uzrauga transformēšanas procesu un attiecīgi arī pieņemto regulējumu.

Vai attiecīgi uz minēto jautājumu tieši par labticīgo personu un direktīvas transformēšanu Latvijā jūs atkal norādījāt, ka kļūdaini... Vai jūsu rīcībā ir kāda informācija, ka tomēr šīs uzraugošās institūcijas kaut kur bija pamanījušas kādas kļūdas un norādījušas, ka tās būtu novēršamas? Paldies.

U. Zeltiņš.

Paldies par jautājumu.

Nē, manā rīcībā nav informācija, ka šādas kļūdas būtu pamanītas un novērstas. Tas, ko es zinu un, gatavojot viedokli, pats esmu pamanījis, ir, ka Kriminālprocesa likuma grozījumu anotācijā ir norādītas atsauces uz Kriminālprocesa likuma normām, kuras it kā ievieš šīs te prasības par labticīgu trešo personu aizsardzību. Kā es sacīju jau rakstveidā, vismaz es šajās normās attiecīgās direktīvas un pamatlēmuma prasījumu izpildi neatrodu. Šķiet, to neatrada arī Vidzemes priekšpilsētas tiesa un galu galā mēs taču arī zinām, cik ļoti daudzskaitlīgi ir Eiropas Savienības tiesas lēmumi, kuri gan ļoti sen, gan mazāk sen transformē pieņemtus transformējošos likumus, tomēr atzīst par nesaderīgiem ar attiecīgajām direktīvām.

I. Kucina.

Paldies par jūsu atbildēm.

A. Laviņš.

Paldies. Zeltiņa kungs, man būtu vēl šāds jautājums.

Iepriekš uzklaušītajām pieaicinātajām personām vaicāju jautājumu, kā gadījumā, ja konfiskācijas interese ir prioritāra pār, piemēram, bankas, maksātnespējīgās bankas kreditoru tiesiskajām interesēm, kā tiek nodrošinātas šo citu bankas kreditoru intereses, tika norādīts, ka ir dažādi civiltiesiski līdzekļi, kā šiem bankas kreditoriem vērsties pret maksātnespējīgās nē... bet pret bankas darbiniekiem, kuri ir vainojami pie tā, ka banka ir kļuvusi maksātnespējīga.

Šā jautājuma kontekstā, sakiet, lūdzu, kāda ir nozīme Noguldījuma garantiju fondam? Vai šis Noguldījumu garantiju fonds kopā ar šiem līdzekļiem, ka kreditori var vērsties pret bankas amatpersonām, nav, iespējams, šie līdzekļi, ar kuriem var līdzsvarot citu personu tiesiskās intereses gadījumā, ja konfiskācijas interesei ir prioritāte?

Vai uztvērāt jautājuma būtību?

U. Zeltiņš.

Paldies.

Jā, es domāju, ka es uztvēru un sakiet, ja mana atbilde nav gluži par to tēmu, par kuru vēlējāties diskutēt.

Es domāju, ka šie līdzekļi ir daļēji, bet noteikti ne pilnībā novērš aizskārumu un es uzdrošinātos teikt, pārkāpumu. Kāpēc? Tāpēc, ka, pirmkārt, Līdzekļu garantijas fonds darbojas līdz noteiktam apmēram un, ja neapmierinātā kreditora ieguldījums kredītiestādē ir daudz apjomīgāks, tad, protams, šis Garantiju fonds neko daudz nelīdzēs. Un, otrkārt, šim te atbildētājam vai kas tas būtu, civillietā, kurā pēc tam labticīgais noguldītājs vērstos, šim atbildētājam varētu nebūt pietiekami daudz līdzekļu, lai skādi vērstu par labu. Un visbeidzot, vismaz manā izpratnē, pamatlēmums un direktīva prasa aizsargāt labticīgas trešās personas konfiskācijas procesā nevis nodrošināt to, ka ir cerības citos procesos daļu no kaitējuma tomēr vērst par labu.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Tātad jūs minējāt, ka ne šīs iespējamās civilprasības, ne Noguldījuma garantiju fonda regulējums, kas paredz garantēto atlīdzību vismaz līdz 100 tūkstošiem eiro, nav pietiekami līdzekļi,

Bet sakiet, lūdzu... šajā visā mēs saprotam, ka kredītiestāžu business un noguldījumu veikšana... kā arī noguldījumu veikšana ir saistīta ar lielu risku.

Kādu nozīmi jūs piešķirtu gan kredītiestādes, gan arī noguldītāju iespējamiem riskiem, ka viņiem pašiem ir jāuzņemas daļa atbildības par to, ka viņi ir šāda veida biznesā, kurā ir liels risks?

U. Zeltiņš.

Paldies par jautājumu.

Protams, ka jebkurš ieguldījums, tajā skaitā arī ieguldījums bankā saistās ar riskiem. Un atlīdzība par šo risku, cerams, ir noguldījuma augļi.

Taču es, manuprāt, ir jājautā vēlreiz, atgriežoties pie tā paša jautājuma, kuru es uzdevu – kas tad ir tā manta, kura neveiksmīgas saimnieciskās darbības rezultātā ir gājusi bojā. Vai tiešām tikai labticīgo trešo personu manta ir gājusi bojā?

Es uzdrošinos sacīt, ka neveiksme notika uz visu bankas līdzekļu rēķina. Un tas nozīmē, ka ir samazinājušies visi bankas līdzekļi – gan tie, kuri bijuši nelikumīgi, gan tie, kuri piederējuši labticīgajām trešajām personām.

Un no tā es secinu, ka racionālam noguldītājam nebūtu kā iespējams risks jāparedz tas, ka valsts aizsteigsies kreditoru rindā priekšā visām pārējām kārtām.

A. Laviņš.

Paldies. Kolēģi... vai būs....? Nebūs.

Vārds jautājumu uzdošanai, ja tādi ir, pieteikuma iesniedzēju pārstāvim. Lūdzu!

M. Šķiņķis.

Paldies. Man nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies. Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi Zeltiņa kungam?

J. Priekulis.

Labdien! Paldies. Jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Zeltiņa kungs, pateicos par dalību Satversmes tiesas sēdē, par jūsu sniegtajām atbildēm, sniegto viedokli. Varat atslēgties no tiesas sēdes. Novēlēšu jums jauku dienu!

U. Zeltiņš.

Paldies. Jums tāpat un veiksmi darbā!

A. Laviņš.

Turpinām uzklaustīt pieaicinātās personas.

Kā nākamā pieaicinātā persona ir Jūlija Jerņeva. Ir ieradusies klātienē uz tiesas sēdi.

Personu apliecinošs dokuments tiesas sēžu sekretārei bija uzrādīts... jā, paldies... tiesas sēžu sekretāre to apstiprina.

Jerņevas kundze, lūdzu, jums vārds viedokļa sniegšanai un lūgums pievērsties tiem jautājumiem, ko tiesa jums ir nosūtījusi.

J. Jerņeva.

Jā, labdien, godātā tiesa! Man ir patīess prieks šeit uzstāties arī klātienē, tāda aizmirsta sajūta nedaudz.

Neatkārtojot visu, kas ir ticis izteikts rakstveidā, es vēlos atsevišķas lietas atzīmēt, arī ņemot vērā tās uzstāšanās, ko es esmu dzirdējusi. Diemžēl nav sanācis pilnībā sekot šim procesam.

Tāpat lietā mums ir strīds par divām tiesību normām, kuras paredz, kāda ir noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija un kādi ir izņēmumi un kādas personu tiesības šajā procesā būtu jāaizsargā. Latvijas nacionālās normas īpaši izceļ īpašniekus un likumīgos valdītājus, kuriem ir manta jāatdod.

Tiktāl viss ir skaidrs.

Mums arī lietā nav strīdu par to, ka gadījumā, ja nebūtu maksātnespējas process, tad banka būtu izmaksājusi visus līdzekļus uz konfiskācijas lēmuma pamata un nemaz nebūtu cēlusi pretenzijas un skaidrojusi atšķirības starp īpašumtiesībām, prasījuma tiesībām un tamlīdzīgiem lietas apstākļiem.

Tomēr lieta ir nonākusi līdz Satversmes tiesai un ir... pirmais, ja godīgi... tad man diezgan pārsteidzošā kārtā daudzas diskusijas izraisīja šis jautājums par to, kam tad pieder līdzekļi.

Ievērojot manu specializāciju, es tomēr neiešu detaļās par šo jautājumu, bet es pilnībā piekrītu tiem lietā izskanējušajiem viedokļiem, saskaņā ar kuriem līdzekļi tomēr pieder bankai, jo citādi, man liekas, ka tiešām būtu iestājies haoss finanšu sistēmā. Un citastarpā piedāvāju uzticēties Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvjiem... ja nu kuram tad vēl būtu lielākā kompetence par šiem jautājumiem, kā viņiem.

Nākamais jautājums ir šajā lietā par Savienības tiesību normām, kuras tiek daudz pieminētas, bet savā ziņā mēs līdz galam neesam sapratuši, kādā kontekstā mēs šīs normas pieminām, ko mēs tieši gribam panākt. Mums ir atsauces uz direktīvu, ir atsauces uz pamatlēmumu, kurā ir pieminētas šīs *bona fide* trešās personas, bet kas tās tādas par trešajām personām ir, līdz galam nesaprotam. Un esmu to arī rakstījusi godīgi savā viedoklī, ka es arī šādu ļoti precīzu definīciju, kazuistisku definīciju, neesmu atradusi.

Un varbūt šādi detalizētai definīcijai pārsvarā gadījumos nav nekādas nozīmes, jo ir bieži vien... es pieļauju, acīm redzams, kuras personas ir tās, kuru intereses būtu jāaizsargā konfiscēšanas gadījumā un kuras nav.

Šeit ir banka, kurai tehnisku ļoti svarīgu... bet tomēr tehnisku iemeslu dēļ ir šobrīd īpašumtiesības uz līdzekļiem. Bet es uzsvēršu, ka – šobrīd. Šis ir tāds pārejošs...

nosacīti tāds statuss, jo ir skaidrs, ka pretī īpašumtiesībām stāv arī prasījuma tiesības, kuras arī neviens šajā lietā nenoliedz.

Ja mēs lasām burtiski un izmantojam tikai gramatisko interpretāciju visām tiesību normām, kas šeit lietā mums ir, mēs varētu nonākt pie secinājuma, ka banka prasa, tiklīdz ir konfiskācijas lēmums, ņemot vērā to, ka mēs esam īpašnieki, tad atstājiēt naudu mums un šis paliks... mēs izmantosim naudas līdzekļus, kā gribam. Bet banka to neprasa, es to neizlasu no pieteikuma. Un arī bankas kreditors nesaka, ka visos gadījumos šī nauda būtu jāatbrīvo, tas tiešām būtu nepareizi un absurdi, ka... un tas arī motivētu bankas ļoti pavisām izturēties pret saviem pienākumiem novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un novērtēt saprātīgi riskus. Tāpēc šī ir temporāla, nestandarta situācija, ka pēc maksātnespējas procesa ierosināšanas šie te līdzekļi, uz kuriem ir prasījuma tiesības valstij, tiek iekļauti kopējā pūlī, naudas līdzekļu pūlī, no kura valsts piesaka prioritārās tiesības... prioritārās tiesības, kuras pamatojas faktiski uz Krimināllikumu, Kriminālprocesa likuma normām un konfiskācijas lēmumu. Un valsts prasa vispār nepiemērot nevienu no bankai specifiskajām normām par kredītiestāžu maksātnespēju, par kreditoru prioritāro secību.

Tāpēc ir jautājums, vai šīs te *bona fide* trešo personu... kā tad mums īstenībā tas ir jāsaprot šajā kontekstā.

Tāpat pamatlēmumā... direktīvā, kā jau minēju, šīs definīcijas nav, bet vienlaicīgi... un es piekritu arī Zeltiņa kunga tikko izskanējušajam viedoklim un aicinājumam neaizmirst, ka tas, ka nav definīcija precīza, nenozīmē to, ka šis ir šauri izprotams jēdziens. Tieši otrādi. Lakonisks, bet savā lakoniskumā, iespējams, tāpēc ir ļoti plašs labticīgo trešo personu jēdziens... ir jēdziens, ko mums Savienības tiesības prasa piemērot un direktīva aizliedz īstenot konfiskāciju, kas skar *bona fide* personu tiesības. Tāpat, ja mums ir aizliegums konfiscēt, tad ir mūsu pienākums kā Latvijas valsts, dalībvalsts, pienākums, ka mēs sākumā ieviešam direktīvu. Un, ja mums ir nestandarta gadījums, tad tiesām ir pienākums novērtēt, vai šīs te trešās personas tiesības... vai netiek paredzēts tāds efektīvs tiesību aizsardzības mehānisms, ka šis te aizliegums netiktu ievērots.

Lietā es dzirdēju diezgan daudz argumentu, no kuriem es sadzirdēju pārmetumus par to, ka, iespējams, banka nav labprātīga... vismaz mums pietrūkst informācijas, mēs nevaram skaļi teikt, ka viņa ir labprātīga... arī ir izskanējuši piemēri par bijušā administratora rīcību un kaut kādiem reputācijas traipiem... Mums nav ziņu par to, vai konkrētais kreditors, otrs pieteikuma iesniedzējs ir labticīgs, bet šis nav konstitucionālas sūdzības ietvaros risināms jautājums. Tāpēc es domāju, ka tāpēc tā direktīvas nozīme arī ir tik liela šajā lietā, ka lietai bija jānonāk līdz Satversmes tiesai, lai mēs saprastu, ka kaut kā pārējā tiesu sistēmā mums iztrūka vietas, kur šo jautājumu īstenībā apspriest efektīvi, kur banka varētu pie jebkura tiesneša vērsties ar lūgumu

atzīt, ka viņi ir labprātīgā trešā persona un tāpēc pamatot, ka to tiesības ir jāaizsargā, tāpat arī attiecībā uz *Ergo TEC*.

Tātad mums ir direktīvā pienākums ievērot šo te *bona fide* trešo personu tiesības. Šis pienākums ir vispārīgs, tāpēc es to lasu maksimāli plaši. Un es domāju, ka no Savienības tiesību viedokļa, zinot, ka Savienības tiesa kopumā cenšas šādi te pilsoņiem un komersantiem par labu veidotas normas interpretēt maksimāli plaši, tātad maksimāli cenšas ielasīt šādu te pilsoņu un komersantu tiesības, savukārt valstu publisko varu maksimāli ierobežot. Tas ir arī saprātīgi. Tad mums ir šis aizliegums.

No otras puses ir kolīzija ar konfiskācijas institūtu nepieciešamība nodrošināt, kā to vairākkārt uzsvēris ir Ģenerālprokuratūras pārstāvis, legalizācijas ķēdes pārraušana. Man arī patīk šī doma un es piekrītu, ka ir jāmeklē tas pārrāvuma moments.

Bet es, ja godīgi, nesaprotu, kāpēc legalizācijas pārtraukšana... jo mēs saprotam, ka tie līdzekļi netiks iznīcināti... mēs nerunājam par narkotikām, mēs runājam par naudas līdzekļiem, turklāt šobrīd tie ir elektroniskā formātā... šie līdzekļi tiks novirzīti kādu valsts funkciju izpildei. Bet vienā brīdī līdzekļi tiks legalizēti, bet caur valsti tiks attīrīti. Un šis attīrīšanas moments, es mēģināju ieklausīties Ģenerālprokuratūras, tiesībsarga, Saeimas pārstāvju teiktajā un es sadzirdēju, ka tās attīrīšanas sakrālā vieta ir valsts kase. Tas acīmredzot ir īpašais iesvētītais serveris, kurā tas viss notiek un pēc tam līdzekļi nonāk atpakaļ jaunajā civiltiesiskajā apgrozījumā, netiekot... un tas traips reputācijas vairs neseko šiem līdzekļiem.

Es savukārt domāju, ka mums ir jāpaskatās uz konfiskācijas mērķi un no Savienības tiesību viedokļa es mēģināju ielasīt, ko tad raksta tiesa vai ģenerāladvokāti.... Pieņemsim, lietā Nr. 393/19 ģenerāladvokāts uzsvēra, ka, viņaprāt, Savienības tiesību normas un arī saistošie Savienībai starptautiskie akti neparedz absolūtu pienākumu konfiscēt labticīgu trešo personu mantu, bet drīzāk paredz mērķi atņemt tieši noziedzniekam mantisku stimulu, atsavinot visus ar noziedzīgu nodarījumu saistītus rīkus, mantas, novēršot tā sekas. Un Savienības tiesa tajā pašā lietā tam piekrīt šai domai, uzsverot, ka runājot par labticīgu trešo personu, kura nav zinājusi un nav varējusi zināt, ka tās īpašums ir ticis izmantots noziedzīga nodarījuma izdarīšanai, konfiskācija no izvirzītā mērķa viedokļa varētu tikt uzskatīta par pārmērīgu.

Tātad, ja mērķis ir nevis izņemt un iznīcināt vispār, bet mērķis ir atņemt noziedzniekam vai noziedzības ķēdē nākamajā posmā esošai personai atņemt visus noziedzīga nodarījuma augļus un iespēju tiem piekļūt, un ja mēs to salīdzinām ar šo situāciju... mums ir konfiskācijas lēmums, kura rezultātā attiecīgajiem TKB klientiem, manuprāt, trīs personām, ir absolūti atņemtas tiesības piekļūt šiem līdzekļiem, ir atņemts faktiskis un juridisks pamats pieprasīt no bankas un no valsts šos līdzekļus atmaksāt un ir uzcelta nepārvarama barjera starp līdzekļiem un šīm personām. Šī barjera ir jau uzcelta, un nevis ir uzcelšanas stadijā, jo bankas administrators jau ir atzinis, ka klienti ir jāaizstāj ar valsti... jau ir ierakstījis kreditoru sarakstā un izsvītrojis šos te

nepareizos vārdus un uzvārdus un nosaukumus un ierakstījis Latvijas Republikas vārdu. Ar šo brīdi, manuprāt, ir sasniegts vismaz tas primārais mērķis – atņemt piekļuvi noziedzniekiem vai ar viņiem saistītām personām šiem te līdzekļiem.

Tāpēc tik tālu šī konfiskācijas pienākuma neesamība ir jāņem vērā.

Par labticīgo trešo personu... jā, man vēl būs divi komentāri. Viens attiecībā uz to, kā mēs varam nošķirt... kā vajadzētu nošķirt labticīgo trešo personu, kurai ir paredzēta aizsardzība direktīvā un kurai līdz ar to ir jābūt paredzētai Latvijā... Pirmkārt, mums nebūtu jāskatās uz, īpaši no Satversmes viedokļa, uz objektiem un priekšmetiem. Mums vajadzētu ne tik daudz koncentrēties uz to, kas tie par līdzekļiem, bet kura persona pie mums ir atnākusi. Vai šī persona ir atnākusi ar tīrām rokām? Vai šī ir tā persona, kurai ir tiesības Satversmes 105. pantā paredzētas... un ja šī persona, tātad no Savienības tiesas vārdiem, nav zinājusi un nav varējusi zināt, ka šie līdzekļi vai ka šī manta ir noziedzīgi iegūta, manuprāt, tad izpildās tie kritēriji.

Tāpēc, ciktāl apstrīdētajās normās ir šaurāka definīcija par īpašuma likumīgajiem valdītājiem un nav kaut kādas paplašinātās iespējas, varbūt mēs arī pārāk šauri skatāmies uz problēmu un nesaredzam to kreditora lomu.

Tālāk par to, ka līdzekļi nav atstājami kopējā bankas līdzekļu pulī... tāpēc, ka sajaucas... nelegālie līdzekļi sajaucas ar legāli iegūtajiem.

Es piekrītu tam, ka šajā gadījumā nelegāli iegūtie līdzekļi tiešām ir sajaukušies ar legāli iegūtajiem un visdrīzāk visās mūsu bankās kaut kādā mērā šī situācija ir. Bet vai bankai ir tādēļ jāatņem jeb tikai jāatņem tiesības šos te... piemēram, pieteikumu iesniegt, kādus šobrīd ir iesnieguši... bet vai arī tāpēc būtu jāpārstāj mēģināt maksātnespējas procesu novest līdz galam...

Mēs šobrīd īstenībā runājam par ļoti svarīgu publisku institūtu, mums ir kredītiestāde, kura, neatkarīgi no iemesliem, kāpēc ir nonākusi maksātnespējā, šobrīd ir iespēja laboties un vismaz šo posmu izpildīt kā pienākas. Tam ir nepieciešami finanšu līdzekļi, lai izpildītu procesu un lai izmaksātu kreditoriem naudu. Tātad šie līdzekļi ir tiešām... piekritīšu Zeltiņa kunga arī teiktajam... ir samazinājušies kopīgi. Es arī neredzu, kāpēc mums būtu jānodala legālie un nelegālie noziedzīgie līdzekļi, jo nelegālos līdzekļus ieguldot, tie ir pakļauti tieši tādām pašām samazinājuma riskam kā legālus līdzekļus ieguldot. Noziedzniekam ieguldot subordinētajā kapitālā ir visas tās pašas iespējas šo noguldījumu zaudēt. Es domāju, ka ļoti daudzi Krievijas iedzīvotāji šobrīd ir to sapratuši ļoti labi, pat arī tie, kas ļoti legāli ir ieguvuši savus naudas līdzekļus.

Tātad... konfiscējamiem līdzekļiem tiekot izmaksātiem valsts kasē, apejot šo te kreditoru prioritāro secību, manuprāt, ir jārod pamatojums tiesību normās. Ja direktīva 2014-42 nosaka, ka labticīgo trešo personu tiesības ir obligāti aizsargājamas, tad izņēmumam no šīm tiesībām ir jābūt pamatotam arī ar likumu, līdzīgi arī kā runājot par Satversmi.

Arī kontekstā ar Savienības tiesas norādi, ka, piemērojot Savienības tiesību normas, ir jāievēro arī pamattiesību harta, kas līdzīgā shēmā strādā kā mūsu Satversme.

Un es neredzu, ka bankas labticīgajiem kreditoriem būtu... kā viņiem būtu paskaidrots, ka lēmums noņemt daļu arī no viņu naudas, būtu pamatots ar likumu. Mums ir divu likumu kolīzija: norma par konfiskāciju un norma par kredītiestāžu maksātspēju. Un kreditoram nebūtu, manuprāt, saprātīgi teikt, ka viņu tiesību ierobežojums ir pienācīgi ierobežots ar viņam neadresētām tiesību normām. Likumīgais līdzekļu īpašnieks, izdarot jebkādu investīciju, protams, uzņemas riskus, kā šeit tika vairākkārt teikts. Šiem riskiem ir jābūt parastiem un sagaidāmiem. Manuprāt, nebūtu pareizi klientam uzņemties šos te regulēšanas nosacītos riskus, ka banka rīkojas standarta procedūras ietvaros un nepietiekami izmeklē, nav iesaistījusies, nav uzņēmusies prokurora vai policijas lomu, nav līdz galam, pirms naudas līdzekļi ir ienākuši viņas kontā, nav pārbaudījusi visu un novērsusi konfiskāciju, vēl pirms valsts iestādes par to ir līdz šim secinājumam nonākušas. Bet kreditoram nebūtu tāpēc jādalās savos līdzekļos ar valsti. Valsts šos līdzekļus tad, kad tie tiks, izmantojot atkal Ģenerālprokuratūras loģiku, laisti jaunajā civiltiesiskajā apgrozībā, valsts tad šos līdzekļus izmantos un izmantos sabiedrības labā. Kāpēc kreditori nav daļa no sabiedrības? Kreditori arī ir daļa no sabiedrības, kreditoru aizsardzība ir viena no mūsu valsts skaidri apzīmētajām politikas nostādnēm.

Tāpēc, manuprāt, šeit būtu tiešām netaisnīgs labticīgu trešo personu līdzekļu samazinājums, kura pamatojumu es neredzu un svarīgākais ir apstākļi, ka nedz kreditori, nedz arī bankas šajā gadījumā nevar atrast pareizu formu, pareizu tiesu, kurai adresēt šos te savus apsvērumus un mēģināt izskaidrot, ka apstrīdētās normas būtu jāpiemēro tādējādi, ka tajās būtu, piemēram, jāielasa direktīvas idejas, ko... protams, ka varētu ideālajā pasaulē arī sagaidīt, kāpēc krimināltiesā nevarētu konfiskācijas lēmuma ietvaros pati aizdomāties un saprast, piemērot... Bet tiesu sistēma mūs ir novedusi līdz šai tiesai.

Tāpēc, manuprāt, pieteikumā ir tiešām izceltas svarīgas problēmas, kuras ir tik specifiskas, ka varbūt Saeimas kļūda nav nemaz arī tik acīmredzama... un tāpēc *money wall* atzinumos vai komisijas pārkāpumu lietu sarakstos mēs arī neredzēsīm šitiek nestandarta lietu. Situācija ir, manuprāt, vismaz nestandarta.

Paldies, godātā tiesa!

A. Laviņš.

Paldies.

Jerņevas kundze, no salīdzinošo tiesību skatupunkta... Sakiet, vai jums ir tāda informācija par to, kā citās Eiropas Savienības valstīs piemēro tiesas vai, vienalga, kādas citas kompetentas institūcijas lēmumu konfiscēt tādus līdzekļus, kas ir iegūti noziedzīgā ceļā.

Šeit izkristalizējās divas kardināli atšķirīgas pieejas. Viena pieeja ir: konfiskācijai ir prioritāte pār citām interesēm, tāpēc, neraugoties uz to, vai maksātspējīgas kredītiestādes kreditoriem, kurā nu kārtā viņi ir ar saviem kreditoru prasījumiem, visupirms pilnībā ir jāizpilda konfiskācijas lēmums. Tā ir viena pieeja.

Otra pieeja, ko varēja nedaudz saklausīt jūsu viedoklī ir, ka valsts ar konfiskācijas lēmumu iestājas tās personas vietā, kura ir veikusi noguldījumu un kuras līdzekļi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Tad, kad pienāk attiecīgā kārtā šim kreditoram, lai segtu viņa kreditora prasījumus, tad šie līdzekļi tiek pārskaitīti valsts kasē un tā tiek īstenots konfiskācijas lēmums.

Ir divas dažādas pieejas. Vai jums ir kāda papildu informācija, kā Eiropas Savienības ietvaros citās valstīs tiek risināti līdzīgi rakstura jautājumi?

J. Jerņeva.

Es tiešām mēģināju atrast atbildi uz šo jautājumu arī gatavojot viedokli, bet man nav sanācis atrast. Iespējams, tāpēc, ka nav tādas pieredzes, iespējams, tāpēc, ka šāda veida lēmumi nemaz nav publiskoti vai netiek publiskoti man zināmajās valodās.

Diemžēl nevaru atbildēt citādi.

A. Laviņš.

Labi. Tad paturpināšu tālāk ar šādu jautājumu.

Satversmes tiesas judikatūrā attiecībā uz Satversmes 105. pantā ietvertajām tiesībām uz īpašumu ir pausta tēze, ka netiek aizsargāts tāds īpašums, kas ir iegūts noziedzīgā ceļā.

Vai direktīva... harta... attiecībā uz tiesībām uz īpašumu paredz līdzīgu pieeju?

J. Jerņeva.

Teiksim, tā... Manuprāt, direktīva un harta, un Satversme nav pretrunīgas.

Bet es domāju, ka jūsu jautājuma pamattēze, ka Satversme neaizsargā noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai mantu, atkal ir centrēta uz mantu un uz priekšmetiem. Savukārt, harta un Satversme, kā es to lasu, ir centrēta uz personām... kurai personai ir iespējas vērsties tiesā, lai pierādītu, ka nē, tas ir mans īpašums un ka man, neatkarīgi no tā, kā šis īpašums tika radīts, tomēr es esmu labticīgs ieguvējs... Arī apstrīdētās normas pieļauj iespēju, ka noziedzīgi iegūta manta tomēr kaut kādos gadījumos nonāk pie trešās personas... Tā kā centrs ir nevis līdzekļi un manta, bet centrs ir persona. Un no tā viedokļa harta un direktīva arī saka, ka, jā, mums ir jāizņem, mums ir jākonfiscē noziedzīgi iegūta manta.

A. Laviņš.

Es šo jautājumu vēlētos paturpināt ar to, vai jūs saskatāt bankas, kā arī bankas kreditora un šī klienta, kurš ir noguldījis šādus līdzekļus, pamattiesību aizsardzību,

paturot prātā to, ko jūs minat, ka no tiesību sistēmas kopumā izriet nepieciešamība aizsargāt labticīgu trešo personu.

Šie trīs subjekti, jūsuprāt, bauda īpašumtiesību aizsardzību? Un te mēs runājam par īpašumtiesību aizsardzību tādā plašā kontekstā: kā jau jūs minējāt, neatdalām Satversmi no Eiropas tiesiskā regulējuma. Tas viss veido vienotu regulējumu.

J. Jerņeva.

Jā, manuprāt, bauda... Bet, atkarībā no lietas apstākļiem, kuri nav apspriežami Satversmes procesā, bet kuri, visdrīzāk, ir apspriežami citos procesos, kā kriminālprocesos un tā tālāk... rezultāti var būt dažādi. Tāpēc.... Bet, manuprāt, jebkura persona potenciāli bauda arī no direktīvas, no hartas, no Satversmes šo te aizsardzību... tiešām tā uzskatu.

A. Laviņš.

Respektīvi, citiem vārdiem formulējot... ja persona to nav zinājusi, ka tās rīcībā ir nonākuši līdzekļi, kas ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem, un šāds īpašums tiek atņemts, liegts vai ar to rīkoties tiek ierobežots, tad šīs personas tiesības uz īpašumtiesībām tiek skartas?

J. Jerņeva.

Pirmkārt, nav zināms, vai nevajadzēja zināt... tas ir viens. Visdrīzāk, ka tas ir bankai adresēts jautājums. Bet tiesības prasīt – jā. Tiesības gūt apmierinājumu – atkarīgs no lietas apstākļiem.

A. Laviņš.

Un man vēl viens jautājums.

Jūs, runājot par to, kāds mērķis ir konfiskācijas lēmumam, minējāt, ka galvenais uzsvars ir jāliek uz to, ka šī persona, kura šos līdzekļus ir ieguvusi noziedzīgā ceļā, nevarēs vairs rīkoties.

Mēs dzirdējām no citām pieaicinātajām personām, ka, runājot par konfiskāciju, ir jāņem vērā trīs konfiskācijas mērķi jeb uzdevumi.

Viens no tiem ir, lūk, šis, ka noziedzniekam tiek atņemti šie līdzekļi. Otrs ir preventīvā funkcija – vai šie noziedzīgie līdzekļi nenonāk tālāk aprītē un tas nedod iespēju jeb nedod motivēšanas kaut kādas garantijas citiem šādā veidā rīkoties. Trešā ir tā saucamā korektīvā, ka vajadzētu atgriezt šo situāciju tajā *status quo* situācijā, kas bija pirms šādu līdzekļu iepludināšanas finanšu aprītē.

Mans jautājums ir... tātad, jūs pieminējāt vienu. Bet vai šie divi, šie divi atlikušie konfiskācijas mērķi... ja piemēro Eiropas Savienības tiesības, vai tiem nav vairs nozīmes vai arī tomēr tiem ir nozīme un jūs saskatāt, ka tiem ir nozīme?

J. Jerņeva.

Šī, protams, ka būtu pareizāka un pilnīgāka atbilde, ja norādītu uz visiem mērķiem. Un preventīvie un korektīvie mērķi tiek pieminēti arī preambulās kā vieni no svarīgākajiem.

Bet es gribētu šajā ziņā uzsvērt, runājot par korektīvo mērķi... Korektīvais mērķis ir viens no mērķiem, kura ignorēšanu, es pat teiktu, visdrīzāk saskatu Saeimas pozīcijā, jo mēs nevaram koriģēt uz kāda cita rēķina, uz labticīgās trešās personas rēķina. Ja noziedzīgs nodarījums ir izdarīts 2008. gadā, vasarā, ir nozagti simt tūkstoši eiro un par simt tūkstošiem eiro ir nopirkts dzīvoklis. Tā paša gada decembrī tas dzīvoklis maksāja 80 tūkstošus. Jebkuram cilvēkam būtu maksājis 80 tūkstošus, tā ir tā vērtība. Tā vērtība ir samazinājusies. Ne jau tāpēc, ka ir noticis noziedzīgs nodarījums, bet tāpēc, ka nauda ir zudusi, vērtība ir zudusi. Tāpēc korektīvi nenozīmē to, ka, mēģinot atjaunot situāciju un atgriezt cietušajam, piemēram, šo naudu, mums vajadzētu iziet uz ielas un paņemt no kāda cita vēl tos iztrūkstošos 20 tūkstošus. Jo, redziet, noziedznieks ir nepareizu lēmumu pieņēmis, investīcijas ieguldot...

Šeit ir līdzīgi. Pieņemts lēmums, noguldīta nauda tieši konkrētajā bankā, kas bija lemta maksātspējai no viena brīža. Tas ir nepareizs investīcijas lēmums. Investīcijas vērtība ir samazinājusies, jo līdzekļi, kas tiek turēti finansiāli veselīgā bankā un līdzekļi, kas tiek turēti maksātspējīgā bankā ir dažādi līdzekļi. Tāpēc korektīvais mērķis ir tieši tas mērķis, kurš, manuprāt, te iztrūkst nedaudz tā korekcija. Un tieši bankas administratora rīcībā es redzu to, ka tiek ņemts vērā šis mērķis, ka nevis mēs atjaunojam visu kā bija, automātiski nepielāgojot, bet mēs atņemam to, kas šobrīd ir. Un jums pietrūkst līdzekļu, pieņemsim, lai kompensētu cietušajiem, mēs lūdzam noziedzīga nodarījuma izdarītāju šo kompensāciju veikt, nevis mēs sakām bankas labticīgajiem, kamēr nav pierādīts citādi... labticīgajiem citiem kreditoriem: lūdzu, celiet sarežģītās civiltiesiskās prasības pret bankas valdi.

A. Laviņš.

Labi. Bet uz šo var paraudzīties arī citādi. Ja netiek konfiscēti, piemēram, tie ieguldītie simts tūkstoši, bet, kā jūs sakāt, šobrīd tā prasījuma vērtība ir virs 80 tūkstoši, tad, nekonfiscējot visus simts tūkstošus, no atlikušās summas tiek samaksāts citiem kreditoriem atbilstoši viņu kārtai un šādā veidā noziedzīgi iegūtie līdzekļi nonāk civiltiesiskajā aprītē.

Kāds būtu jūsu komentārs par šo?

J. Jerņeva.

Mans komentārs ir tāds, ka šie līdzekļi tik un tā nonāk civiltiesiskajā aprītē. Jautājums tikai – kurā brīdī šī ir pieļaujama civiltiesiskā aprīte, kad mēs samaksājam tiesnešiem algas vai izmaksājam kreditoram prasījumu, jo šie līdzekļi tiek ieskaitīti

valsts kasē. Un, manuprāt, ir starpība, vai mēs runātu par nepieciešamību kompensēt cietušajiem, lai pilnībā restitūciju šo te pabeigtu pilnā apmērā atbilstoši visiem procesiem un procedūrām un noteikumiem, par kuriem man nav detalizētas informācijas. Bet principa līmenī valstij iestājoties šā kreditora lomā, valsts saņem to, cik ir un šajā brīdī prasījuma tiesības valstij jau tiek, manā prātā, pārkvalificētas prasībā attiecībā pret legālajiem naudas līdzekļiem. Šajā brīdī tā legalizācija jau faktiski ir notikusi... jeb... nevis legalizācija, bet laišana civiltiesiskajā apgrozījumā no jauna. Jā... mums nav... mums iztrūkst tā kustība starp TKB kontu un valsts kasi un pēc tam atpakaļ, bet, manuprāt, tas būtu iespējams to pieņemt. Citādi valsts tiešām paņem vairāk nekā tas noziedznieks jebkad varētu būt saņēmis un paņem no kāda.

A. Laviņš.

Jā... Paturpinot šo. Ja valsts iestājas tās personas vietā, kura ir ieguldījusi, tad rodas priekšstats, ka valsts it kā turpina tiesiskās attiecības, kas ir nodibinātas uz noguldījuma līgumu. Bet valstij jau nav šī prasījuma uz noguldījuma līguma pamata! Valstij prasījums, ja tā es vispār drīkstu lietot šo jēdzienu šajā brīdī, valsts pieprasa konfiscēt uz tiesas lēmuma pamata tāpēc, ka šādi līdzekļi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Tas ir cits tiesiskais pamats.

Kāpēc rodoties šādai no valsts puses prasībai konfiscēt līdzekļus, valstij ir jānonāk šā kreditora vietā, kurš ar banku ir nodibinājis tiesiskās attiecības uz pavisam cita tiesiska pamata?

J. Jerņeva.

Tāpēc, ka starp valsti un banku nepastāv civiltiesisku attiecību un, lai varētu banka izmaksāt citai personai pieskaitītus līdzekļus, bankai jārikojas uz kaut kāda pamata... es nezinu, kā to noformulēt... uz kāda pamata... Bet lai pieprasītu konfiscēt ārpus jebkādas rindas, tad AML jābūt lēmumam, kas ir adresēts bankai un uz bankas līdzekļiem. Bet šī nav konfiskācija, kas ir vērsta uz bankas līdzekļiem, šī ir konfiskācija, kas ir vērsta uz šī attiecīgā kreditora līdzekļiem. Tāpēc, ja šie līdzekļi... ja uz šiem līdzekļiem, nevis uz lielāku summu tā ir vērsta, tad neatkarīgi no noguldījuma līguma noteikumiem, runa iet par apjomu nevis par līguma noteikumiem, kas šajā gadījumā, man liekas... ka kopumā nedarbojas vairs maksātnespējas gadījumā.

A. Laviņš.

Paldies jums par sniegtajām atbildēm uz maniem jautājumiem.

Tiesnešiem arī būs jautājumi. Vārds jautājuma uzdošanai Anitai Rodiņai.

Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā... Labdien, Jerņevas kundze. Paldies par rakstveida viedokli un arī par iespēju būt šodien klātienē tiesas sēdē.

Ja mēs varētu paturpināt šo kāzusu, kuru jau kolēģis sāka risināt... Ja mēs iedomājamies situāciju, ka kāds no maksātnespējīgās kredītiestādes kreditoriem noteiktā laikā nepieteic savus prasījumus. Bet, kā izrādās, viņa noguldījumi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Kā tad šajā gadījumā notiktu tā valsts iestāšanās šajā te attiecīgajā kreditora vietā, jo viņš šos prasījumus tāpat nav pieteicis, viņš nevēlas atgūt atpakaļ savu naudu maksātnespējas procesā.

Kā mēs darītu tad šādā situācijā? Paldies.

J. Jerņeva.

Jā, labs jautājums.

Es domāju, ka mums vajadzētu visupirms apsvērt, kādu personu tiesības un intereses varētu tikt skartas ar šo konfiskāciju no personas, kura nav izmantojusi un zaudējusi potenciāli visas savas prasījuma tiesības. Es neredzu būtisku atšķirību ar šo situāciju, kāda ir šeit... Ja bankai maksātnespējas rezultātā paliek nauda, tad izmaksā... turklāt, maksātnespējas process atšķiras no bankrota procesa ar to, ka vēl ir kādas cerības. Tāpēc potenciāli šī nauda pat var tikt izlietota cēlam mērķim un izglābt banku, atjaunot tās maksāspēju. Es saprotu, ka tas ne pietiekami bieži notiek, bet tomēr.

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

Mēs tiesas sēdēs esam koncentrējušies uz konfiskācijas mērķi – izņemt no civiltiesiskās vai vispārējās apgrozības. Jūs pieminējāt arī Eiropas Savienības ģenerālvokāta ļoti labu atziņu par to, ka ir jāvērs tāpat šīs negatīvās sekas pret šo prettiesisko ieguvēju un viņam ir jāatņem šī te iespēja gūt labumus.

Sakiet, lūdzu, ja mums ir jāvērtē šīs te divas vērtības... nosauksim... Kurām Eiropas Savienības tiesības varētu piešķirt prioritāti? Vai varbūt ir pavisam nepareizi runāt par prioritātes piešķiršanu kādai no šīm vērtībām, vai tās ir jāskata kopsakarā?

J. Jerņeva.

Es domāju, ka šeit ir trīs vērtības, ko es varu identificēt.

Viens ir tāpat šī nepieciešamība izņemt no potenciālā noziedznieka... nosauksim to īsāk... kaut arī tur vēl daudzi citi varianti var būt... noziedzīgi iegūtu mantu.

Otrs ir aizsargāt labticīgo trešo personu.

Trešais ir šis preventīvais citastarpā mērķis patiesi panākt taisnību...

Es pat teiktu, ka ceturtais... ja gadījumā konfiskācija notiek valsts labā, tad arī šos līdzekļus pēc tam novirzīt kāda sabiedriski aizsargājama un nozīmīga mērķa sasniegšanai.

Un es teiktu, ka Savienības tiesa, ņemot vērā vispār tās pieeju, ko tā neslēpj, ka Savienība ir veidota pilsoņiem nevis valstīm, Savienība ir veidota, lai pilsoņiem tiktu iedotas tiesības, kuras tie varētu reāli efektīvi arī izmantot un citastarpā justies piederīgāki Savienībai.

Tāpēc katrā gadījumā, kad tas ir iespējams, prioritāte būs iedot, protams, personai, kurai ir pamatotas tiesības lūgt tiesību aizsardzību, bet tas nekādā gadījumā nenozīmē, ka šī prioritāte pēkšņi varētu mainīt kvalifikāciju tai situācijai un ka mēs īstenībā nelabticīgu personu varētu uzskatīt par labticīgu. Tā tas nav jāsaprot, jo noziedzīgu nodarījumu apkarošana un seku novēršana nenoliedzami ir viena no prioritātēm. Tāpēc mani komentāri nav ar to saistīti.

A. Rodiņa.

Jā, paldies. Un jūs savā viedoklī šodien tiesas sēdē pieskārāties banku darbībai kopumā, runājot par riskiem. Un teicāt arī, ka kreditoriem ir jāērēķinās ar riskiem, ka tas ir parasti un sagaidāmi.

Bet, sakiet, lūdzu, kā jums šķiet, vai centrālais jautājums, tā problēma, kādēļ mūsu otrais pieteikuma iesniedzējs, kurš ir *Ergo TEC LLP*, nevar saņemt savu apmierinājumu nevis saistītu ar konfiskāciju, bet gan ar neveiksmīgi varbūt izvēlētu bankas darbības modeli un tas ir tāds tradicionāls vai risks, ar kuru ikvienam noguldītājam būtu jāērēķinās.

J. Jerņeva.

Es domāju, ka katram... īpaši, ja mēs nerunājam par fiziskām personām, bet ja mēs runājam par juridiskajām personām, izvēloties, kurā finanšu iestādē ieguldīt īpaši nozīmīgākas naudas summas, ir pašam jāveic arī savs mājasdarbs un rūpīgi jāizvēlas tā kredītiestāde, kurai viņš uzticēsies. Un zināmi riski, kas nav standarta riski, ir arī jāaprēķina un es piekrītu, ka arī reputācijas risks būtu jāredz, mūsdienās it īpaši pēc pēdējo gadu izmaiņām AML procedūrās mēs arī visi varam redzēt paši, atnākot uz banku un kļūstot par jauniem klientiem, mēs redzam, cik nopietna un cik skrupuloza tā procedūra viņiem īstenībā ir. No tā ir jāspēj mums izdarīt secinājumus, kā tad viņi citiem klientiem uzdod jautājumus.

Bet tas nenozīmē to, ka šiem kreditoriem tādēļ būtu jāatņem nauda, viņu potenciālā nauda, jo banka ir izpildījusi savus pienākumus, kas ir saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu. Man nav zināms, ka lietā tas būtu konstatēts, ka tieši attiecībā uz šiem klientiem ir kādi bankas pārkāpumi.

Ja tas tā nav, tad banka ir izpildījusi normatīvās aktu prasības. Ja nav izdarījusi kaut ko vairāk, tad es nezinu, vai klientam jāatbild ar riskiem, kurus pat likumdevējs neuzskata par nepieciešamiem ierakstīt normatīvajos aktos.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Man būtu, Jerņevas kundze, viens jautājums par Eiropas Savienības tiesībām, jo direktīvas attiecināmība uz šo lietu, ņemot vērā, ka manta šeit ir konfiscēta tāda procesa ietvaros, kurā nav noskaidrota personas vaina, un arī ņemot vērā Savienības tiesas atziņas jau pieminētajā 2021. gada 8. oktobra lietā Nr. 319/19... ka jūs skatāties, vai direktīvu vispār var attiecināt uz šo situāciju?

J. Jerņeva.

Paldies par jautājumu.

Es gribētu atsaukties uz to, ka manā specializācijā neietilpst tiešām izpratne par to... mana specializācija beidzas tajā brīdī, kad es saprotu, ka ir noteikti gadījumi, ka direktīva nav piemērojama.

Bet ja šīs atbildes sniegšanai ir jāsaprot fakti plus ir jāiedziļinās citā tiesību jomā... es neesmu šo uzdevumu izpildījusi šo viedokli sagatavojot.

A. Kučs.

Nē, nu tad nedaudz papildinot... ja direktīva nav attiecināma, vai jūs varat atbildēt, kādā veidā šī konkrētā lieta nonāk Eiropas Savienības tiesību tvērumā? Nu, respektīvi, kā tās prasības... jo, pamattiesību harta jau principā uz mums attieksies tiktāl, cik šis jautājums iekrīt Eiropas Savienības tiesību tvērumā...

J. Jerņeva.

Ja direktīva nebūs piemērojama, tad, pirmkārt, mēs skatīsimies, kuri citi tiesību avoti, kuri ir savienības tiesību avoti, ir piemērojami šajā jautājumā, citastarpā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu. Ir arī atsevišķas konvencijas, kurām ir pievienojusies arī savienība. Tad... Un ja tajos dokumentos mēs neredzam pietiekamu pamatu, lai nonāktu pie secinājuma, ka apstrīdētās normas jāinterpretē tieši savienības tiesību gaismā, tad mēs redzam citas tiesību normas, kuras noteikti jāpiemēro, par ko nav strīds – tāpat, par kreditoru tiesību aizsardzību, kas gan savienības regulējumā ir paredzēts kā viens no mērķiem. Tāpat gravitātes centrs šajā gadījumā novirzītos diezgan būtiski no krimināltiesību ietvara.

Bet es domāju... Es pieļauju... man ir grūti iedomāties, ka tiešām nebūtu iespējams no vispārējā regulējuma savienības, kas ir saistīts ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu novēršanu, neizrietētu nepieciešamība tiešām ņemt vērā mērķi konfiscēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus. Tā kā tas nav tikai maksātnespējas regulējums, kur nebūtu piemērojams.

A. Kučs.

Paldies par atbildi.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, paldies, Jerņevas kundze, par jūsu viedokli un sniegtajām atbildēm.

Es saprotu, ka attiecībā uz direktīvu... tad to jautājumu mēs noņemam... Jūs gan savā rakstveida viedoklī vairākkārt atsaucāties uz šo direktīvu tieši. Bet vai es pareizi saprotu tagad, ka jūsu pozīcija ir, ka tas vairs netiek izvirzīts kā arguments?

J. Jerņeva.

Nē, es, atbildot uz tiesneša Kuča uzdoto jautājumu pateicu, ka es nejūtos pietiekami kompetenta, lai atbildētu, vai direktīvas piemērojamības pants ir tas pants, ko es spēju pati ar man pieejamo informāciju interpretēt un piemērot šajā lietā. Es nezinu, vai šajā lietā šim konfiskācijas lēmumam ir piemērojama direktīva. Tiktāl.

G. Kusiņš.

Jā, skaidrs. Paldies.

Tad ir jautājums. Mēs vairākās tiesas sēdēs esam jau izmantojuši... un banka, kas atrodas maksātnespējas procesā.

Sakiet, vai es pareizi saprotu jūsu viedokli... ka trešo personu intereses... jautājums ir atšķirīgs strādājošā bankā un tādā bankā, kas ir maksātnespējas procesā. Jeb vienādi?

Mans jautājums ir tikai tāpēc, ka man liekas, ka tas izskanējušais viedoklis, ka strādājošā bankā šie konfiskācijas rīkojumi tiek izpildīti tā kā automātiski un netiek radīti nekādi jautājumi.

Savukārt, ja banka ir maksātnespējas procesā, tad parādās jautājums par labticīgajām trešajām personām.

J. Jerņeva.

Es teiktu, ka nav principiālu atšķirību tieši statusā, jo maksātnespējas var būt dažādas. Ir maksātnespēja, kuras rezultātā gandrīz nevienam no kreditoriem nekas

nepienāksies, ir iespējams, ka ir vienkārši tehniskā maksātnespēja un kuru varēs pārvarēt un gandrīz visiem kreditoriem tiks izmaksāti līdzekļi. Tas ir viens.

Otrs. Līdzekļu izmaksa... Normāli strādājošai bankai, kurai nav nekādi ierobežojumi... es uzsvēršu, ka bankai nav ierobežojumi... banka izpilda prasību izmaksāt līdzekļus un nav arī strīdu par šī darījuma pusēm par to, kādā apmērā šie līdzekļi ir izmaksājami, tāpēc ka ir līdzekļi, kuru vērtība nav samazinājusies, nav zudusi.

Savukārt, maksātnespējas gadījumā... jā, kopumā finanšu līdzekļi ir acīmredzami nepietiekami... pieņemsim, puse no kapitāla kaut kāda iemesla dēļ ir zudusi. Šie līdzekļi ir nepietiekami. Un ir jautājums par to, kādā apmērā šis prasījums ir jāizpilda... bet nevis prasījums par to, ka prasījums vispār nebūtu jāizpilda.

Tāpat arī šeit... TKB administrators ir iekļāvis šajā te sarakstā Latvijas valsti. Tātad ir jautājums par apmēru un jautājums saistīts ar izmaksājamo līdzekļu apmēru, ņemot vērā šo te trešo personu, kas nemaz nav banka, tiesības un intereses. Jo, ja tiek izmaksāts par daudz, pārāk ātri, neievērojot finanšu normas, pārkāpjot tās normas, kuras ierobežo bankas rīcību maksātnespējas gadījumā, tiks aizskartas trešo personu tiesības un tad gan kreditori var vērsties ar civiltiesisku prasību pret to, ka tika izmaksāts no viņu līdzekļiem valstij.

G. Kusiņš.

Es jūsu atbildē sadzirdēju vārdu “tiek izmaksāts par daudz”. Tad, jūsuprāt, ir kāda nozīme tam, kāds līdzekļu daudzums tiek atzīts par noziedzīgi iegūtiem? Piemēram, teorētisks piemērs – viens eiro jāizpilda. Arī tas tad būtu tāds, kas varētu tikt vērtēts... un vai tas ir daudz vai maz?

J. Jerņeva.

Es nezinu, vai jautājums par vienu eiro būtu nonācis līdz Satversmes tiesai vai līdz tiesai vispār.

Bet jautājums “par daudz” nav saistīts ar līdzekļu izcelsmi. Tas ir saistīts ar to, ka... mēs regulāri runājam par to, ka šis ir noguldījums... un mēs esam pieraduši pēdējos gados dzīvot tomēr diezgan finansiāli stabilā valstī. Mēs zinām, ka līdzekļi ir kontā un tie ir tie līdzekļi, jo tie cipari nozīmē tieši to pašu, ko mēs redzam matemātiski, tā ir aritmētika. Bet īstenībā tās ir investīcijas, it īpaši, ja mēs runājam par subordinētu noguldījumu. Tas nav nekas pavisam standarts... un jebkurš ieguldījums un noguldījums īstenībā ir investīcijas, kuras vērtība var tikt samazināta. Tāpēc, ja banka izmaksā ciparu, kāds ir ierakstīts konfiskācijas lēmumā, kas īstenībā atbilst pagātnē ar šo te līdzekļu vērtībai un nevis tagadnē, kad viņš tiek izpildīts, tiek izmaksāts par daudz. Tā starpība ir tā delta – starp kādreizējo līdzekļu vērtību un šobrīdējo vērtību. Un tā

delta... nu, tā ir kaut kur jāpaņem... šis te jautājums ir par deltu. Tāpēc valstij pienākas šī delta.

G. Kusiņš.

Labi. Un pēdējais jautājums.

Mēs jau runājām par strādājošu banku un banku maksātnespējas procesā. Bet kredītiestādes likvidācijas situācijas ir vēl vairākas... un ka nepietiek...

Sakiet lūdzu, kā tad jūs raudzītos uz to situāciju, ja būtu pašlikvidācija? Ja banka pieņem lēmumu par pašlikvidāciju? Vai tad arī atšķirtos un tad mēs raudzītos, kur kaut kādas iespējamās deltas, kā jūs sakāt, ņemt... Vai kā... Paldies

J. Jerņeva.

Es domāju, ka ir primāri jāskatās uz to, vai pašlikvidācijas ietvaros vispār paceļas jautājums par to, ka līdzekļu vērtība ir zudusi. Ja paceļas, tad banka nespēj izpildīt visas savas saistības un tad laikam, visdrīzāk, ir jāsāk maksātnespējas process, ja es pareizi saprotu.

Tāpēc nav tik svarīgs iemesls... Un, turklāt, es gribētu vērst uzmanību, ka bankas tam iemeslam, kāpēc banka ir tur nonākusi, ir nozīme no krimināltiesību viedokļa vai no administratīvo tiesību viedokļa, ja banka ir vainīga šīs situācijas izraisīšanā. Tad valdes locekļiem ir jāatbild... iespējams, ka īpašniekiem ir jāatbild... un es nezinu, kādiem darbiniekiem vēl.

Citādi, neatkarīgi no iemesliem, ja banka ir grūtībās... vai banka ir izlēmusi likvidēties... un iemesls, kāpēc tā neizmaksā apejot citus kreditorus valstī nav tāds, ka tiek saglabāti savā īpašumā tie noziedzīgi kādreiz iegūtie līdzekļi un netiek izmantoti, lai nopirktu Mercedesu vai Lexus, bet tiek izmaksāti vismaz saskaņā ar likumu un šo procesu pārbauda un uzrauga tiesa, ka tie līdzekļi tiek pienācīgā kārtā novirzīti maksātnespējas procesa finansēšanai un kreditoru prasījuma apmierināšanai. Bankas rīcība jau ir diezgan ierobežota un kontrolēta un tāpēc, ja mūsu tiesību sistēma darbojas tā, kā viņai būtu jādarbojas, tad šajā situācijā neiet runa par to, ka banka kaut ko iegūst un jābūt līdz ar to atšķirībai šajā ziņā.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies jums.

Un pats pēdējais jautājums.

Jūs minējāt tādu krāšņu salīdzinājumu, ka tie līdzekļi nonāk valsts kasē, tādā šķīstītavā un tā... Bet, sakiet, lūdzu, ja mēs paraugāmies uz šo citu iespējamo rīcību, ka šie līdzekļi paliek bankas tādā īpašumā... nu, vienalga, kādu terminu mēs izmantojam... Un banka šos līdzekļus, maksātnespējīgā banka, izmaksā kreditoriem.

Vai nenotiek šķīstītava maksātnespējas procesā, jo kreditori šos līdzekļus iegūst kā legālus? Paldies.

J. Jerņeva.

Nu, liekas, ka viņiem vajadzētu iegūt kā legālus... jo bankai gan pašai nevajadzētu uzņemties tiesas vai prokuratūras lomu un teikt, ka es uzskatu, ka šie līdzekļi ir konfiscējami un tāpēc es tagad izdalīšu labu kreditoru starpā... Tādā gadījumā nē... Bet, ja mūsu normatīvo aktu paredzētajā kārtībā līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem, viss process ir beidzies, nekas nav pārsūdzams, ir lēmums par to, ka šie līdzekļi ir novirzāmi valstij un tiek uzcelta šī te barjera starp legalizācijas ķēdi un līdzekļiem... tad... jā... viņus izdalot tālāk... es redzu, ka tā ir jauna laišana civiltiesiskajā apgrozījumā.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Bet, Jerņevas kundze, saki, lūdzu... Tad sanāk tā, ka kamēr vien nav pabeigts maksātnespējas process, mēs nevaram izpildīt tiesas lēmumu par mantas konfiskāciju, jo mēs nekad nevarēsim zināt, kāda tad būs tā bankrota masa, kura tad ir jāsadala. Ne tā? Vai tas atbilst konfiskācijas mērķim?

J. Jerņeva.

Konfiskācijas mērķim atbilst. Iegūšanai valsts kasē īstermiņā – nē, jo mēs nezinām tiešām līdz pēdējam, kurā brīdī un cik daudz mēs saņemsim. Bet, manuprāt, tas mērķis aizsargāt kreditorus ir... vismaz nav ignorance.

A. Laviņš.

Labi. Tiesnešiem vairs jautājumu nav.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem? Vai būs jautājumi?

M. Šķiņķis.

Liels paldies. Nav jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies. Vai Saeimas pārstāvjiem būs jautājumi Jerņevas kundzei?

J. Priekulis.

Paldies. Jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Nebūs.

Jerņevas kundze, paldies jums gan par rakstveida viedoklī sniegto, gan arī par dalību šodien tiesas sēdē un par izturību atbildot uz ļoti daudzajiem jautājumiem. Jauku dienu jums!

J. Jerņeva.

Paldies. Visu labu!

A. Laviņš.

Cienījamie lietas dalībnieki! Pieaicinātās personas! Esam strādājuši šodien visu dienu līdz pat... šobrīd pulkstenis ir jau divi dienā... Ir nepieciešams pusdienas pārtraukums.

Es redzu, ka tiesas sēdei ir pieslēdzies Jānis Rozenbergs.

Rozenberga kungs, man jāatvainojas jums. Šobrīd mēs nevarēsīm jūs uz klausīt, šobrīd būs izsludināts vienu stundu pārtraukums. Mēs atgriezīsimies pēc vienas stundas un turpināsim tiesas sēdi ar jūsu uz klausīšanu. Es ceru uz jūsu sapratni.

J. Rozenbergs.

Sarunāts. Trijos būšu pieslēdzies un būšu gatavs tapt uz klausīts.

A. Laviņš.

Tieši tā!

Pārtraukums līdz pulksten trijiem.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Turpinām tiesas sēdi.

Un uz klausīsim nākamās pieaicinātās personas. Un, kā jau to minēju pirms pārtraukuma, kā nākamā pieaicinātā persona ir Jānis Rozenberga kungs.

Rozenberga kungs, vai esat pieslēdzies tiesas sēdei?

J. Rozenbergs.

Jā, es ceru, ka es esmu pieslēdzies tiesas sēdei un esmu redzams un dzirdams.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Personu apliecinoši dokumenti ir iesniegti, un pēc tiem mēs varam pārliecināties par jūsu personas identitāti.

Vārds jums viedokļa sniegšanai. Lūdzu!

J. Rozenbergs.

Jā, paldies.

Tātad, aplūkojot abas apstrīdētās normas, kuru atbilstība Satversmei tiek vērtēta šajā procesā, gan Krimināllikuma, gan Kriminālprocesa likuma normas ir redzams, ka tās jau nepasaka neko vairāk, kā mūsdienu pasaulē samērā vienkāršu un saprotu lietu, proti, ka noziedzīgi iegūta manta ir jākonfiscē valsts labā, ja vien tā nav jāatdod kādam likumīgam īpašniekam vai likumīgam valdītājam. No šī viedokļa raugoties, droši vien ir grūti iedomāties, kā šo tiesisko attiecību citādāk noregulēt.

Tomēr šīs lietas kontekstā ir visai īpatnēja situācija, kas praksē nerodas bieži, bet ir radusies un droši vien, ka tādas vēl radīsies, kas prasa rūpīgāku iedziļināšanos un rūpīgāku skaidrojumu.

Es neesmu vērojis visas tiesas sēdes pilnā apjomā, bet nu es esmu redzējis, ka ir bijuši arī jautājumi citastarpā, vai pašas normas ir iespējami neatbilstošas Satversmei vai to piemērošanas prakse.

Un šajā sakarā es varētu teikt, ka līdz kaut kādam laikam es varbūt uzskatītu, ka pašas normas saturiski ir izveidotas korekti un tiesību interpretācijas ceļā gadījumos, kad bezskaidras naudas līdzekļi ir konfiscējami no maksātnespējīgas kredītiestādes un interpretācijas ceļā ir iespējams nonākt pie korekta risinājuma. Tomēr redzot, kā attīstās tiesu prakse, tajā skaitā līdz pat Augstākajai tiesai, kas, manuprāt, šobrīd sniedz pretēju rezultātu tam, ko es uzskatītu par tiesiski korektu, acīmredzot ir jautājums par šīs normas skaidrību un to, vai šī norma pietiekami precīzi ir piemērojama visās situācijās, tajā skaitā apskatāmajā situācijā attiecībā uz maksātnespējīgu kredītiestādi un noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju, tādēļ droši vien, ka šādam te Satversmes tiesas procesam noteikti ir vieta.

Un, tad, lai secīgi mēģinātu nonākt pie secinājuma par iespējamiem pareizajiem risinājumiem un par mezglu punktiem, droši vien, ka pirmais jautājums, ar ko būtu jāsāk, ir par īpašumtiesībām uz noguldījumu.

Nu, cik es fragmentāri, sekojot līdzī tiesas procesam, esmu pamanījis, tad jautājumā par īpašumtiesībām uz noguldījumu, tad gana plašs pieaicināto personu pulks savu viedokli ir izklāstījuši. Es visnotaļ pievienojos un, manuprāt, laikam vairumam, proti, kuri skaidri norāda, ka īpašumtiesības uz bezskaidras naudas līdzekļiem, kas ir noguldīti bankā, īpašumtiesības ir bankai. To es tiku arī norādījis savā rakstveida viedoklī, kas ir Satversmes tiesas rīcībā. Tātad viedoklis ir pamatots ar to, ka, pirmkārt, jau Kredītiestāžu likuma 1. panta pirmās daļas 6. punkts paredz, ka noguldījums ir naudas līdzekļu glabāšana kredītiestādes kontā uz noteiktu vai nenoteiktu laiku. Kredītiestāžu likuma 1. panta pirmās daļas 9. punkts kā klientu definē personu, kurai kredītiestāde sniedz finanšu pakalpojumu un savukārt viens no kredītiestāžu sniegtajiem finanšu pakalpojumiem Kredītiestāžu likuma 1. panta pirmās daļas 4. punkta apakšpunktā ir norādīts tieši noguldījumu un citu atmaksājamo līdzekļu piesaistīšana.

Nu, lūk. Un pirmsšķietami, protams, par to līdzekļu glabāšanu varētu šķist, ka tur ir kaut kāds sakars ar Civillikumā regulēto glabājuma līgumu, kas ir paredzēts Civillikuma 1968. un turpmākajos pantos. Tomēr ir paturams prātā, ka, slēdzot glabājuma līgumu, glabājuma devējs saglabā īpašumtiesības uz lietu un glabātājs ir tikai lietas turētājs. Un tādēļ arī glabātājam būtu jāatdod tā pati lieta, kas saņemta, nebojāta un tā tālāk, kā tas ir paredzēts Civillikuma 1975. un tālākajos pantos.

Savukārt noguldot jeb glabājot naudas līdzekļus kredītiestādē, klients zaudē īpašumtiesības uz šiem naudas līdzekļiem, tie kļūst par kredītiestādes īpašumu un šim te kredītiestādes klientam jeb ieguldītājam tiek piešķirtas prasījuma tiesības, saistību tiesisks prasījums pret kredītiestādi noguldīto naudas līdzekļu apmērā.

Nu, lūk. Tātad ir jāņem vērā, ka kredītiestāžu pamatfunkcija ir brīvo finanšu līdzekļu piesaistīšana un kreditēšana, pēc būtības tātad kredītiestāde akumulē personu brīvos naudas līdzekļus un laiž tos tālāk apgrozībā. Tādēļ katra bankas klienta, katra kreditora jeb noguldītāja noguldītā nauda, iemaksājot kredītiestādē, nepaliek kaut kādā atsevišķā plauktiņā, atvilktņītē vai skapī, tā tiek pieskaitīta klāt bankas aktīviem, bankas bilancē visi noguldījumi ir atspoguļoti aktīvu pozīcijā un attiecīgi pretim ir prasījums, kreditoru prasījums, noguldītāja prasījums pret kredītiestādi.

Tātad, rezumējot, klienta naudas līdzekļi, kas ir noguldīti bankā, kļūst par bankas īpašumu un banka brīvi rīkojas ar šiem naudas līdzekļiem, kopā ar visiem pārējiem bankas aktīviem, izsniedz kredītus, veidojot kredītu portfeli, pērk vērtspapīrus, finanšu instrumentus veidojot vērtspapīru portfeli, gala beigās maksā algas, nodokļus, saimnieciskos izdevumus un tā tālāk.

Nu, tātad nākošais jautājums, kas, manuprāt secīgi būtu jāapskata izskatāmās lietas sakarā, kas ir noziedzīgi iegūts. Vai noziedzīgi iegūta ir nauda? Bezskaidra nauda? Vai noziedzīgi iegūts ir prasījums pret kredītiestādi?

Nu, ja mēs tā raugāties, tad kredītiestāde īpašumtiesības uz bezskaidras naudas līdzekļiem, visticamāk un parasti, jau ir ieguvusi no citas kredītiestādes, ne jau no sava klienta, proti, no tās kredītiestādes, no kuras tiek veikts ienākošais maksājums. Attiecīgi vienā kredītiestādē vienam klientam beidzas prasījuma tiesības pret... nu, ja mēs tā, varam teikt... pret savu banku... bankas savstarpēji apmainās grāmatvedības ierakstos ar šiem te aktīviem – viena banka, proti, no saviem aktīviem izgrāmato ārā kopā ar klienta prasījumu, jo šis apjoms ir aizgājis uz saņēmēja banku... nosūtītāja banka tātad šo te bezskaidras naudas apjomu izņem no saviem aktīviem... saņēmēja banka, savukārt, tajā pat brīdī to pieskaita saviem aktīviem un pasīvu pusē klienta kontā reģistrē klienta prasījuma tiesības pret banku identiskā apmērā. Nu, aptuveni tāds ir ceļš, kas notiek, ja viena banka... ja vienas bankas klients pārskaita otras bankas klientam savus finanšu līdzekļus.

Tādēļ varētu teikt, ka, ja bankas klients ir ieguvis noziedzīgu mantu bezskaidras naudas veidā, tad tas ir prasījums pret savu banku noteiktā apmērā. Tam klientam tajā

brīdī nekas cits nepieder. Jo faktiski bezskaidra nauda var pastāvēt ārpus finanšu sistēmas dalībniekiem, ārpus bankām, maksājumu sistēmām un, protams, valsts kasi.

Gribētu teikt, ka strādājošas jeb funkcionējošas bankas gadījumā kredītiestāde, kurai ir licence, kura uztur klientu kontus, šī te iedziļināšanās šajās niansēs nav tik svarīga, jo šie jautājumi faktiski ikdienā nodarbina tikai pašas bankas un banku grāmatvežus. Proti, strādājošas bankas gadījumā kreditora prasījumam pret banku ir pretim bankas aktīvi simtprocentu apmērā un strādājoša kredītiestāde katru rīkojumu par rīcību ar kreditora kontā reģistrēto prasījumu simtprocentu apmērā var nekavējoties izpildīt, principā vienalga, vai pēc kreditora iesniegta maksājuma uzdevumu vai pēc tiesas nolēmuma par konfiskāciju. Bet šī iedziļināšanās tajās attiecībās un īpašumtiesībās kas tad kam pieder, šī iedziļināšanās kļūst svarīga maksātnespējīgas kredītiestādes gadījumā, jo tad nepastāv šis simtprocentīgais līdzsvars, balanss, starp bankas kreditoru prasījumu un tam pretim esošiem bankas aktīviem.

Nu, atļausos varbūt vienu tādu salīdzinošu izdomātu piemēru par datora lietošanu. Ja mums dators strādā pareizi, tad uz klaviatūras nospiežot taustiņus 1 un nulle mēs ekrānā redzam 10. Un mums īsti neinteresē, kā datorā tur notiek kaut kādi elektroniski signāla pārvadi, kādi tur binārie kodi, kādos tur procesos tas tiek apstrādāts, jo mēs zinām, ka, nospiežot uz klaviatūras 1 un 0, mēs uz ekrāna redzēsim 10. Un algoritmi, kas to nodrošina, mūs principā neinteresē. Rodoties disbalansam šajā sistēmā, mēs uz klaviatūras nospiežot 1 un 0, mēs redzam... piemēram, 5. Un nevar saprast, kāpēc. Un tad mums ir jāsāk interesēties, kāpēc uz klaviatūras nospiežot 10 vairs uz ekrāna nav 10, bet ir 5. Un tad mums ir jāsaprot, kurā algoritmā ir notikusi kāda kļūda, kur tas algoritms ir mainīts, kur tie signāli staigā citādāk nekā parasti...

Un tā ir arī maksātnespējīgas bankas gadījumā. Mēs klienta kontā redzam... nu, faktiski maksātnespējīgai bankai nav klientu konti... ir reģistrēti kreditoru prasījumi... Un mēs redzam, ka kreditoram ir reģistrēts prasījums par, piemēram, 10 eiro. Sadzīviski mēs sarunvalodā mēs varam teikt, ka viņam ir, tā teikt, nauda kontā jeb juridiski korektāk... ka prasījums viņam ir par 10 eiro, bet faktiski banka viņam pret šo prasījumu var izmaksāt tikai 5 eiro, jo bankas aktīvu pusē vairs nav pietiekamu līdzekļu visa prasījuma apmierināšanai. Tieši tāpēc arī ir bankas maksātnespēja. Parastā kārtība... balanss starp prasījumiem un tiem pretī esošajiem aktīviem ir izjaukta. Līdz ar to fakts, ka kreditoram ir 10 eiro prasījums pret banku, nenozīmē, ka viņam no šīs bankas pienākas 10 eiro. Ja banka spēj apmierināt attiecīgā kreditora prasījumu 50 procentu apmērā, tātad faktiski viņa prasījums ir vien 5 eiro vērts.

Būtu arī kļūdaini pieņēmus, ka bankai bezskaidrā nauda jau teorētiski pietiek, jo kopējais aktīvu apjoms bankā tomēr ir lielāks par šiem nosacītajiem 5 eiro. Nu, var taču paņemt, jo banka vispār ir vairāki simti kaut kādas nosacītās vienības. Te es gribētu bilst, ka maksātnespējīgai bankai nav aktīvu visa prasījuma apmierināšanai, tāpēc faktiski banka saistības pret kreditoru var izpildīt tikai atbilstoši aktīvu pusē

pieejamajiem resursiem, kas noteikti ir mazāki par pasīvu pusē ieregistrētajām saistībām. Un nav tā, ka izmaksas gadījumā, ja kreditoram tiek konfiscēti... tiek lemts par viņa prasījuma 10 eiro apmērā konfiscēšanu, nav tā, ka bankā paliek... ka nespējīgā bankā paliktu tādā daļa no noziedzīgajiem līdzekļiem, kurus izmaksās citiem kreditoriem, jo attiecība pret visiem kreditoriem, tajā skaitā pret to ļaundari, pie kura ir atradušies noziedzīgi iegūti līdzekļi jeb tas prasījums, attiecībā pret visiem kreditoriem bankai ir samazināts aktīvu apjoms viņu prasījumu segšanai. Viņa prasījums, lai arī formāli ir reģistrēts 10 eiro apmērā, faktiski nozīmē iespēju saņemt 5 un ne vairāk.

Te es gribētu teikt, ka, kamēr mēs kļūdaini domājam par bezskaidru naudu kā par kaut kādu ķermenisku lietu, tikmēr var rasties ilūzija, ka bankā paliek kaut kāda daļa no noziedzīgas mantas, kas tālāk tiks izmantota civiltiesiskā aprītē citiem kreditoriem, vai vēl kaut kam. Es domāju, ka tā nav. Mans viedoklis ir, ka tā nav. Ja mēs atceramies, ka bezskaidra nauda, man liekas, nekas vairāk kā debeta un kredīta ieraksts bankas uzskaites sistēmā, tad mēs nonākam pie tā, ka faktiski, konfiscējamās noziedzīgās mantas apjomu nosaka pieejamais aktīvu apjoms, kas maksātspējīgā bankas gadījumā ir mazāks par kreditora prasījumu. Līdz ar to es gribētu teikt, ka nekāda noziedzīgi iegūtas mantas atstāšana bankā un tālāka rīcība ar noziedzīgiem līdzekļiem nenotiek.

Atkal varbūt viena atkāpe un piemērs. Ja kādam tiek nozagta mašīna, tā tiek atrasta, skaidrs, ka tajā zagļa garāžā šī mašīna ir noziedzīgi iegūta manta. Bet mašīnai vairs nav riteņu. Noskrūvēti, pazaudēti, atsevišķi pārdoti, un nav mašīnai riteņu. Un vienalga, vai mēs lemtu šo te nozagto mašīnu atgriezt īpašniekam vai kaut kādu nezināmu iemeslu dēļ īpašnieks to nevēlētos pieņemt, attiecīgi tā būtu konfiscējama par labu valstij, mēs pie šīs te atrastās nozagtās mašīnas bez riteņiem varam stāvēt un kliegt, cik ilgi mēs gribam. Ir jāatdod mašīna ar riteņiem. Viss! Riteņu nav. Ņemam tik, cik ir. Attiecīgi šī te zagļa īpašumā nekas noziedzīgs vairs nepaliek. Ja šajā lietā ir cietušais, kurš vēlas saņemt pilnu atlīdzību, respektīvi, pilnā apjomā, kas viņam ir nozagts, Kriminālprocesa likums paredz citus instrumentus – iepriekšējā mantiskā stāvokļa atjaunošanai noziedzīgi iegūtas mantas atgriešana ir tikai viens no instrumentiem. Ja gadījumā visa noziedzīgā manta vairs nav atrodama, vairs nav pieejama, ir daļēji iztērēta, ir daļēji sabojāta vai zudusi, pastāv iespēja pieteikt kaitējuma kompensācijas pieteikumu, un starpību jeb zudušo mantas vērtību piedzīt caur kaitējuma kompensācijas institūtu.

Tā. Nākošais jautājums, kam, manuprāt, ir vērts pievērsties, ir jautājums par to, kas tiek arestēts kriminālprocesā, jo mantas arests vienmēr secīgi būs pirms lēmuma par mantas konfiskāciju. Un šis aspekts ir svarīgs, jo tas tieši norāda uz Kriminālprocesa likuma regulējumu sistēmiski par to, kas tiek prasīts no bankas gadījumā, ja izmeklēšanas iestādei ir radušās sākotnējas aizdomas par iespējamu kādu līdzekļu noziedzīgu izcelsmi. Un te ir vērts pievērsties Kriminālprocesa likuma 361. pantam,

kura pirmā daļa paredz, ka lai nodrošinātu visa veida iespējamus mantiskos jautājumus un to risinājumu kriminālprocesā... gan noziedzīgās mantas atdošana, gan kaitējuma kompensācijas piedziņa, gan procesuālo izdevumu piedziņa... un mantas konfiskācijas kā kriminālsoda nodrošināšana... bet, tātad, starp šiem Kriminālprocesā risināmajiem mantiskajiem jautājumiem, viennozīmīgi, ir arī noziedzīgi iegūtās mantas konfiskācija. Tātad ir uzliekams arests.

Tālāk ir jautājums – kas kredītiestādei ir jādara, saņemot izpildei lēmumu par aresta uzlikšanu klienta kontā reģistrētajiem finanšu līdzekļiem jeb prasījumā vērsto... kā es to joprojām gribētu saukt.

Tātad, Kriminālprocesa likuma 361.¹ pants pirmās daļas 4. punkts paredz, ka tiek izpildīts lēmums par aresta uzlikšanu bezskaidras naudas līdzekļiem. Un tur tiešā tekstā ir rakstīts, ka, kredītiestādei vai ieguldījuma brokera sabiedrībai, kurā glabājas arestētie noguldījumi vai finanšu instrumenti, tātad nosūta šo te lēmumu par aresta uzlikšanu, lai ar tiem tiktu pārtraukta izdevumu operācijas. Punkts. Nekas vairāk. Tātad neizmaksāt šos līdzekļus.

Praksē kaut kā ir iegājies... es arī tiesu praksē esmu novērojis tiesu viedokļus, kur šis te jautājums tiek vērtēts, kas tad kredītiestādei jeb kredītiestādes administratoram būtu darāms, kad tiek saņemts lēmums par aresta uzlikšanu mantai, ka tur kaut kas esot jānošķir, kaut ko nedrīkstot laist civiltiesiskajā apgrozībā, aprītē, jo taču esot izteikts paziņojums, ka ir aizdomas, ka šie finanšu līdzekļi ir noziedzīgi iegūti. Nekā tamlīdzīga.

Kriminālprocesa likums tieši pasaka vienīgo rīcību, kas ir jādara: kredītiestādei ir jāpārtrauc izdevumu operācijas. Praksē tas nozīmē, ka pie klienta tiek pierēģistrēta atzīme... bloks... vai kā nu kura baka to sauc par to, ka no šī konta izejošie maksājumi vairs nenotiek līdz turpmākam tiesas vai procesa virzītāja lēmumam. Viss. Šie arestētie aktīvi paliek bankas aktīvos, arestētais naudas līdzekļu apjoms paliek bankas aktīvos. Kriminālprocesa likums, kas reglamentē aresta uzlikšanu, neparedz nekādu nošķiršanu, nolikšanu malā, pielīdzināšanu trešās personas mantai. Neviena kredītiestāde, es domāju, saņemot lēmumu par aresta uzlikšanu, neraksta ārā no bilances, no aktīviem arestēto naudas summu. Es domāju, ka visām Latvijas kredītiestādēm... nu, es nevaru apgalvot par visām, iespējams, ka varbūt Pastara kungs, kurš arī no Finanšu nozares asociācijas bija aicināts ieviest kādu skaidrību par šo jautājumu, Finanšu un kapitāla tirgus komisija... bet es esmu teju pārliecināts, ka visās Latvijas kredītiestādēs arestētie līdzekļi tiek atzīmēti klienta konta ierakstā kā bloķēti, izejošās operācijas nenotiek, bet aktīvu pusē nekāda fiziska nošķiršana vai naudas nolikšana kādā īpašā subkontā, no kura nedrīkst rīkoties ar šo naudu... es domāju, ka nenotiek. Protams, ka bankām ir jāreķinās, ka vienu dienu var tikt saņemts lēmums par šo te arestu izpildi un funkcionējošas bankas gadījumā ar izpildi problēmu nav, jo likvīdi un aktīvi pretim

pietiek un šis pārskaitījums var tikt veikts nekavējoties. Maksātnespējīgas bankas gadījumā ir citādāk. Šī izmaksa pilnā apmērā vairs nav iespējama.

Un te, starp citu, salīdzināšanai der aplūkot arī Civilprocesa likumu, jo Civilprocesa likums, manuprāt, šajā ziņā ir juridiski korektāks, kas attiecas uz prasības nodrošinājuma līdzekļiem. Protams, ka tie procesi ir dažādi un mērķi ir dažādi, kādēļ tiek kaut kas nodrošināts krimināl- vai civilprocesā, bet ideja abos gadījumos jau ir viena – padarīt šos līdzekļus vēlāk pieejamus, ja nu gala nolēmums to pagēr. Un Civilprocesa likuma 138. pantā pie prasības nodrošinājuma līdzekļiem 1. daļas 6. punktā, manuprāt, juridiski korektāk ir aprakstīts, kas notiek, nodrošinot prasību ar bezskaidras naudas līdzekļiem. Civilprocesa likumā ir rakstīts, ka prasības nodrošinājuma līdzeklis ir to maksājumu apķīlāšana, kuri pienākas no trešajām personām. Tajā skaitā, naudas līdzekļi kredītiestādēs. Līdz ar to Civilprocesa likums mums tieši pasaka, ka, ja kaut ko vajag arestēt bankā, tad tas ir arestējams kā prasījums no trešajām personām.

Šajā ziņā pat ir faktiski vienalga, vai šis te prasījums ir pret kredītiestādi vai pret kādu citu juridisku vai fizisku personu. Un turklāt tālākās Civilprocesa likuma normas par to, kā tiesu izpildītājs izpilda šo prasības nodrošinājumu līdzekli, arī ir atšķirīgas, kas, man, starp citu, ir bijusi zināma mīkla, kādēļ tā, ja Kriminālprocesa ietvaros tātd tiek pārtrauktas izdevumu operācijas un šie naudas līdzekļi paliek bankas aktīvos, tad civilprocesa gadījumos tiesu izpildītājs ar savu rīkojumu šos naudas līdzekļus noņem no kredītiestādē reģistrētā klienta konta un pārskaita uz savu depozīta kontu valsts kasē.

Šajā gadījumā, atbilstoši Civilprocesa regulējumam, gan šie līdzekļi tiek izņemti uz laiku, uz aresta laiku... uz prasības nodrošinājuma līdzekļu piemērošanas laiku no aprites, tie nonāk tiesu izpildītāja kontā valsts kasē un patiešām netiek izmantoti nedz saimnieciskā darbībā, nedz kreditēšanā, nedz ieguldīti vērtspapīros, nekur citur. Varu vien pieņemt, ka attiecībā uz kriminālprocesu likumdevēja griba laikam ir bijusi citādāka, neraut šos arestētos līdzekļus ārā no tiesiskās aprites, atstāt to bankas aktīvos, lai baka var ar tiem rīkoties, jo vienīgās aresta sekas ir pārtraukt izdevumu operācijas. Salīdzinot Civil- un Kriminālprocesa likumus, manuprāt, likumdevēja griba ir redzama. Manuprāt, tā nav loģiska, bet šādas atšķirīgas sekas jeb atšķirīga procedūra, kā tiek uzlikts arests jeb piemērots prasības nodrošinājums Civil- un Kriminālprocesa likumā ir acīmredzams. Un uz šī salīdzinājuma fona, manuprāt, bankai nav nevienā normā ielasāms nedz sistēmiski interpretējot, nedz kā citādi... pienākums arestētos naudas līdzekļus pilnā apjomā, vienalga, vai viņi tur ir maksātnespējīga, likvidējama vai funkcionējoša, kaut kur atsevišķi atšķirt no savas mantas, izreģistrēt ārā no saviem aktīviem, atskaitīt no aktīviem un turēt līdzīgi kā trešo personu mantu, kas nav bankas aktīvos.

Manuprāt, šī salīdzinošā analīze rāda, ka tas tā vienkārši nav.

Tātad likums paredz bankai pienākumu tikai neveikt izdevumu operācijas un neko vairāk. Un kas tiek nodrošināts? Tiek nodrošināts, ka kreditoru prasījuma apjoms banku nesamazinās. Acīmredzot, tas ir bijis likumdevēja mērķis, paredzot šāda aresta uzlikšanas kārtību.

Tajā pat laikā, kā jau es teicu, no vienas normas es nespēju ielasīt, ka bankai attiecībā uz arestētajiem naudas līdzekļiem vai uz arestēto naudas līdzekļu apjomu būtu liegts turpināt operēt ieguldīt, maksāt algas, nodokļus un tā tālāk.

Nu, lūk. Kā jau es teicu, tiesu praksē ir atrodamas pretējas atziņas, ka bankai arestētie naudas līdzekļi esot jānošķir no pārējās bankas mantas. Tomēr Kriminālprocesa likums mums šādu rīcību mantas aresta gadījumā neparedz.

Nu, lūk. Līdz ar to mēs varam secināt, pabeidzot šo sadaļu, ka arī Kriminālprocesa normas, kas reglamentē aresta uzlikšanu, potenciāli noziedzīgi iegūtajai mantai... tur vēl izmeklēšana turpināsies pēc aresta uzlikšanas... tātad paredz vien ierobežotu rīcību prasījuma tiesībām, tātad bankas kreditors prasījuma tiesības nevar izlietot. Viņa, viņas ir, nav atņemtas, bet viņš tos rīkojumus bankai var dot cik un kādus grib, banka neko nepildīs. Tātad, tas ir vienīgais ierobežojums rīcībā ar prasījuma tiesībām un ne ar bankas aktīviem, pretēji, kā tas ir Civilprocesa reglamentācijā.

Tālāk. Nākošā sadaļa, kas arī, manuprāt, līdz šim jau ir diezgan plaši apspriesta, ir par noziedzīgās mantas izņemšanu no civiltiesiskās aprites.

Nu, es atļaušos izteikt tādu viedokli, ka tas vārdu salikums “par izņemšanu no civiltiesiskās”... cik es te esmu pamanījis, ir arī tāds apzīmējums, kā no “vispārējās aprites”... manuprāt, ka nu tas ir tāds drusku mīts vai tāds vārdu savienojums, kas tiek lietots, lai apzīmētu kaut ko citu. Līdzīgi kā ar budžeta konsolidāciju... mēs tā sakām, bet mēs saprotam, ka ar apzīmējumu “budžeta konsolidācija” tiek vienkārši teikts, ka jums būs mazāk naudas. Punkts.

Nu, tā līdzīgi ir arī ar “uzņemšanu no civiltiesiskās aprites”. Mēs šo vārdu salikumu varam lietot, bet faktiski mēs runājam par naudas līdzekļu ieskaitīšanu valsts budžeta ieņēmumos.

Nu, šī te nepieciešamība kaut ko izņemt no civiltiesiskās aprites ir viens no tiem vārdu salikumiem, kas dažādās konferencēs, apspriedēs, un darba grupās tiek piesaukts, runājot par rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu, un es gribētu apgalvot vai vismaz paust savu viedokli, ka ciktāl mēs runājam par bezskaidru naudu, tad man nākas secināt, ka nekādas bezskaidras naudas izņemšana no civiltiesiskās aprites nekad nenotiek un tāda attiecībā uz bezskaidru naudu faktiski nav iespējama.

Un zem šī apzīmējuma par izņemšanu no aprites faktiski nenotiek nekas cits, kā ar nolēmumu kriminālprocesā vai procesā par noziedzīgu mantu... tātad par noziedzīgu mantu atzītu finanšu līdzekļu ieskaitīšana valsts kasē, valsts budžeta ieņēmumos un loģiski, ka tālāk šo valsts ieņēmumu, šo bezskaidras naudas līdzekļu izlietošana izdevumos, attiecīgi nekavējoties laižot šos finanšu līdzekļus civiltiesiskajā aprītē.

Izņemšana no kaut kādas civiltiesiskas aprites ir iespējama un arī regulēti notiek attiecībā, piemēram, uz apgrozībā aizliegtām precēm, narkotiskām vielām, nelegālām cigaretēm alkoholu... tos patiešām tiesībsargājošās iestādes atrod, izņem, noteiktā kārtībā iznīcina... nu, un ar brīdi, kad tie ir iznīcināti, tas ir izņemts no civiltiesiskās aprites un šie priekšmeti patiešām ir izņemti un viņi tur nekad neatgriezīsies. Sadega.

Bet no aprites izslēgt bezskaidras naudas līdzekļus nav iespējams. Bezskaidras naudas apjomu apriti regulē Valsts Centrālās bankas un Eiropas Centrālā banka, kas taču nekad nesamazina pasaulē apgrozībā esošu bezskaidras naudas līdzekļu apjomu tādēļ, ka kaut kāda tiesa kādu summu kādā valstī būtu atzinusi par noziedzīgi iegūtu. Līdz ar to tie bezskaidrās naudas finanšu līdzekļi, kas tiek atzīti par noziedzīgi iegūtu mantu, vienmēr caur valsts kasi un valsts budžetu nekavējoties atgriežas civiltiesiskā aprītē.

Tas ir pareizi. Tur varbūt varētu par terminoloģijas pareizību vai nepareizību, kas tiek lietota... bet no šī te visa izriet, ka ne jau kaut kāda bezskaidras nauda pati par sevi ar kāda nozieguma izdarīšanu kļūst kaut kā īpaši iezīmēta... nu, nezinu... iekrāsota pelēkā krāsā vai ar sliktu smaržu un tamlīdzīgi. Un ka lai kur šie bezskaidras naudas līdzekļi turpmāk pa pasauli atkal tiktu pārskaitīti, ka šis iezīmējums, kaut kāda noziedzīgā stigma vienmēr sekos banku transakcijām.

Es gribētu teikt, ka manta ir noziedzīga tādēļ, ka tā kāda nozieguma rezultātā ir nonākusi nelikumīgi pie kāda mantas ieguvēja, kam uz šo ieguvu nav tiesiska pamata un ka šis prettiesiskais pamats ir iespējams noziedzīgs. Nu, piemēram, automašīna likumīgā īpašnieka pagalmā ir legāli iegūta manta. Zagļa garāžā nākamajā dienā tā pati mašīna ir noziedzīgi iegūta manta. Tad, kad tā mašīna atgriežas atpakaļ pie īpašnieka vai kaut vai tiek pārreģistrēta uz Valsts ieņēmumu dienestu konfiskācijas rezultātā, tā atkal kļūst par legālu mantu. Līdz ar to ir redzams, ka ne jau kāda manta vai kādi līdzekļi, bezskaidras naudas līdzekļi paši par sevi ir slikti, ka tie ir jāizlaiž caur valsts kasi noteiktas summas apjomā un tikai tad drīkst atgriezties aprītē pie cilvēkiem parastajiem. Bet gan manta ir noziedzīga tik ilgi un tāpēc, ka tā atrodas nepareizajās rokās. Kaut kādu zināmu vai līdz galam pat nezināmu noziedzīgu nodarījumu rezultātā manta atrodas pie kādām personām, kam uz šo mantu nav tiesības un tās var rīkoties ar nelegāli iegūtiem finanšu līdzekļiem, gūt sev labumu. Arī šajos starptautiskajos dokumentos, kas daudzkārt ir bijuši pieminēti šajā procesā, ir pieminēts, ka viens no ekonomiskās noziedzības un vispār no dažāda veida noziedzības mērķiem ir nelikumīga labuma gūšana, līdz ar to preventīvi, lai apkarotu noziegumus, ir jāpadara... jāapgrūtina, maksimāli jāapgrūtina iespējas nelegāli iegūtus līdzekļus laist aprītē, gūt no tā kādu labumu, rīkoties ar tiem, vairot šo mantu... un ja šādi līdzekļi tiek atrasti, tie ir jāatņem, lai konkrētā persona vai personu grupējums ar to nevarētu rīkoties.

Nu, attiecībā uz bezskaidru naudu un ar to saistītajām prasījuma tiesībām... Runāt par noziedzīgi iegūtu mantu mēs varam tādā izpratnē, ka šie bezskaidrās naudas

līdzekļi jeb precīzāk, prasījums pret banku, ir nonācis pie kādas personas nelikumīgi. Tātad, persona nav ieguvusi šo prasījumu pret banku tiesiskā ceļā, bet ir ieguvusi kādā noziedzīgā ceļā... pie kam, noskaidrotā vai nenoskaidrotā... jo nedz Novēršanas likums, nedz Krimināllikums neliek konstatēt precīzi, tieši kura nozieguma rezultātā konkrētie līdzekļi ir iegūti.

Un te, ja mēs runājam par izņemšanu no apgrozības interesēm, pieņemam, ka ir kādas intereses izņemt no apgrozības... tad mērķis te var būt, manuprāt, tikai viens – lai izpildītu gan Kriminālprocesa mērķi, gan arī virkni šo starptautisko dokumentu nosprausto mērķi – neļaut personām gūt labumu no noziedzīgas mantas. Mērķis te varētu būt vienīgi galēji liegt šai personai vai personu grupai jebkādā veidā rīkoties ar šo mantu, piekļūt tai un gūt no tās jebkādu labumu.

Nu, attiecīgi kaut kur šie līdzekļi ir jāliek, tad, ja nav neviens pieteicies, kam tie ir jāatdod, tad ar šiem līdzekļiem ir papildināma valsts kase tādā apjomā, kādā šai personai, kam tie līdzekļi ir jāatņem, lai viņai nebūtu labums no noziedzīgās mantas, tātad var papildināt valsts kasi tādā apjomā, kādā šai personai tie līdzekļi būtu pienākušies, ja nenotiktu konfiskācija.

Līdz ar to, manā ieskatā, ja valsts ir iestājas šī sliktā kreditora vietā un pārņem viņa prasījuma tiesības pret banku, tad bankai attiecīgi ir pienākums izpildīt spriedumu par konfiskāciju tādā apmērā, kādā šim sliktajam kreditoram šie līdzekļi būtu bijuši pieejami, ja šī konfiskācija nenotiktu – proti, pilnā apjomā no tā, kas viņam ir pieejams. Līdz ar to arī būtu sasniegts konfiskācijas mērķis. Šai personai visi šie noziedzīgie līdzekļi, kas tam būtu pieejami un ar ko viņš būtu gribējis rīkoties un kas ir noziedzīgi iegūti, tie visi tiek atņemti par labu valstij, bet citu līdzekļu vairs nav.

Un es apšaubu, ka ir kāds tiesisks pamats līdzekļu nepietiekamības gadījumā, kā tas ir maksātnespējīgas bankas gadījumā, pieprasīt maksātnespējīgai kredītiestādei uz citu kreditoru rēķina faktiski piemaksāt valstij to summu, kas ir starpība starp šim te sliktajam kreditoram pienākošos izmaksu, kas tiek konfiscēta un kopējo viņa kreditora prasījumu, kas ir lielāks. Jo pie šādas pieejas, nu, es gribētu teikt varbūt skarbi, ka vienīgās intereses, kas tiek sargātas, ir nevis intereses par noziedzīgas mantas izņemšanu no aprites, bet vienīgā interese, kas tiek sargāta ar šiem varbūt lozungiem, ir intereses par valsts budžeta papildināšanu nevis par noziedzīgas mantas atņemšanu. Jo konfiscējot maksātnespējīgas kredītiestādes kreditoram visu viņa kreditora prasījumu, lai arī viņam šis prasījums būtu miljonos mērāms, ja viņam būtu pieejami... ja nenotiktu konfiskācija, 3 tūkstoši eiro, tad tas arī ir viss labums, cik vērts ir viņa prasījums. Viņš vairāk nekad neko nesaņemtu, attiecīgi šo naudas summu varētu saņemt valsts. Un, manuprāt, izņemot valsts budžeta papildināšanas intereses, nu, tā tīri merkantīli valsts intereses, nekādas citas apkarošanas intereses vai noziedzīgas mantas izņemšanas no aprites intereses šeit nav saskatāmas, jo, gluži vienkārši, bankai pret šo

prasījumu pretī naudas ir tik, cik ir un nevar teikt, ka bankā paliek kaut kāda daļa noziedzīgas mantas, kas tiek dalīta pārējiem.

Labi. Un visbeidzot viens jautājums, par ko es esmu dzirdējis no tiesas... interese ir par to, vai banka izpilda savus normatīvi noteiktos pienākumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un novēršanas jomā jeb AML jomā, kā sacītu tautas sarunvalodā, tātad, vai banka izpilda savus šo te normatīvos pienākumus, ja bankā vispār atrodas kaut kāda noziedzīgi iegūta manta. Un mans viedoklis ir tāds, ka jā, banka izpilda, jo, manuprāt, visticamāk, ka katrā bankā kāda daļa – lielāka vai mazāka – no bankas līdzekļiem un kreditoru prasījumiem bija un būs noziedzīgi iegūta manta, to visu nekad, ne ar kādām procedūrām nevar atrast un atklāt. Es domāju, ka tiesību piemērošanā ir virkne normatīvi noteiktu pienākumu, kurus vienmēr var izpildīt tiktāl, ciktāl tas objektīvi ir iespējams.

Pirmās un otrās instances tiesām, kas izskata lietas pēc būtības, būtu jākonstatē kādu pagātnē notikušu notikumu esamība, vērtējot iesniegtos pierādījumus. Jākonstatē patiesība. Vai vienmēr pagātnes notikumu konstatēšana būs iespējama ar simtprocentīgu precizitāti? Es domāju, ka nē. Bet tiesas šo pienākumu konstatēt patiesību par vēsturiskiem notikumiem arī izdara tiktāl, ciktāl vien ir iespējams.

Vēl viens piemērs. Likumā par policiju 1. un 3. pantā ir ierakstīts, ka policijai ir pienākums aizstāvēt personas dzīvību, veselību, sabiedrības, valsts intereses no noziedzīgiem nodarījumiem, garantēt personas un sabiedrības drošību. Vai Latvijā nenotiek noziedzīgi nodarījumi? Katru gadu tiek reģistrēti ap 40 tūkstošiem noziegumu, kas nav novērsti, liela daļa no tiem netiek atklāti, bet policijā ir pāri par 6 tūkstošiem policistu, policijas budžets ir pāri par 150 miljoniem eiro, acīmredzot, ar šo resursu, kas ir pieejams, policija spēj izdarīt tik, cik spēj izdarīt, novērst un atklāt tik, cik tas ir iespējams, lai arī likumā ir ierakstīts, ka policijai ir jāatklāj un jānovērš noziegumi.

Līdzīgi ir arī ar šo te AML jomu jeb realizācijas novēršanas jomu, ar bankām. Protams, ka bankām ir jānovērtē savs riska profils, protams, ka bankām ir jāveido uz riskiem balstītas pieejas savas iekšējās kontroles sistēma, jānovērtē, cik riskanti ir bankas klienti, jāatvēr pietiekami resursi, lai izveidotu, uzturētu, pilnveidotu uz riskiem balstītu iekšējās kontroles sistēmu, kurai ir jāstrādā tik efektīvi, cik tas ir iespējams, paturot prātā to, ka bankai ikdienā ir jāfunkcionē, maksājumi ir jāsaņem un jāsaņem tālāk, attiecīgi katram klientam un katrai transakcijai nav iespējams veltīt daudzu cilvēku, daudzu dienu un nedēļu vai mēnešu laiku, lai... nezinu... trīs vai piecās pakāpēs noskaidrotu, no kurienes šī nauda ir nākusi un uz kuriem tā ies. Tāpēc ir uz visiem balstīta pieeja, kurai, normāli funkcionējot, vajadzētu izķert vairumu šo te aizdomīgo gadījumu, attiecīgi tālāk maksājumi ir apstādināmi, ziņojami Finanšu izlūkošanas dienestam... bet šis siets, pat teorētiski, nav iespējams tik ciešs, ka bankā noziedzīgi iegūti līdzekļi nenonāk principā.

Tādēļ, manuprāt, ja banka godīgi cenšas pildīt savas no Novēršanas likuma izrietošās prasības, tad bankai pārmet par to, kādēļ tās rīcībā ir nonākuši noziedzīgi līdzekļi vai kādēļ klienti viņām ir tādi slikti, kuriem ir noziedzīgi iegūti līdzekļi, nebūtu vietā. Bet te, protams, konkrētās lietas kontekstā ir jāvērtē, vai no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas puses konkrētajai kredītiestādei ir bijuši izteikti kādi pārmetumi saistībā ar konkrētiem klientiem vai nē, kas prasa iedziļināšanos jau kaut kādās detaļās, par kurām es, taisnību sakot, neesmu īpaši lietas kursā.

Tas laikam īsumā viss, ko es no savas puses gribēju šobrīd izklāstīt.

Ja godātajai tiesai ir papildu jautājumi, centīšos pēc labākās sirdsapziņas uz tiem atbildēt.

A. Laviņš.

Paldies par izvērsti sniegto viedokli.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien, godātais Rozenberga kungs!

Paldies par jūsu viedokli un laiku.

Tātad mūsu gadījumā konfiskācija ir veikta, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 59. pantu, tātad tā saucamo *in rem* procedūru. Un mēs arī zinām, ka šajā gadījumā tā tiek vērsta uz mantu. Un jūs sava viedoklī teicāt, ka mantas konfiskācijas mērķis šajā gadījumā varētu būt drīzāk nevis izņemt šos līdzekļus no civiltiesiskās apgrozības, bet gan atņemt stimulu... atņemt stimulu tai noziedzīgajai personai veikt noziedzīgus nodarījumus arī turpmāk.

Sakiet, lūdzu, bet ja mēs turpinām šādu loģisku domu gaitu, vai šajā gadījumā tiešas, negatīvas sekas, galīgas sekas, kas rodas mantas konfiskācijas gadījumā, ir radušās kredītiestādē? Vai tomēr tad šīm personām, nu... kuras valsts, konfiscējot to līdzekļus, vēlējās apturēt? Paldies.

J. Rozenbergs.

Jā. Nu, pirmkārt, par to, kas ir atņemams. Vairākkārt ir tikusi piesaukta un aplūkota direktīva Nr. 2014-42 par to rīku iesaldēšana/konfiskācija. Un tur apsvērumu 11. punktā ir noteikts, ka ir nepieciešams precizēt un izvērst jēdzienu, kas ir noziedzīgi iegūti līdzekļi. Un tālāk jau direktīvas pantos... 2. pantā pie definīcijām direktīva saka, ka noziedzīgi iegūti līdzekļi ir jebkāds ekonomisks ieguvums. Tātad, ekonomisks ieguvums, acīmredzot personai, kurai šie līdzekļi ir atņemami nevis jebkuram.

No šī viedokļa raugoties tātad... konfiscējot noziedzīgi iegūtu mantu, lai arī 59. nodaļas kārtībā, Krimināllikuma 59. nodaļas kārtībā veiktais process ir *in rem* jeb pret mantu, nu, vienmēr jau šajā procesā piedalās arī kriminālprocesā aizskartais mantas īpašnieks, proti, tas, kuram šo mantu ņem nost. Tas jau vienmēr aizskar kādas konkrētas

personas tiesības... un šo mantu jau tur nevērtē abstrakti, vai viņa ir tur pelēcīga un slikti izskatās un patiesi ir noziedzīga, vērtē jau viņu kontekstā ar konkrēto personu un kāpēc viņu ieguva, vai tur ir saprotams loģisks tiesisks pamats... vai tur drīzāk izskatās ar pierādījumu pārsvaru, ka tur ir kāda noziedzīga izcelsme.

Līdz ar to es tā kā paliktu pie sava viedokļa, ka arī lasot direktīvas 2. panta definīcijas, ja šo ekonomisko ieguvumu atņem... jo šim te subjektam, kam šo te mantu ņem nost jeb prasījumu ņemt nost, viņam jau ekonomisks ieguvums vairs nav ekvivalents reģistrētajam viņa kreditora prasījumam. Ja viņa kreditora prasījums ir miljons eiro, bet viņš var dabūt pusmiljonu, tad tas ir viss viņa ekonomiskais ieguvums. Un nav vairāk.

Savukārt, kā jau es savā viedoklī teicu... gadījumā, ja tiek paģērēts, ka maksātnespējīgā kredītiestāde apmierina šobrīd valsts prasījumu jeb izpilda spriedumu par noziedzīgās mantas konfiskāciju nevis sliktajam kreditoram jeb aizskartajam mantas īpašniekam pieejamajā apjomā, piemēram nevis pusīte, bet pilnā apjomā, tad faktiski maksātnespējīgā kredītiestāde papildus tam, kas viņai bija iegrāmatots kā pieejams šim konkrētajam kreditoram, piemēram, 50 procenti no prasījuma, faktiski piemaksā atlikušo naudas summu, pārējo pusi. Un vienlaikus tas tiek darīts uz citu kreditoru rēķina, jo, piemēram, ja ir bijuši administratora paziņojumi... ziniet, mēs atveram piemēram 7. kārtu, kas ir lielie uzņēmumi, bet 7. kārtā mums pietiek katram kreditoram izmaksai 50 procentu apmērā. Attiecīgi visiem tiek aizsūtīts paziņojums, ka viņi saņems pusīti sava kreditora prasījuma. Pēkšņi atnāk viens tiesas nolēmums, kur kaut kādi miljoni ir jāskaita prom pilnā apmērā... administratoram nākas atvainoties visiem un teikt: ziniet, par cik maksātnespējīgā banka dabūja piemaksāt valstij, jo valsts grib visu, tad ziniet, jūsu prasījuma daļa samazinājās. Līdz ar to šāda pieeja sprieduma izpildē par noziedzīgas mantas konfiskāciju gan samazina maksātnespējīgās kredītiestādes atlikušo aktīvu apjomu, gan vienlaikus ietekmē arī pārējo kreditoru... es neteikšu, ka prasījuma apmēru, bet prasījuma vērtību. Apmērs prasījumiem ir atbilstošs tam, kādu viņu noguldīja bankā, bet šī prasījuma vērtība jeb iespēja saņemt izpildi, visiem pārējiem samazinās tādēļ, ka sprieduma izpildes rezultātā samazinās bankas aktīvi neproporcionāli.

Es ceru, ka es atbildēju...

Respektīvi, tas aizskārums ir gan kredītiestādei, gan pārējiem kreditoriem.

A. Rodiņa.

Paldies par jūsu viedokli.

Jūs aizskārat arī vairākkārt tiesas sēdē risinātu un debatētu jautājumu, proti, vai tādad mantas konfiskācija būtu izpildāma prioritāri vai tomēr valstij ar savu mantas konfiskācijas nolēmumu izpildīšanu būtu jāstājas kreditoru rindā vai kārtā.

Sakiet, lūdzu, ko darīt... kur mēs to valsti tad ar savu prasījumu... es precizēšu, tas nav prasījums... kur mēs valsti ar šo konfiskācijas rīkojuma izpildi liksim tādā gadījumā, ja tiek konfiscēti kāda kreditora līdzekļi... bet, ak vai, šis kreditors nav pieteicies maksātnespējas procesā vai pieteicis savu kreditora prasījumu. Kur tad šādā gadījumā un kā mēs izpildīsim? Kurā kārtā?... Jo arī šādus gadījumus likums neregulē, neprecizē, neko nav teicis...

J. Rozenbergs.

Jā, nu jautājums... nu, nedod dievs praksē šitādu kāzusu dabūt kādam bankas administratoram... Un ko ar to iesākt? Kreditoru sarakstā šādu kreditoru nav. Man ir grūti atbildēt... Šādā aspektā par šo jautājumu es neesmu domājis, vairāk gatavojos šai tiesas sēdei no krimināltiesībām un procesa viedokļa. Katrā ziņā neapskaužama situācija.

Iespējams, ka kādas interpretācijas rezultātā varētu secināt, ka kredītiestāde principā zina, ka šāds noguldījums strādājošas bankas laikā viņiem bija, prasījuma apjoms ir zināms... Jā, viņš nav pieteikts, viņš nav iekļauts kreditoru reģistrā, bet noklasificēt, kurā prasījuma kārtā viņš būtu, droši vien, ka būtu iespējams. Un, izejot no tā, arī šajā kārtā ieregistrēt valsts prasījumu. Ja tas ir pēc kreditoru pieteikuma termiņa beigām, tad, manuprāt, tā ir kaut kāda pēdējā kārtā, desmitā vai kas tamlīdzīgs. Varbūt kaut kādu tādu risinājumu... Bet likumā patiešām tam regulējuma nav.

Es tik piņķerīgu uzdevumu pagaidām sev nebiju uzdevis, gatavojoties šai tiesai. Tāpēc atbilde vairāk ātras manas pirmās pārdomas nevis rūpīgi pārdomāts viedoklis.

A. Rodiņa.

Jā, liels paldies.

Tad man jums tagad kā krimināltiesību speciālistam un praktiķim būs jautājums.

Sakiet, lūdzu, kā ir praksē? Kādi ir jūsu novērojumi? Vai kredītiestādes tiek informētas, vai tās var uzzināt par šiem kriminālprocesiem, kuros tad tiek konfiscēta noziedzīgi iegūta manta, kas atrodas šo te kredītiestāžu kontos? Vai kredītiestādes uzzina, vai tiek pieaicinātas... nezinu, kādā noteiktā procesuālā statusā... Kā praksē notiek un tiek risināts šis jautājums?

J. Rozenbergs.

Jā. Uz šo jautājumu es varu atbildēt varbūt izmantojot vēl vienu savu jaunāko laiku pieredzi bez tā, ka tur apmēram divdesmit gadus esmu aktīvi praktizējošs advokāts krimināllietās... kaut kā liktenis pēdējā gadā ir uzticējis vēl vienu uzdevumu, proti, esmu viens no likvidatoriem likvidējamai ABLV bankai, un jautājumi par aresta uzlikšanu un spriedumu izpildi tas ir viens no darbiem, kas likvidējamā bankā notiek teju ik dienas.

Tātad agrāk bija tāda paraža varbūt kriminālprocesā, ka uz tiesu 59. nodaļas kārtībā veicamajos procesos aicināt arī banku. Nu, bija kaut kāds pieņēmums, ka bankām tas spriedums būs jāizpilda, parasti tās bankas nekādu īpašu funkciju tajā procesā nepildīja... nu, atnāca uz tiesu, pateica, ka jā... tur aresta lēmumu saņēmām, esam pierēģistrējuši, naudas joprojām tur ir tik un tik un neko jau tur īsti vairāk paskaidrot nevarēja. Un tad kaut kādus, man liekas, pāris gadus atpakaļ radās tāds viedoklis, ka banka neatbilst nekādam tur aizskartam mantas īpašniekam. Līdz ar to bankas un kredītiestādes, vienalga, strādājošas vai nestrādājošas, likvidējamās vai maksātnespējīgas... uz šiem tiesu procesiem neviens neaicina.

Faktiski šobrīd no manas pieredzes es varu teikt, ka kredītiestāde ar šo kriminālprocesu saskaras divas reizes.

Pirmajā reizē, kad tiek saņemts lēmums par aresta uzlikšanu kaut kādiem klienta prasījumiem jeb klienta naudas līdzekļiem... nu, likvidējamās vai maksātnespējīgās bankās klientu kontu nav... kontu uzturēšana ir finanšu pakalpojums, bet, likvidējamām vai maksātnespējīgām kredītiestādēm licences vairs nav, līdz ar to finanšu pakalpojumus sniegt vairs nevar un nekādu kontu uzturēšanu... tā kā mēs saprotam kontus, atsevišķi pieraksti kredīta un debeta operāciju uzskaitīšanai nav, ir tāda statiska bilde, kas saucās "kreditora reģistrs", kur ir ierakstīts, kuram uzņēmumam vai kurai personai kāda summa pienākas... Tātad, pirmā saskare ar kriminālprocesu – saņemam lēmumu, pierēģistrējam šo te atzīmi neveikt izdevumu operācijas, paziņojam procesa virzītājam, ka ir izpildīts.

Nākamā reize, kad mēs uzzinām, ir jau Ieņēmumu dienesta vēstule kopā ar izpildrakstu, ka tajā un tajā procesā tāda un tāda summa tiek konfiscēta, nosūtām izpildei. Kas notiek pa vidu, taisnību sakot, kredītiestādes par to netiek informētas. Ir tādā virkne jeb saraksts ar arestētajiem kreditoru prasījumiem un tiek gaidīti gala nolēmumi – attiecīgs gala nolēmums par konfiskāciju, pārskaitījums uz valsts kasi, gala nolēmums par aresta atcelšanu, izmaksu kreditoram.

A. Rodiņa.

Liels paldies par izsvērto skaidrojumu.

Tad man vēl viens jautājums. Tas ir krimināltiesisks jautājums saistībā ar Satversmes tiesas procesa jautājumu, proti, ir pausti dažādi viedokļi, no kura brīža tad ir jāskaita termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai.

Atceramies, ka lieta ir apstrīdētās tiesību normas, kas paredz noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju, kā to ir formulējis pieteikuma iesniedzējs, tātad no labticīgas trešās personas. Pieteikuma iesniedzēja ieskatā šis brīdis, kad ir jāvērsas Satversmes tiesā, ir tas brīdis, kad ir izšķirts civiltiesiska rakstura strīds par maksātnespējas administratora procesa rīcības tiesiskumu, izpildot mantas konfiskācijas lēmumu.

Saeimas ieskatā – no lēmumiem kriminālprocesā, ar kuriem konkrētā manta atzīta par noziedzīgi iegūtu un konfiscēta.

Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis? Kurš ir tas īstais brīdis, no kura tad šajā gadījumā, apstrīdot šīs te Kriminālprocesa un Krimināllikuma normas būtu jāskaita sešu mēnešu termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai? Paldies.

J. Rozenbergs.

Jā... Es nezinu, vai es ar savu viedokli nebūšu baltais zvirbulis pieaicināto personu vidū tagad.

Manuprāt, ka tas tiesību aizskārums iestājas ar brīdi, kad maksātnespējīgas kredītiestādes administrators uz šo te normu un uz tiesas nolēmuma pamata izpilda tiesas nolēmumu – veic pārskaitījumu uz valsts kasi pēc Valsts ieņēmumu dienesta rīkojuma, visticamāk, jo tas ir tas brīdis, kad kredītiestādes manta samazinās fiziski, viss no aktīvu puses kaut kāda daļa naudiņas ir prom un attiecīgi tas ir arī brīdis, ka visiem pārējiem kreditoriem kļūst pieejams mazāks aktīvu apjoms. Jo līdz brīdim, kamēr šis pārskaitījums tiek veikts, aktīvu apjoms ir iepriekšējais... un nu, acīmredzot, ir vēl iespējama tiesiska diskusija par to, vai tas pārskaitījums ir veicams šobrīd, kādā apjomā viņš ir veicams, vai tur Ieņēmumu dienests ir vai nav gatavs interpretācijas rezultātā secināt, ka viņiem ir jāreģistrējas kreditoru rindā aizskartā mantas īpašnieka vietā, bijušā kreditora vietā, un jāgaida kaut kādas savas kārtas izmaksas, bet nu tas ir gala punkts, kad ir skaidrs, ka līdzekļi ir prom un viss ir izpildīts un tās sekas ir iestājušās, tad, manuprāt, ir pārskaitījums.

Katrā ziņā es teiktu, ka tas nav tiesas lēmums 59. nodaļas procesā, visticamāk, apgabaltiesas lēmums kā otrās un galīgās instances... vismaz pagaidām šobrīd, jo tajā brīdī vēl, kā jau es teicu, ir iespējama diskusija par to, kas ir jādara ar šo sprieduma izpildi. Vai spriedums ir uzskatāms par izpildītu ar brīdi, kad Valsts ieņēmumu dienestam, piemēram, tiktu paziņots, ka paldies, spriedums ir pieņemts izpildei un tas ir izpildīts, jūs esat reģistrēts kā kreditors ar spriedumā norādīto prasījumu 1 miljons, bet jūs esat 7. kārtā un saņemsiet pusi, ja paveiksies un kaut ko iztiesāsim no kaut kādiem parādniekiem, varbūt vēlāk dabūsiet vairāk.

Manuprāt, ka tas atskaites punkts tam sešu mēnešu termiņam būtu maksājuma diena Valsts ieņēmumu dienesta sprieduma izpildē.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien, Rozenberga kungs! Man būtu vairāki jautājumi.

Viens ir... Jūs teicāt par normām tieši, par apstrīdētajām normām Kriminālprocesa likumā un arī Krimināllikumā... Jūs teicāt, ka, ņemot vērā to piemērošanu, kāda ir bijusi, ka jūs saredzat problēmu arī normā. Un es tad gribētu jautāt, kas tad, jūsprāt, normā nav pietiekami skaidrs un kur tad ir tā nepilnība tieši tiesiskajā regulējumā?

J. Rozenbergs.

Ar to es iesāku, jā... ka izlasot šīs normas... tā jurista būtība pretojas pateikt, ka šai normā kaut kas ir kļūdaini ierakstīts. Noziedzīgi iegūta manta ir konfiscējama, jā, ja nav jāatdod īpašniekam vai likumīgajam valdītājam. Abas normas ir saturiski līdzīgas.

Tāpat es varu piekrist arī sūdzības iesniedzējam... es no galvas nepateikšu, vai tas bija abās sūdzībās vai vienā... par to, ka šo normu piemērošanas prakse rada rezultātu, ka aizskar Satversmē paredzētās tiesības uz īpašumu un nu, kā minimums pirmsšķietams, ka šis aizskārums ir nepamatots. Līdz ar to droši vien jau, ka šīs normas ir vērtējamās vai to atbilstība Satversmei ar to formulu, kas bieži vien vai dažkārt ir atrodama Satversmes tiesas nolēmumos: tiktāl... ciktāl norma neparedz vēl kaut ko.

Nu, lūk. Un, protams, es nezinu, vai tas būtu labs likumdošanas prakses piemērs šādā samērā vispārīga rakstura normā, kas principā saka vien to, ka ir noziedzīgi iegūta manta jākonfiscē vai jāatdod īpašniekam, sākt paredzēt praksē reti diezgan sastopamus ļoti kazuistiskus gadījumus par to, ka bet maksātnespējīgas kredītiestādes gadījumā ir tā vai citādi... nu... katrā ziņā tas ir jūsu vērtēšanas jautājums, pirmkārt, vai šo normu piemērošanā ir kādas kļūdas. Un te nu mans viedoklis ir, ka ir kļūdas. Un tad, vai tur pie vainas ir normas skaidrība, vai tā būtu papildināma, precizējama, lai normu piemērotāji un tiesībsargājošās iestādes tās piemērotu Satversmei atbilstošā veidā. Bet nu tas būtu darbs likumdevējam – lai nu šīs normas papildinātu ar kādiem papildus noteikumiem un galu galā arī Satversmes tiesas secinājumi var būt tādi, ka piemērošanas prakse ir bijusi kļūdaina.

Tā kā... nu... tas būs jūsu vērtēšanas rezultāts... Un, kā jau es teicu, uz to var raudzīties kā pa iespējami neatbilstošu Satversmei tiktāl... ciktāl tā neparedz respektēt maksātnespējīgas kredītiestādes gadījumā kreditoru kopuma intereses vai kā tamlīdzīgi...

A. Kučs.

Paldies par atbildi.

Vēl par trešo personu... labticīgo trešo personu aizsardzību... Būtu jautājums... vai, jūsprāt, Kriminālprocesa likumā... iepriekš mums bija izskanējis... vai ir kāda

cita norma, kas paredz konfiskācijas gadījumā vērtēt personas labticīgumu un trešās personas tiesības šādā situācijā?

J. Rozenbergs.

Līdz nesenam laikam šādas normas nebija. Un man tā vienmēr ir šķitusi likumdevēja nu varbūt kļūda... bet tur arī bija Satversmes tiesas viedoklis kaut kādus gadus atpakaļ tajā DNB bankas... Luminor bankas lietā... Nu, manuprāt, ka starptautiskie dokumenti, tajā skaitā tā pati direktīva, kas te laiku pa laikam tiek piesaukta, tomēr paredz labticīgā ieguvēja aizsardzību, tajā pašā direktīvā Nr. 2014-42-ES, kur ir runa par konfiskāciju, tad konfiskācija, ko piemēro trešajai personai reglamentēta 6. pantā, šī panta otrā daļa... ir tikai viens teikums, ka tās 1. punkts šim pantam par konfiskāciju, ka var konfiscēt citu personu īpašumu, neskar *bona fide* trešo personu. Un, lūk, manuprāt, ka tas Latvijas likumdevējam ir garām.

Nu, Kriminālprocesa likumā par trešajām personām tika ierakstīts... es tagad domāju, vai es no galvas pateikšu... šķiet, tas varētu būt 360. pants, kurā pagājušajā gadā sakarā ar godājamo mākslinieku Vilipsonu, kuram valsts grasījās atņemt dzīvokli, ko viņš, labticīgs būdams, paļaudamies uz ierakstiem Zemesgrāmatā un to publisko ticamību, bija nopircis no krāpnieka, kurš dzīvokli savukārt uz sava vārda bija ieguvis kā noziedzīga nodarījuma rezultātā, tad, manuprāt, steidzamības kārtībā tika pieņemts 360.² daļa, ka ja noziedzīgi iegūta manta ir nekustamais īpašums, kas ir piekritīgs valstij, to atstāj trešās personas īpašumā, ja tā ir mantas labticīga ieguvēja. Tā kā šādu izņēmumu likumdevējs ir veicis un arī fragmentāri piedaloties Kriminālprocesa likuma darba grupā un pa laikam arī sekojot līdzi, kas notiek Saeimas Juridiskajā komisijā vai Krimināltiesību politikas apakškomisijā, tad es zinu, ka darbs pie šā trešo personu interešu aizsardzības tiek turpināts un droši vien, ka šīs normas tiks pilnveidotas. Pagaidām ir tikai viens šis te gadījums ar noziedzīgi iegūtu mantu, ja tas ir nekustamais īpašums... Nu, tas princips ir apmēram tāds, ka valsts bija apņēmusies nodrošināt Zemesgrāmatas publisko ticamību. Ja valsts ar šo pienākumu nav tikusi galā, nebūtu godīgi, ja valsts labticīgajam īpašniekam vēl atņem dzīvokli. Nepietiek, ka valsts netiek galā ar publiskās ticamības nodrošināšanu, viņa vēl savāc dzīvokli no labticīgā ieguvēja. Tā bija tāda samērā kļedzoša situācija un tur šis risinājums ātri tika panākts.

Jā, bet šobrīd citu izņēmumu nav.

A. Kučs.

Jā, nu tas ir tas, kas mums jau te iepriekš tika minēts, ka tieši tur bija tas publiskais reģistrs, kāpēc ir šī izņēmuma situācija... Bet jūs sakāt, ka jūs redzat arī to attīstību šobrīd, un tāpēc es arī gribēju pajautāt, vai jūs redzat arī plašāk... Vai arī citos gadījumos procesā būtu jāparedz tā nepieciešamība vērtēt personas labticīgumu?

J. Rozenbergs.

Noteikti, ka jā. Pirmkārt, tas izriet... es tagad no galvas visas tās konvencijas nenosaukšu... bet es priekšā esmu atļāvies atvērt šo te direktīvu, kuras 6. panta otrais punkts saka, ka labticīgo trešo personu tiesības nav skaramas konfiscējot mantu trešajai personai... Un, manuprāt, šis te direktīvas 6. panta otrā daļa vēlreiz pasvītro to, ko es jau teicu sākumā un kas ir izlasāms arī šīs direktīvas apsvērumos... es no galvas nepateikšu, tieši kuros punktos... bet kaut kur pirmajā pusē tiem apsvērumiem... ka mērķis jau visai noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācijas visiem šiem mehānismiem... tas pamatmērķis jau nav un, manuprāt, nedrīkstētu būt valsts budžeta intereses. Vienkārši apzīmēsim pēc iespējas vairāk kaut ko par noziedzīgi iegūtu mantu, lai kur tā būtu, ka mērķis ir dabūt pilnāku budžetu. Tas tā nevarētu būt. Tas mērķis, kā jau es teicu, ir atņemt personām, kuras noziedzīgu darbību rezultātā ir tikušas pie mantas, iespēju gūt no tā jebkādu labumu. Vienlaikus tas ir gan signāls citiem potenciālajiem noziedzīgu nodarījumu izdarītājiem: nedariet to, tam nav jēgas, jums atņems... Nu, gan arī zināma taisnīguma atjaunošana konkrētam ļaundarim atņemot to, ko viņš ir sapulējis sev noziedzīgu darbību rezultātā.

Tādēļ, ja kādai personai ir tiesības uz šo mantu, piemēram, iepriekšējais īpašnieks, kuram uz viltotas pilnvaras pamata kāds ir izkrāpis dzīvokli vai kas tamlīdzīgs, protams, ka Kriminālprocesa likums arī šobrīd paredz, ka konfiscē valsts labā tad, ja nav jāatdod likumīgajam īpašniekam. Bet bez likumīgā īpašnieka var būt arī citi labticīgie ieguvēji. Un tas mērķis – neļaut gūt labumu no noziedzīgas darbības – jau tiek sasniegts neatkarīgi no tā, vai to noziedzīgo mantu vai līdzekļus mēs dabūjam līdz valsts kasei jeb atstājam labticīgajam ieguvējam, kurš arī nav pasaulei neko sliktu nodarījis. Kolīzija, protams, ir tad, ja ir labticīgs ieguvējs, gan likumīgs īpašnieks... nu, tad ir jānosver, kuram ir taisnīgāka interese saņemt īpašumtiesības un kuram ir atstājama diezgan nožēlojamā tiesība piedzīt zaudējumus no vainīgās personas, jo tur visdrīzāk un visbiežāk arī nekas piedzenams nebūs. Bet, kā jau es teicu, arī no šīs te direktīvas 6. panta otrās daļas izriet tas, ka nav jau principiāli svarīgi, vai tie līdzekļi ieiet valsts kasē vai viņi paliek *bona fide* trešajām personām, jeb labticīgajam īpašniekam. Mērķis ir sasniegts. Ļaundaris vairs labumu negūst.

Tāpēc tā. Man liekas, ka mūsu valstī līdz šim tā pieeja, tajā skaitā ignorējot dažkārt trešo personu tiesības, ir tāda, ka faktiski šie noziedzīgās mantas konfiskācijas mehānismi... ka tur ir radies viens tāds virszuddevums, kas tur nav bijis oriģināli domāts, ka tas ir rīks valsts budžeta papildināšanai.

Tas var būt normāls blakusefekts, ja nevienam uz šo mantu nav tiesības... nu kur tad citur likt... droši vien, ka valsts budžetā... un tālāk vai nu izlieto un laiž aprītē. Bet tas nedrīkstētu būt galvenais vadmotīvs, ka darām visu un interpretējam tā, lai tikai valstij būtu vairāk.

A. Kučs.

Paldies par atbildi. Es sapratu.

Un pēdējais jautājums. Vai, ja mēs runājam par trešo personu... protams, kuras ir labticīgas... šajā procesā aizsardzību, tad tas vairāk nebūtu Kriminālprocesa likuma 360. panta jautājums, kas regulē trešo personu tiesības vai, jūsuprāt, arī apstrīdēto normu jautājums?

J. Rozenbergs.

Es vispār apšaubītu, ka šajā procesā jautājums par trešo personu labticību ir tiesiski nozīmīgs izšķiršanai. Ja mēs skatāmies uz noziedzīgi iegūtu mantu kā to labumu, ko kaut kāda nozieguma izdarītājs ir ieguvis, tad tā viņa manta, viņa labums, ar ko viņš bija rēķinājies, ir bezskaidra nauda, kas, kā mēs sākumā noskaidrojām, ir viņa prasījums. Ja viņš pie šī prasījuma netiek, viņam tas tiek atņemts... nav jau tā, ka šis prasījums ir vēl kādam labticīgajam ieguvējam. Pie kredītiestādes jau nav kaut kāda vēl daļa no svešas mantas, jo, kā es sniedzot savus paskaidrojumus vēl pirms jautājuma, teicu, ka, manuprāt, ja maksātnespējīgai kredītiestādei, kurai pret prasījuma summu pretī nav ekvivalents aktīvu apjoms, bet ir samazināts, ja tiek pieprasīts izpildīt pilnā apjomā, kredītiestāde no saviem aktīviem piemaksā uz pārējo kreditoru rēķina. Tādēļ es neteiktu, ka kredītiestāde... attiecībā pret kredītiestādi būtu vispār vērtējams, vai tā kredītiestāde ir vai nav labticīga, izpilda vai neizpilda šīs AML prasības... nu, tāds laikam būtu viedoklis.

A. Kučs.

Es varbūt neprecīzi formulēju... Es vairāk gribēju teikt, vai jautājums par trešo personu aizsardzību neregulē mums 360. pants nevis apstrīdētās normas?

J. Rozenbergs.

Jā, 360. pants ir tieši tas, kas Kriminālprocesa likumā attiecībā uz mantiskajiem jautājumiem ir veltīts trešo personu tiesībām... jā... tam ir trīs daļas un pagājušajā gadā kaut kad pavasarī iegrožāja vēl vienu prim daļu. Tas ir tas pants, kurā iet runa par trešo personu aizsardzību.

A. Kučs.

Nu, jā. Tāpēc man bija jautājums... tieši tā... precizējot, vai apstrīdētās normas ir tieši tās, vai drīzāk 360. pants ir tas, kas skar trešo personu šādos konfiskācijas gadījumos un viņu tiesības...

J. Rozenbergs.

Šis te pats Kriminālprocesa likums 360. pants... visā likumā ir ierakstīts, ir tieši trešo personu interešu vai tiesību noteikšanai visos mantiskajos jautājumos un ar to pašu

formulu... tiktāl... ciktāl tas neparedz... Tikpat labi mēs kritiski varam lasīt 360. pantu un teikt, ka tur kaut kas varbūt ir par maz.

A. Kučs.

Paldies jums par atbildi.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies un sveicināti!

Paldies, Rozenberga kungs, par jūsu atbildēm... ir ļoti izsmeļoši un ļoti izvērsti...

Man jautājums, ja drīkst, zinot jūsu specialitāti, atgriezoties nedaudz atpakaļ pie aresta un kriminālprocesuālām darbībām.

Sakiet, lūdzu, vai... Kā ir precīzi praksē.. jūs teicāt, ka praksē ir dažādi, bet, iespējams, šeit ir kaut kādā zināmā mērā kāda vienota izveidojusies.

Pieņemsim situāciju, ka mums šis te nosacīti noziedznieks, sauksim viņu par noziedznieku, kādus septiņus gadus atpakaļ ir guvis to labumu un kriminālprocesa ietvaros tiek konstatēts, ka tas labums varētu būt novērtēts, teiksim, uz 100 vienībām, 100 naudiņām... vērtībām vai līdzekļiem vai mantu. Tagad, burtiski divus trīs gadus atpakaļ kriminālprocesa ietvaros šīs tiesību aizsardzības instances jeb iestādes mēģina noskaidrot bankā, cik to līdzekļu uz doto brīdi ir. Un saprot, ka noziedznieka kontā ir tagad nevis tās simts vienības, bet 50 vienības. Un tagad praktiski tas viņiem ir jānoskaidro. Vai es pareizi saprotu? Cik vienības ir konkrētajai personai konkrētajā kontā uz to brīdi, kad notiek izmeklēšana...

J. Rozenbergs.

Nu, visbiežāk jau pirms aresta uzlikšanas naudas līdzekļiem īsu brīdi pirms tam kredītiestāde saņem mazu un konkrētu pieprasījumu: vai jums ir tāds un tāds noguldītājs, kas viņam pienākas? Banka īsi atbild. Ir konta numurs un cipars pretī ir tāds. Paiet nedēļa un tiek saņemts aresta lēmums.

I. Kucina.

Paldies.

Un precizējošs... Tātad, ja konstatē, ka šajā pieprasījumā ir nevis simts, bet 50, tad arestu uzliek uz šiem konkrēti 50?

J. Rozenbergs.

Ja kaut kādu iemeslu dēļ starplaikā starp informācijas sniegšanu un izmeklēšanu iestādei par to, ka... ja mēs runājam par strādājošām kredītiestādēm, jo likvidējamās un maksātnespējīgās... viss tur vēsturiski fotografēts, ar datumu un summu, cik bija, tik bija... Bet strādājošās kredītiestādes gadījumā var rasties atšķirības, jo kredītiestāžu klienti mēdz ar līdzekļiem rīkoties. Ja pirmdien banka paziņo izmeklētājam, ka kontā ir simts naudiņas, piektdien saņem aresta lēmumu uz simts naudiņām un klients pa nedēļu ir paguvis 50 notērēt... Tad atbilde tiek sniegta: paldies, lēmumu saņēmām, izpildījām daļēji, kontā bija vairs tikai 50 naudiņas... un attiecībā uz pārējo tad aizgāja...

I. Kucina.

Paldies.

Es nedaudz turpināšu. Tad, kad tiek arestētas šīs 50, bankai tiek liegtas tiesības operēt ar šīm vienībām. Bet, kā jūs minējāt, ja es pareizi saprotu, šīs vienības tā kā parādās bankas aktīvos jebkurā gadījumā, bet operēt ar šīm vienībām nedrīkstot.

J. Rozenbergs.

Jā.

I. Kucina.

Labi. Un tad nākamais solītis. Banka nonāk maksātnespējas procesā. Pa šo laiku arests vēl joprojām vienībām ir uzlikts. Tātad ar vienībām nevar operēt. Jūs minējāt to, ka uz to brīdi, proti, maksātnespējas brīdi, bankai naudiņas vai vienību ir tik, cik viņu ir. Bet kur paliek šīs te vienības, ar kurām nevarēja operēt, jo tās vienības aktīvos ir, bet maksātnespējas procesā tās vienības tā kā arīdzan parādās, bet jūs sakāt, ka naudas vai mantas vai līdzekļu ir tik, cik ir.

J. Rozenbergs.

Jā. Tur ir tā... es mēģināju, sniedzot to savu paskaidrojumu iepriekš vērst uzmanību uz atšķirībām starp civil- un kriminālprocesu. Un, manuprāt, šī visa diskusija nebūtu, ja kriminālprocesā sen atpakaļ būtu ierakstīts līdzīgs regulējums, kāds tas ir Civilprocesā, uzliekot arestu mantai, banka pārskaita uz izmeklēšanas iestādes vai prokuratūras depoizīta konta. Viss. Pilnīgi skaidra situācija. No bankas aktīviem tas ir ārā, lai tā izmeklēšanas iestāde un prokuratūra sagaida savu gala nolēmumu, attiecīgi tad tālāk uz valsts kasi vai atgriež atpakaļ klienta kontā bankai.

Tas, kas šobrīd ir, nav īsti precīzi. Un es kā reiz uzsvēru, ka banka turpina operēt ar arestētajiem aktīviem, jo 361.¹ pants pirmā daļa: aresta izpildi var uzdot veikt nosūtīt lēmuma izrakstu, panta 4. daļa, kredītiestādei, kurā glabājas noguldījumi, lai ar tiem pārtrauktu izdevumu operācijas. Vienīgais, ko banka dara, viņa klienta kontā jeb ierakstā, kur ir debeta-kredīta ieraksti, šajā vietā ieraksta, ka klāt var nākt, bet nost nevar

nākt. Neviena maksājuma uzdevumi netiek izpildīti, pat ja tur nāktu citi tiesu izpildītāji civillietā ar piedziņām, vēl ar kaut ko, visiem atsaka, ieraksta viņus rindā. Tātad no šī konta netiek norakstīti līdzekļi, bet konts ir ar grāmatvedības pierakstu. Tātad grāmatvediski prasījuma apjoms paliek nemainīgs. Tajā pat laikā aktīvu pusē... banka ar visiem aktīviem turpina šeftēties, neko tur īpaši nenošķir, īpašā subkontā nenoliek kā kaut kādu neskaramo rezervi, jo tā ir arestēta, attiecīgi ar visu aktīvu apjomu turpina veikt savu ikdienas bankas darbību ticot un cerot, ka banka mūžam būs pie labas veselības un maksāspējīga un brīdī, kad tiks saņemts lēmums par konfiskāciju, tur nav problēmu, likvīdu, aktīvu pietiek un tajā pašā dienā pārskaitīs. Tajā brīdī, kad tiek konstatēts, ka aktīvu nepietiek, tad arī iestājas tā situācija, ka šis prasījums, lai arī par kādu summu viņš būtu iereģistrēts un par kādu summu viņš būtu arestēts, šī prasījuma vērtība vairs neatbilst prasījuma summai. Vērtība ir kritusies par 20, 30 vai pat par 100 procentiem. Nu, lūk.

Un, manuprāt, ja... pat ja šis kreditoru prasījums būtu 10. kārtā, kuram maksātnespējas ietvaros nekas nepietiks, valstij, protams, ir skumīgi, jo budžets netiek papildināts, pret šo kreditoru prasījumu naudas nepietiek, tā netiek dota, tiek izmaksāts citiem kreditoriem augstākās kārtās, kas ir, bet jebkurā gadījumā tas mērķis... ja mēs par mērķi uzskatām, neļaut ļaundarim gūt labumu, jau ir sasniegts. Viņš tāpat to naudu nesaņemtu ar vai bez konfiskācijas. Tas, kas netiek sasniegts un par ko, man liekas, tiesību piemērotājam ir tā lielā ņemšanās... ir tas, ka valsts budžets paliek nepapildināts. Tāpēc man reizēm rodas tādas divējādas sajūtas, kam mums šis noziedzīgās mantas konstatācijas process vairāk kalpo – naudas atņemšanai noziedzniekiem vai budžeta papildināšanai. Optimālās situācijās, protams, abiem. Bet tad, kad nonāk šādi te sarežģītāki kāzusi, tad jā... viedokļi ir dažādi...

I. Kucina.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies.

Paturpinot kolēģes Kucinas kundzes uzdoto jautājumu, tajā es saklausīju lūgumu sniegt jūsu vērtējumu no jūsu prakses par divām situācijām: viena situācija attiecas uz aresta rīkojuma izpildi tad, kad banka funkcionē normālos apstākļos un otra situācija bija, kad ir saņemts aresta rīkojums pirms maksātnespējas process ir pasludināts kredītiestādē.

Labprāt dzirdētu jūsu redzējumu par situāciju, kad šāds pieprasījums tiek iesniegts brīdī, kad kredītiestādē jau ir pasludināts maksātnespējas process, proti, kredītiestāde jau ir maksātnespējas procesā un tiek saņemts lūgums no tiesību

aizsargājamo iestādēm par to, vai pie jums ir tāda un tāda klienta naudas līdzekļi, ja ir, lūdzu arestējiet, jo ir aizdomas par to, ka tie ir iegūti noziedzīgā ceļā.

Kā šādā situācijā šis lēmums tiek izpildīts?

J. Rozenbergs.

Jā... manuprāt, es iepriekš arī esmu dzirdējis vismaz daļu diskusijas ar citām pieaicinātajām personām... tur ir bijuši visādi viedokļi par kādām nozīmīgām atšķirībām maksātnespējas gadījumā un strādājošas bankas gadījumā, kas tad vispār būtu arestējams un tā tālāk... Manuprāt, tur tiesiski nozīmīgu atšķirību aresta uzlikšanā nav. Tad paturot prātā, ka Kriminālprocesa likuma 361.¹ pants par aresta uzlikšanu paredz vienīgi to, ka tiek pārtrauktas izdevumu operācijas, tad šāda veida ierobežojumu kredītiestāde pierēģistrē pilnīgi vienādi, vai tā ir strādājoša, vai tā ir likvidējama, vai tā ir maksātnespējīga. Vienā gadījumā tas ieraksts tiek izdarīts... strādājošas kredītiestādes gadījumā... nu, nosauksim klienta kontā vai klienta lietā... tad debeta operācijas tiek pārtrauktas, izdevumi nenotiek. Un maksātnespējīgas vai likvidējamās kredītiestādes gadījumā tas ieraksts "neveikt izmaksu" tiek ierakstīts kreditora reģistrā droši vien pretī attiecīgajam kreditoram neatkarīgi no tā, kāds viņam tas prasījuma apjoms ir ieregistrēts. Un dienas beigās jau tur būs jautājums tikai par izpildi, proti, arī ja strādājošas kredītiestādes gadījumā ir saņemts izpildei lēmums, kas ir izpildīts precīzi tā, kā likumā rakstīts: pārtraukt izdevumu operācijas... un ja šis prasījuma apjoms ir nosacīti tās simt vienības, tad simts vienības tiek pierēģistrētas jau tajā kontā, kas vēlāk pārtop par kreditora prasījumu, kaut arī maksātnespējas gadījumā problēma ir tā, ka šo prasījumu par simts vienībām pretim varēs dabūt tikai daļu vai nedabūt neko.

Un būtu citādāka situācija, ja aresta uzlikšanas sekas Kriminālprocesa likumā būtu kaut kāds pienākums kredītiestādei likumā izlasāms nošķirt šo te mantu. Es zinu, ka tieši praksē šāds uzstādījums ir, tajā skaitā, manuprāt, līdz pat Augstākajai tiesai, ka, saņemot lēmumu par aresta uzlikšanu, kredītiestādē kaut kas ir jānošķir. Es esmu to Kriminālprocesa likumu izlasījis krustu šķērsu... šādu pienākumu es neatrodu.

Tas, ko kredītiestādes dara, pārtrauc izdevumu operācijas. Ja likumdevējs būtu gribējis citu regulējumu, tad kaut vai pēc analogijas ar Civilprocesa likuma 138. panta pirmās daļas 6. punktā paredzēto maksājumu apķīlāšanas izpildi, proti, ja policija vai prokuratūra paziņotu, ka nu ka žigli to arestēto naudas summu pie mums uz kādas valsts institūcijas depozīta kontu, tad šie līdzekļi tiktu nošķirti un tādā gadījumā, ja lēmums tiek saņemts strādājošā kredītiestādē, kur tiek aizsūtīti līdzekļi pilnā apjomā, kredītiestāde to izrēķina ārā no saviem aktīviem, respektīvi, nerēķinās vairs ar šo summu, un tādā gadījumā maksātnespējai iestājoties maksātnespēja... nespēja pilnā mērā norēķināties, vairs neskartu. Bet šajā situācijā pie esošā Kriminālprocesa regulējuma, ka naudas līdzekļi paliek bankas aktīvos un likums, es uzsveru, neparedz liegumu ar tiem rīkoties, paredz vienīgi liegumu veikt izdevumu operācijas, ko bankas

arī godprātīgi izpilda, tad tas nemainīgais prasījuma apjoms tāds arī paliek iestājoties maksātnespējai, tikai maksātnespējas gadījumā šim prasījuma apjomam ir zudusi vērtība, respektīvi, pret to vairs nevar dabūt pilnu apmēru apmierinājuma.

Es ceru, ka es atbildēju.

A. Laviņš.

Jā. Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien, Rozenberga kungs. Paldies par jūsu viedokli.

Un izmantojot to iespēju, ka jūs esat arī kredītiestādes likvidators, sakiet, lūdzu, vai šajā procesā ir kaut kas atšķirīgs no maksātnespējas? Iepriekš tiesas procesā izskanēja viedoklis, ka ir strādājoša banka un ir maksātnespējas situācijas, kad to aktīvu nepietiek.

Sakiet, lūdzu, vai ir atšķirīgas situācijas, ja notiek pašlikvidācija?

J. Rozenbergs.

Pašlikvidācijas gadījumā, tajā skaitā attiecībā uz ABLV banku, aktīvi pietiek simtprocentīgi visiem kreditoriem, konkrētajā gadījumā ar konkrēto banku ir atvērtas izmaksai visas kreditoru kārtas līdz pat pēdējai pilnā apjomā. Līdz ar to tiek veiktas izmaksas un katrs lēmums par mantas konfiskāciju nekavējoties tiek izpildīts pilnā apjomā, respektīvi, likvidējamā bankā kreditoru prasījums precīzi sakrīt ar bankai pieejamajiem līdzekļiem un vēl drusku pāri pat paliek... nu, respektīvi, bankai pašas kapitāls...

Līdz ar to likvidējamās bankas gadījumā atšķirības aktīvu un finanšu līdzekļu pietiekamības ziņā no strādājošās bankas mēs reģistrējam uzliktos arestus un gaidām tiesas gala nolēmumu un mums pietiek aktīvu, lai dienas laikā tos pilnā apjomā izpildītu, tādēļ mums nav jārisina tik sarežģīti kāzusi kā TRASTA KOMERCBANKAS kolēģiem.

G. Kusiņš.

Labi, paldies.

Un otrs jautājums. Nu, tās situācijas var būt atšķirīgas, ka par noziedzīgi iegūtiem... un šinī gadījumā par kredītiestādē ieguldītiem ir finanšu līdzekļi. Es mēģināšu jums izstāstīt situāciju, kas, manuprāt, rodas no tā, ka maksātnespējas process notiek vienlaicīgi ar šiem paralēlajiem procesiem, kur tiek atzīti līdzekļi par noziedzīgi iegūtiem. Tie tā kā paralēli notiek un finālā tie prasījumi tā kā satiekas kredītiestādē, bet viens no otra nav tik tieši atkarīgs.

Iedomāsimies tādu situāciju, ka bankā pēc maksātnespējas pasludināšanas ir finanšu līdzekļi, ir aktīvi un ir manta, reāla manta, dažādi priekšmeti, automašīnas, es nezinu... tur galdi, krēsli... iedomāsimies tādu situāciju, ka ir arī bankas prezidenta grezns rakstāmgalds 7,7 miljonu latu vērtībā vai eiro vērtībā un maksātnespējas procesa laikā atklājas, ka banka šo galdu ir nopirkusi no personas A, kas savukārt to galdu ir nozagusi no kādas pils. Un tagad ir tiesas spriedums, tiesas nolēmums, kas saka, ka šī ir noziedzīgi iegūta manta. Un tagad no bankas tad ir tas rakstāmgalds visā tajā vērtībā vai tas rakstāmgalds ir tā kā jāpārdod, jo no Kriminālprocesa regulējuma iznāk, ka tā manta jāatdod likumīgajam īpašniekam, šinī gadījumā šai pilij.

Vai ir atšķirības no tā, ka tajā manā teorētiski iedomātajā situācijā šis greznavs rakstāmgalds 7,6 miljonu eiro vērtībā ir jāatdod un tad pārējie kreditori, iespējams, cieš vai necieš vai nu kādas viņiem tur ir tās izjūtas... Bet nu bankas kopējā aktīvu daļa ir krietni samazinājusies par šiem 7,6 miljoniem. Paldies.

J. Rozenbergs.

Acīmredzot šajā situācijā nav runa par bankas kreditoru prasījumiem, kuri ir noziedzīgi iegūti. Ir runa par to, ka bankas saimniecības daļa kādreiz ir... nu, atvainojiet par nejuridisku terminu... ieberzusies un nopirkusi galdu, kas pirms tam ir kaut kur tapis nozagts. Atšķirībā no bezskaidras naudas līdzekļiem, kas ieplūst bankas kopējos aktīvos un par kuriem mēs īsti nevaram domāt kā par atsevišķās kastītēs saliktām kaut kādām naudas kaudzītēm, no kuras paņemt, pielikt un tā tālāk... galds ir ķermeniski kustama lieta, identificējams un pilnā sastāvā tur arī esoša... Un līdz ar to, ja tiek atrasta persona, kurai ir likumīgas tiesības uz šo galdu un tas galds tur ir ar visām kājām un pilnā sastāvā, tad, protams, ka tas ir jāatdod likumīgajam īpašniekam. Bankas aktīvi līdz ar to samazinātos, jā.

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, tad vai neveidojas atšķirība, ja tā manta ir un galds ir reāli taustāms... tad tā atšķirība ir tikai tāpēc, ka tā ir tāda reāli aptaustāma manta atšķirībā no šīs bezķermeniskās naudas, kas ir tā kā bankas kontos. Tikai tāpēc ir šī atšķirība? Tad vienā situācijā mēs atdosim visu... šo grezno rakstāmgaldu bijušajam īpašniekam un citos gadījumos mēs mēģināsim visu bankas mantu, nu, droši vien, maksātnespējas procesā, pārvērst naudā un tad sadalīt atkarībā no šīm kārtām. Paldies.

J. Rozenbergs.

Jā... man liekas, ka tā nav tā atšķirība. Atšķirība ir tā, ka vienā gadījumā mums ir darīšana ar kreditora prasījumu, kurš jau maksātnespējas procesa ietvaros nav vairs tajā vērtībā, kādā tas ir pieteikts, respektīvi, kreditora prasījums ir pieteikts par simts eiro, bet atbilstoši kārtām, piemēram, tur ar kārtas atvēršanu, ir uz pusi tikai un šis prasījums ir vērts 50 eiro. Un tad, ja tiek konfiscēti visi simts, tad sanāk tā, ka valsts,

gribot atņemt šim te kreditoram visu viņa mantu, atņem visu, kas viņam pienāktos, formāli par simts eiro iegrāmatoto un 50 eiro vērtu prasījumu izprasa no bankas visus simts eiro.

Savukārt attiecībā par bankas pašas mantas... attiesāšanu... tur jau pat nevajag piemēru ar kādreiz kaut kādā pakāpē nozagtu galdu. Var jau būt, un es domāju, ka praksē arī ir nereti situācijas, ka jau kaut kādas tiesvedības par īpašumtiesībām uz mantu... banka var tiesāties, lai kaut ko atgūtu, citas personas var tiesāties ar banku, lai bankas mantu, es nezinu, mašīnas, galdus vai zelta stieņus attiesātu vai prasītu tur cenas samazinājumu vai ko citu... Tā kā tā bankas manta jau dažādu tiesvedību notikumu rezultātā civiltiesiski vai krimināltiesiski var svārstīties uz vienu vai otru pusi. Gala beigās banka var arī citos kriminālprocesos pieteikties par cietušo. Varbūt kaut ko piedzīt un atkal palielināt savu masu... Tā kā man liekas, ka tas nav jautājums par pašas bankas, maksātnespējīgas kredītiestādes, aktīviem un saistībām, kur pati banka kā īpašnieks iesaistās un cīnās par savas mantas pēc iespējas aktīvu puses palielināšanu un cenšas kaut ko nezaudēt... bet šādas tiesvedības un šādi notikumi var būt...

Tomēr konkrētās izskatāmās lietas sakarā ir runa par kreditoru prasījumu, kur valsts, pieprasot izpildīt pilnā apjomā, ignorē faktu, ka šis prasījums uz izpildes brīdi vairs nav tik vērts, kā iegrāmatotais prasījumu apmērs.

Nu, salīdzināšanai varbūt drīzāk tuvāks piemērs būtu minēt, ka ir kreditori, tajā skaitā, piemēram, likvidējamā ABLV bankā, kuriem ir vērstpapīru kontos miljonos mērāmi vērstpapīri pēc nominālvērtības, bet apskatoties, kas šie ir par vērstpapīriem, tās ir sen bankrotējušas kompānijas, kuras kaut kādu peripetiju dēļ vēl nav izslēgtas no visiem iespējamajiem reģistriem un šo nominālu iegrāmatoto akciju vērtība, kas ir iegrāmatota, ka viņam ir akcijas par 10 miljoniem, šobrīd to akciju vērtība ir nulle.

Tā kā mēs te jau pusgadu mēģinām valstij atdot šādas konfiscētas akcijas un valsts saka nē, nē... jūs pārdodiet un atdodiet naudu, bet šīs akcijas nav pārdodamas. Viņu vērtība ir nulle.

Tad līdzīga situācija visdrīzāk ir ar šiem kreditoru prasījumiem, jo bankas pašas manta, kā jau es teicu, kur bankas cīnās par saviem aktīviem, lai pēc iespējas vairāk viņus atgūtu, saņemtu un paturētu un tālāk varētu pārdot un izmaksāt kreditoriem, tas jau nav akmenī iecirsts lielums. Dažādu notikumu un tiesvedību rezultātā bankas pašas manta... par to pašu direktora dārgo galdu... var mainīties.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un pēdējais jautājums. Jūs arī, sniedzot savu viedokli, vairākkārt pieminējāt direktīvu Nr. 2014-42-ES. Attiecībā uz šo direktīvu... pagājušajā gadā Eiropas Savienības tiesa ir izteikusi viedokli, ka direktīva ir jāinterpretē tā, ka tā nav piemērojama dalībvalstu tiesiskajam regulējumam, kurā ir paredzēts, ka nelikumīgi

iegūtu līdzekļu konfiskāciju valsts tiesa uzdod veikt tādā procedūrā, kura neattiecas uz vienu vai vairāku noziedzīgi nodarījumu konstatāciju vai uzreiz pēc šīs procedūras.

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, tad ir kādi argumenti, lai mēs konkrētajos tiesiskajos apstākļos, kas ir mūsu situācijā, mēs uzskatītu šo direktīvu tomēr par piemērojamu mūsu situācijā? Paldies.

J. Rozenbergs.

Es domāju, ka Latvijas tiesiskajam regulējumam būtu jāsakā ar šīs direktīvas prasībām. Ja mūsu likumdevējs ir nonācis pie secinājuma, ka mūsu nacionālo tiesību normas ir saskaņotas attiecīgajā termiņā ar direktīvu, tad vismaz šis te dokuments ir izmantojams mūsu pašu Kriminālprocesa likuma interpretēšanai. Nu, tā man šķiet. Tā tiešā piemērojamība direktīvai jau tur pavisam tādos izņēmuma gadījumos, kas, es nezinu, vai mums šīs lietas kontekstā būtu atrodam.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Iespējama, beidzamais tiesas jautājums. Attiecībā uz rīkojuma par līdzekļu arestēšanu un tiesas nolēmuma par līdzekļu atzīšanu par noziedzīgi iegūtiem un to konfiskāciju.

Tas, ko varējām dzirdēt no jūsu viedokļa, jūs minējāt, ka gadījumā, ja kredītiestāde ir maksātspējas procesā, saņemot tiesību aizsargājošo iestāžu lūgumu par aresta uzlikšanu, mēs raugāties, kāda prasījuma vērtība ir tai personai, kuras līdzekļi tiek arestēti. Ņemsim šo pašu piemēru par simts vienībām un 50. Ja bija ieguldītas sākotnēji, kad banka strādāja, simts vienības, bet tad, kad tiek saņemts aresta rīkojums, ir palikušas 50 vienības, tad uz tām tiek uzlikts arests. Pēc kāda brīža tiek saņemts tiesas nolēmums par to, ka ir šie līdzekļi atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Bet tiesa jau rakstīja savā nolēmumā, ka noziedzīgi iegūti ir simts vienības un noteica, ka ir jākonfiscē šīs simts vienības.

Kā tiesai... vai tiesai ir jāraksta savā lēmumā tas, ko, piemēram, administrators, sniedzot atbildi, noteica, ka šobrīd ir tikai vairs 50 vienības un jūs varat par noziedzīgi iegūtām atzīt tikai šīs 50 vienības?

J. Rozenbergs.

Jā, jautājumu sapratu.

Tātad... tur varētu būt divas atšķirīgas situācijas. Jūsu bankas gadījumā, kur naudiņa kontā nāk iekšā un iet ārā. Tātad, ja ir situācija, kur pirmdien izmeklētājs ir pavaicājis bankai, cik konkrētajam noguldītājam ir viņa prasījums jeb noguldījums un

viņa ir atbildējusi, ka simts vienības. Piektdien banka saņem lēmumu par aresta uzlikšanu, bet noguldītājs pusi jau ir aizskaitījis prom trešdien, piemēram... tad banka lēmumu par arestu uzlikšanu šiem te līdzekļiem var izpildīt tikai daļēji, par ko arī tiek paziņots procesa virzītājam, ka arests ir piemērots daļējā apjomā, jo uz šo dienu, uz saņemšanas brīdi, kontā vairāk par 50 vienībām nav. Turpmāk šis process tiek veikts attiecībā uz 50 vienībām, jo vairāk nav paredzēts. Procesā virzītājam ir jāņem vērā, kādā apjomā ir bijusi iespējama faktiskā izpilde un attiecīgi arī tiesai ierosināt konfiscēt šis te procesa virzītājs var tikai faktiski arestēto apjomu.

Citādāka situācija ir ar likvidējamām vai maksātnespējīgām kredītiestādēm, jo tur šī situācija mainīties nevar. No noguldījumu nepieejamības iestāšanās brīža, kad kreditora prasījumi ir nemainīgā apjomā līdz brīdim, kad tiek veiktas izmaksas vai tiek veikta konfiskācija. Attiecīgi šādā gadījumā, ja maksātnespējīgas kredītiestādes administrators saņem pieprasījumu, vai jums ir Jāņa vai Pētera kreditora prasījums un ja ir, tad cik liels... tad, protams, viņš atbildēs, ka, jā, mums ir Jāņa vai Pētera kreditora prasījums simts vienību apmērā. Simts vienību apmērā arī būs aresta lēmums. Droši vien, ka simts vienību apmērā būs arī tiesas nolēmums par konfiskāciju, kuru nebūs iespējams izpildīt simts vienību apmērā, jo attiecīgajam kreditoram, tāpat kā visiem pārējiem kreditoriem, prasījums simts vienību apmērā nenozīmē vai nepiešķir tiesības saņemt simts naudiņas. Viņš var saņemt tikai 50.

Līdz ar to te mēs nonākam atkal pie tā sākuma, ka ja mēs lūkojamies uz bezskaidras naudas līdzekļiem kā uz prasījumu, ja, manuprāt, konsekventi mēs nonāktu pie tā, ka uz šāda tiesas sprieduma par konfiskāciju pamata valsts iestājas šī kreditora vietā un var saņemt visu, kas viņam pienāktos, tad arī valsts varētu kreditora vietā saņemt visu, kas viņam pienāktos, ja ir runa par izpildi, kas būtu iespējama tādā apjomā, kāds ir pieejams, piemēram, šīs pašas 50 vienības.

A. Laviņš

Labi. Paldies.

Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem būs jautājumi Rozenberga kungam?

M. Šķiņķis.

Liels paldies. Jautājumi nebūs.

Es tikai gribēju vērst tiesas uzmanību, ka mēs esam gatavi atbildēt uz Rodiņas kundzes jautājumu, jo tieši tāda situācija ir arī mūsu gadījumā, ka viens kreditors nav pieteicis prasījumu. Kurā brīdī debatēt?...

A. Laviņš.

Jā. Bet šobrīd, ja jautājumu nav, tad es vaicāšu Saeimas pārstāvim, vai būs jautājumi Rozenberga kungam?

J. Priekulis.

Paldies. Jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Tad Rozenberga kungs, paldies jums par dalību šajā tiesas sēdē. Pateicos arī jums par pacietību un novēlēšu jums jauku pēcpusdienu. Varat atslēgties no pieslēguma tiesas sēdei. Paldies jums!

J. Rozenbergs.

Paldies par interesantajiem jautājumiem. Es redzu, ka arī kolēģei Znotiņai jums būs jāpasakās par pacietību, jo viņa jau arī kādu laiku gaida, kad tiks pie vārda pēc manas garās runāšanas.

Labi, paldies un visu labu!

A. Laviņš.

Pārejām pie nākamās pieaicinātās personas uzklaušīšanas.

Finanšu izlūkošanas dienests. Un šo dienestu pārstāv tās vadītāja Ilze Znotiņas kundze.

Redzam, Znotiņas kundze, ka jūs esat pieslēgusies tiesas sēdei. Personu apliecinošs dokuments ir iesniegts, varam pārliecināties par to, ka tieši jūs sniežat viedokli... varat sniegt viedokli šajā lietā.

Lūdzu, jums vārds viedokļa sniegšanai.

I. Znotiņa.

Labdien! Paldies par doto iespēju.

Tātad mans vārds ir Ilze Znotiņa, esmu Finanšu izlūkošanas dienesta priekšniece, vienlaikus esmu arī Latvijas delegācijas *Moneyval* vadītāja, kā arī FACT eksperte un CAMS sertificētā AML eksperte.

Bet šīs lietas kontekstā, šķiet, ir būtiski arī norādīt, ka esmu Ārvalstu investoru padomes maksātspējas darba grupas dibinātāja un biju tās vadītāja līdz 2018. gada 31. maijam, tas ir, līdz brīdim, kad sāku strādāt Finanšu izlūkošanas dienestā.

Vispirms es vēlos pateikties Satversmes tiesai par izrādīto pagodinājumu būt par šādu pieaicināto personu izskatāmajā lietā un pārstāvēt Finanšu izlūkošanas dienesta viedokli.

Un sākšu ar to, ka diemžēl uzskatu, ka nevienam no pieteicējiem nav izdevies pierādīt savu ...*standy*, nemaz nerunājot par to dīvaino civiltiesiskā strīda konstrukciju, uz kā pamata ir mēģināts argumentēt kā par konstitucionālās sūdzības procesuālā termiņa ievērošanu.

Un tomēr, ņemot vērā, ka tiesa ir lūgusi izteikt savu viedokli, es sākšu ar īsu kopsavilkumu, kurā būs arī manas atbildes uz Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem.

Pirmkārt. Kam pieder ieguldītie līdzekļi kredītiestādē? Šeit Finanšu izlūkošanas dienesta ieskatā tam nav izšķirošanas nozīmes, kas ir mantas īpašnieks, ja mēs runājam par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem un to konfiskāciju. Noziedzīgi iegūti līdzekļi nevar likumīgi kādam piederēt. Un noguldījuma atgriešana noguldītājam, vai NIL gadījumā, konfiskācijā par labu valstij nekādā veidā neietekmē bankas mantisko stāvokli, jo vienlaicīgi tiek dzēstas arī bankas debitoru saistības pret depozīta izvietotājiem.

Otrais jautājums. Kādi ir kredītiestādes pienākumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izskaušanai?

Un te atbilde ļoti izvērsti jau tika sniegta no mana kolēģa Paula Iljenkova. Bet manā runā gribu norādīt, ka bankai kā tā saucamajam Novēršanas likuma subjektam ir īpašas prasības attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmas izveidi un pielietošanu, tajā skaitā uz klientu pārbaudi, jo īpaši attiecībā uz subordinētajiem aizdevumiem. Tāpat ir ļoti svarīgi, kā tiek veikta naudas līdzekļu izcelsmes pārbaude un, protams, ka banka labi apzinās savus ziņošanas pienākumus par aizdomīgiem darījumiem, lai novērstu iespēju, ka finanšu sektorā un ekonomikā kopumā nenokļūst noziedzīgi iegūti līdzekļi.

TKB jeb TRASTA KOMERCBANKA šajā gadījumā kā pirmais pieteicējs lietā, ir vienīgā banka Latvijā, kurai licence ir atņemta tieši Novēršanas likuma pārkāpumu dēļ. Tas notika, ņemot vērā konstatētus atkārtotus un ilgstoši nenovērstus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas novēršanas prasību pārkāpumus, kā arī tādēļ, ka banka bija iesaistīta praktiski visos lielajos zināmajos, tā sauktajos, laundromātos. Proti, Moldovas, Azerbaidžānas, Krievijas un Maņickas laundromāti.

Trešais tiesas jautājums bija par to, vai ir pieļaujams, ka noziedzīgi iegūti līdzekļi paliek civiltiesiskajā apgrozībā.

Un šeit ir būtiski uzsvērt, ka noziedzīga manta saskaņā ar starptautisko un nacionālo normatīvo aktu prasībām ir izņemama... valstij ir pienākums izņemt no civiltiesiskās apgrozības. Un valstij ir pienākums, ievērojot cilvēktiesību dokumentos nostiprinātās vērtības, pasargāt sabiedrību no noziedzīgām darbībām.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa vairākos spriedumos ir atzinusi, ka konfiskācija ir preventīvs līdzeklis, kas novērš NIL tālāku legalizāciju un šajos te spriedumos Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir arī apstiprinājusi valsts tiesības likumā noteikt noziedzīgi iegūto īpašumu atsavināšanu tiesas ceļā.

Ja kāds varētu netraucēti izmantot noziedzīgi gūtus labumus, tad tas būtu acīmredzamā pretrunā ar izpratni par tiesisku valsti.

Un tagad izklāstot izvērstāk savu atbildi uz jautājumiem par to, kam pieder noguldītie līdzekļi kredītiestādē, sākšu ar to, ka ne likvidējamajai akciju sabiedrībai TRASTA KOMERCBANKA, ne administratoram, ne arī vienam no tiem

noguldītājiem, *Ergo TEC LLP*, ar apstrīdētajām tiesību normām noteikti netiek aizskartas pamattiesības, jo Satversmes 105. pants aizsargā tikai likumīgi iegūtu īpašumu.

Pirmkārt, domāju, ka ir jāatzīst, ka lietā nav strīdu par to, ka ar spēkā stājušos Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018. gada 18. jūlija lēmumu kriminālprocesā un 2019. gada 5. februāra lēmumu vēl citā kriminālprocesā, ir pierādīta mantas noziedzīgā izcelsme.

Otrkārt, domāju, ka mums arī nav strīda, ka pieteicēji būtu personas, no kurām šādi līdzekļi ir iegūti noziedzīgā veidā, proti, pieteicēji nav cietušie.

Visbeidzot. Pieņemu, ka varam arī uzskatīt, ka noguldītāja līdzekļi pieder bankai ar noguldījuma brīdi.

Tomēr šis jautājums ir mazsvarīgākais aspekts šajā lietā. Tāpat kā tas, ko īsti pareizi būtu konfiscēt – līdzekļus, kas ir bankas īpašumā vai noguldītājam piederošas prasījuma tiesības uz šiem līdzekļiem. Atbilde ir, ka līdz ar tiesas nolēmumu par NIL konfiskāciju, tātad, noziedzīgu līdzekļu konfiskāciju, tiek konfiscēti abi – gan noziedzīgi iegūtā manta, kas ir noguldījuma rezultātā nonākusi bankas īpašumā, gan noguldītāja prasījuma tiesības. Noguldījums bankā un no tā izrietošais prasījums pret banku ir nesaraujami saistīts, tiem ir vienāda vērtība. Konfiscējot bankas līdzekļus prasījuma apmērā, personai vairs nav prasījuma tiesības pret banku.

Un tieši tādēļ tik būtiski ir, ka brīdī, kad uzsāk procesu, kurš var rezultēties ar konfiskāciju, proti, Finanšu izlūkošanas dienests ir paziņojis par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu, vai arī tiesībsargājošā iestāde ir lūgusi tiesu atzīt, ka manta ir arestējama, bankai vai šajā gadījumā tās administratoram šie līdzekļi bija jānošķir.

Atgriežoties pie pamatjautājuma. Attiecībā uz to, vai ar apstrīdētajām normām ir aizskartas maksātnešpējīgās bankas pamattiesības, vēlreiz uzsveru, ka noteikti nē.

Kā Satversmes tiesa jau ir iepriekš secinājusi, un šeit es īpaši vēlētos izcelt Kūtra kunga nopelnus, kur viņa vadībā vēl 2009. un 2011. gadā ir nostiprināts, ka Satversmes 105. pants, kur ir personai tiesības tikai uz likumīgi iegūtu īpašumu, taču nedod tiesības uz mantu, kas iegūta noziedzīga nodarījuma rezultātā, ja mantas noziedzīgā izcelsme ir pierādīta tiesiskai valstij atbilstošā institūcijā, proti, tiesā un tiesiskas valsts prasībām atbilstošā procesā.

Tieši tādēļ šeit nav nozīmes, vai kontā esošie līdzekļi saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 172. pantu ir atzīstami par bankas vai noguldītāja mantu, jo brīdī, kad tie saskaņā ar Krimināllikumu un Kriminālprocesa likumu tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, tie ir jāizņem no civiltiesiskās apgrozības, tos konfiscējot.

Interesanti, ka vairākās valstīs, kur maksātnešpējai un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas mantu piemērošanai ir senāka vēsture nekā Latvijā, nepārprotami ir noteikts, ka ne vien noziedzīgi iegūtu līdzekļu ieguvējam nav īpašumtiesības, bet arī manta, kas pakļauta konfiskācijai, nevar tikt iekļauta, tā

saucamajā, konkursa mantā. Tā, piemēram, ASV saskaņā ar jau iepriekš Ērika Selgas citēto *relation – back* doktrīnu jeb atpakālejošo doktrīnu, noziedzīga manta kļūst par valsts mantu ar nozieguma izdarīšanas brīdi. Bet īpašumtiesību pāreja notiek ar brīdi, kad spēkā stājas tiesas nolēmums par šādas noziedzīgas mantas konfiskāciju. Valsts un sabiedrības intereses no civiltiesiskās aprites izņemt noziedzīgi iegūtu mantu vienmēr ir augstākas par kāda atsevišķa kreditora interesēm, jo tā novērš noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu – noziedzīgi iegūtu līdzekļu tālāku legalizāciju.

Jāatzīst, ka pieteicēja prasība pret Krimināllikuma 70.¹¹ panta ceturto daļu un Kriminālprocesa likuma 358. panta 1. daļu... kas pēc būtības paredz no starptautiskajām normām izrietošu valsts pienākumu, ka, ja līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem, tos konfiscē valsts budžetā. Protams, ja pēc tam tie nav jāatgriež likumīgajam īpašniekam, no kura tie noziedzīgi iegūti, un jāatjauno sākotnējais stāvoklis pirms noziedzīga nodarījumu izdarīšanas, kas mūsu apskatāmajā situācijā diemžēl nav izdarāms.

Un šeit ir jāatzīmē arī, ka konfiskācija ir vērsta uz konkrētu mantu nevis īpašnieku, tā sauktais *in rem* process. Šādā procesā, lai konfiscētu mantu kā noziedzīgi iegūtu, nav jāpierāda personas vaina noziedzīgajā nodarījumā, kā rezultātā manta tika iegūta. Kriminālprocesa likuma 124. panta 6. daļa paredz: Kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgu izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga nevis likumīga izcelsme.

Apstrīdētās normas nosaka, ka manta ir jākonfiscē, ja ir pierādīts, ka tā ir noziedzīgi iegūta un tas nekonkretizē mantas īpašnieku. Valsts pienākumu konfiscēt noziedzīgi iegūtu mantu paredz ne tikai nacionālie normatīvie akti, tajā skaitā arī šīs apstrīdētās normas... Un, kas ir interesanti, kā pareizi norādīja viens no tiesnešiem, ka netika apstrīdēts Kriminālprocesa likuma 360 pants... bet arī starptautiskie tiesību akti, tajā skaitā Varšavas konvencija, Palermo konvencija, Strasbūras konvencija, Vīnes konvencija, FATF ceturrtā rekomendācija, visbeidzot Eiropas Parlamenta un Padomes konfiskācijas direktīva.

Gribu uzsvērt, ka kategoriski nevar piekrist pieteicēju apgalvojumam, ka starptautiskās tiesību normas nosaka aizliegumu konfiscēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus, kas atrodas pie labticīga ieguvēja.

Starptautiskās tiesības bankai nosaka, ka ir jānodrošina, ka tām personām, kuras skar konfiskācijas pasākumi, ir pieejami efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi nolūkā aizsargāt šo personu tiesības, bet nekādā gadījumā netiek noteikti izņēmumi attiecībā uz gadījumiem, ka NIL atrodas labticīgas personas īpašumā un šādā gadījumā šādi noziedzīgi līdzekļi būtu atstājami personas īpašumā.

Direktīvas preambulas 33. apsvērumā tiek uzsvērts, ka šī direktīva būtiski ietekmē personu tiesības, ne tikai aizdomās turēto vai apsūdzēto personu, bet arī tādu

trešo personu tiesības, kurām netiek piemērota kriminālvajāšana. Tādēļ ir jāparedz konkrēti aizsardzības pasākumi un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai šīs direktīvas īstenošanas gaitā nodrošinātu šo personu pamattiesību saglabāšanu. Tas ietver to trešo personu tiesības tikt uzklautām, kas apgalvo, ka ir attiecīgā īpašuma īpašnieks vai kas apgalvo, ka tās ir cita veida īpašumtiesības. Reāli tiesības *in rem* un, piemēram, lietojuma tiesības.

Šeit ļoti kritiski ir vērtējams viens no lietpratēju viedokļiem, ka Latvija ir nekorekti pārņēmusi vai nav ieviesusi vispār direktīvas, un, it īpaši tās starptautisko normu prasības. Latvijas atbilstību starptautisko normu prasībām ir vērtējusi gan *Moneyval*, gan FAFT, gan no OECD, gan visbeidzot Eiropas Komisija vēl 2020. gadā atzīstot, ka Latvija ir pilnībā un korekti pārņēmusi starptautiskos noziedzīgu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas un proliferācijas finansēšanas novēršanas standartus.

Jāatzīmē, ka Latvija ir pirmā Eiropas valsts, kas pilnībā ir izpildījusi visas 40 FAFT rekomendācijas, tajā skaitā tās, kas attiecas uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju.

Latvijas tiesību normas ir pilnvērtīgi izvērtētas arī attiecībā uz trešo personu tiesībām 2018. gada *Moneyval* veiktajā piektās kārtas novērtējumā par Latviju, kurā eksperti atzina, ka Kriminālprocesa likums nodrošina labticīgu trešo personu tiesību aizsardzību. Tika atzīmēts, ka tām trešajām personām, kuras ir labā ticībā ieguvušas savā īpašumā noziedzīgi iegūtus līdzekļus, ir paredzēti civiltiesiskās aizsardzības līdzekļi prasīt kompensāciju atbilstoši Kriminālprocesa likuma 360. panta nosacījumiem. Šāda aizsardzība tika novērtēta kā atbilstoša Palermo konvencijas prasībām.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņās nostiprināts, ka konfiskācija var kalpot kā preventīvs līdzeklis, ka konfiskācija tiek īstenota kā starptautisks standarts cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju ar mērķi novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu apgrozību, jo turpmāka šādu līdzekļu izmantošanu pēc attiecīgā noziedzīgās izcelsmes konstatējuma būtu vērtējama jau kā cita noziedzīga nodarījuma elements. Šeit īpaši jāpiemin Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2019. gada spriedums lietā “Balzamo pret Sanmarīno”.

Un visbeidzot gribu uzsvērt, ka no noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem nevar tikt gūts labums vai peļņa, tajā skaitā maksātne spējas administratora atlīdzība, kuras noteikšanā nav piedalījies valsts un kura, ja pareizi saprotu no publiski pieejamās informācijas, sasniedz tādu apmēru, kas *de facto* liegs jebkuram citam kreditoram, tajā skaitā otrajam pieteicējam, iespējas saņemt savu prasījumu, ievērojot to, ka administratora atlīdzība vienmēr ir prioritāra izmaksas kārtībā.

Attiecībā uz otro pieteicēju ir būtiski arī norādīt, ka ikviens bankas noguldītājs, kreditors, tajā skaitā šajā gadījumā pieteicējs, kas ir Lielbritānijā reģistrēts čaulas

uzņēmums, šim kreditoram pašam ir jāapzinās riski, kas rodas, glabājot visus apgrozāmos līdzekļus vienā kredītiestādē. Noguldītāji nav pasargāti no maksātnespējas riska. Tāpat kā tie nav pasargāti no maksātnespējas procesa izmaksām. Piemēram, elektrības rēķiniem, nodokļu maksājumiem, administratora atlīdzības izmaksas un cita bankrota mantas samazinājumam, kam ir likumīga prioritāte. Šī visa saistījuma samazinājumam ir izveidots Noguldījuma garantiju fonds, kura apmērs visā Eiropas Savienībā ir vienāds – 100 tūkstoši eiro un kurus ir saņēmis arī otrais pieteicējs pat vēl pirms visām maksātnespējas procesa izmaksām.

Papildus kontekstā ar šo lietu īpaši uzsverams, ka TRASTA KOMERCBANKAS licence tika anulēta pēc ECB lēmuma... pēc Eiropas Centrālās bankas lēmuma 2016. gada sākumā par ilgstošiem pārkāpumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jomā. Maksātnespējas process tomēr tika uzsākts tikai gadu vēlāk, kad atklājās, ka likvidators, kurš šobrīd tiek tiesāts krimināllietas ietvaros, ir pieļāvis tik būtiskus pārkāpumus likvidācijas procesā, ka pieteicēja pārstāvis - administrators Armands Rasa - presē publiskoja, ka likvidators ir ļaunprātīgi veicis nelikumīgas darbības ar finanšu līdzekļiem, kas kopumā negatīvi ietekmējis bankas noguldītājus, jo šo darbību rezultātā ir samazinājies bankas aktīvu apjoms. Tādēļ ļoti būtisks ir jautājums, vai kreditoru mantas samazināšanās varētu tikt saistīta ar konkrētās noziedzīgās mantas konfiskācijas lēmumu, vai tomēr ar iepriekšējā likvidatora rīcību vai maksātnespējas procesa izmaksām, tajā skaitā, ar administratora atlīdzību.

Ja man jāatbild uz otro jautājumu, kādi ir kredītiestādes pienākumi attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, tad es gribu īpaši uzsvērt, ka šeit mēs runājam par speciālu subjektu, mēs runājam par Novēršanas likumā noteiktu subjektu, kredītiestādi, kurai, tāpat kā jebkuram Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjektam ir pienākums veikt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un riska novērtējumu, ieskaitot klienta risku, tāpat veidojot iekšējās kontroles sistēmu un īstenot praksē principu “Pazīsti savu klientu”.

Visi šie pasākumi ir vērsti uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, un tie attiecas arī uz subjektiem to maksātnespējas vai likvidācijas procesa gaitā. Bez likuma prasībām, protams, bankām ir jāievēro arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdotie normatīvie noteikumi un ieteikumi.

Ļoti svarīgi, ka kredītiestādei ir pienākums nekavējoties ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam par katru aizdomīgu darījumu. Ziņošanas pienākums attiecas arī uz tādiem līdzekļiem, kas rada aizdomas, ka tie vai netieši ir iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai ir saistīti ar terorisma un proliferācijas finansēšanu vai šādu darbību mēģināšanu, bet vēl nav iesaistīti darījumā vai tā mēģinājumā, kā arī uz gadījumiem, kad ir bijis pietiekams pamats konstatēt aizdomīgus darījumus, ka nepietiekamības uzmanības vai nolaidības dēļ ziņošanas pienākums nav veikts. TKB

bankas licence tika anulēta 2016. gadā pēc Eiropas Centrālās bankas ierosinājuma, tāpēc ka banka bija pieļāvusi kļūdas procedūrās, tajā skaitā tajās, kas saistītas ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu iegūšanu un pārvaldi. TKB bija pirmā banka Latvijā, kuras darbība tika apturēta Novēršanas likuma pārkāpumu dēļ, kas notika, ņemot vērā konstatētos atkārtotos un ilgstoši nenovērstos Novēršanas likuma prasību pārkāpumus. Un, kā jau es arī pieminēju iepriekš, iesaiste visos lielākajos, tā saucamajos, laundromātos. Galu galā arī bankas valdes iespējamā iesaiste aizdomīgos darījumos.

Jau sākot ar 2015. gadu, kad tika pieņemts Latvijas otrās fāzes novērtējums OECD kukuļošanas apkarošanas darba grupā, attiecībā uz Latvijas kredītiestādēm tika paustas bažas par Latvijas kredītiestāžu nespēju īstenot adekvātus novēršanas pasākumus, lai nepieļautu šo banku izmantošanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nolūkā.

Diemžēl 2018. gada *Moneyval* ziņojums bija vēl skarbāks. Un šeit viens no ekspertiem... viens no *Moneyval* ekspertu secinājumiem bija tāds, ka finanšu sektora NIL riska novērtējums nav samērojams ar faktisko situāciju, un jo īpaši bankas ir tās, kas neapzinās, ka ir pakļautas riskam, ka var tikt ļaunprātīgi izmantotas NIL nolūkam.

No tā arī izrietēja viena no galvenajām rekomendācijām Latvijai. Prioritizēt savu cīņu ar noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem, atbilstoši tā laika riska profilam “reģionālais finanšu centrs”.

Šīs konkrētās lietas kontekstā vēlos uzsvērt, ka mēs runājam par noziedzīgu mantu 60 miljonu eiro apmērā, kas visticamāk tika iegūta liela apmēra korupcijas rezultātā un ko Ukrainas politiski nozīmīga persona legalizēja saskaņā ar Finanšu izlūkošanas dienesta iegūtajiem materiāliem un legalizēja tos, izmantojot TRASTA KOMERCBANKAS kontus, no kuriem konfiscētos gandrīz 7 miljonus ieguldīja bankas subordinētajā kapitālā, no kā tajā laikā varēja iegūt ļoti patīkamu labumu: Latvijas uzturēšanās atļauju. Šī brīža situācijā dažu Latvijas banku, bet jo īpaši TKB loma NVS valstu ekonomikas noplicināšanā un drošības draudu vairošanā pasaulē šis jautājums liekas īpaši būtisks.

Un visbeidzot par trešo jautājumu – vai līdzekļi var palikt civiltiesiskajā apgrozībā un vai starptautiskās normas to pieļauj.

Šeit atbilde arī ir ļoti vienkārša. Finanšu līdzekļu, kas tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem ar tiesas lēmumu, atstāšana civiltiesiskajā apgrozībā privātpersonu īpašumā ir pretrunā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu terorisma finansēšanas un proliferācijas finansēšanas novēršanas mērķim. Un šis mērķis ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un nepieļaut finanšu sistēmas apdraudējumu, kā arī starptautiskajos normatīvajos aktos un Krimināllikumā noteiktajam konfiskācijas mērķim – nepieļaut iespēju turpināt noziedzīgi iegūto līdzekļu civiltiesisko apriti, legalizāciju un labuma gūšanu no tiem.

Nedz Latvijas regulējums, nedz starptautiskās tiesību normas neparedz iespēju noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem palikt civiltiesiskajā apgrozībā, jo konfiskācijas mērķis ir pārraut legalizācijas ķēdi. Tostarp skaidrojot arī konvencijās terminu “konfiskācija” kā galīgu atņemšanu, neparedzot tā atstāšanu kādas personas rīcībā, ja vien tā nav jāatgriež likumīgajam īpašniekam.

Jau pieminētajā Eiropas Cilvēktiesību lietā “Balzamo pret Sanmarīno” noteikts, ka, atbilstoši nacionālajam regulējumam, konfiskācija var tikt noteikta nevis kā kriminālsods, kas saistāms ar vainas konstatāciju, bet kā preventīvs līdzeklis, kas vērsts uz to, lai nepieļautu noziedzīgi iegūtu līdzekļu turpmāku legalizāciju. Proti, turpmāku noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu.

Šajā lietā Eiropas Cilvēktiesību tiesa attiecībā uz konfiskācijas pasākumu būtību un mērķi norāda, ka konfiskācija nebija sods, bet gan preventīvs līdzeklis šādu iemeslu dēļ. Pirmkārt, konfiskācija bija jāpiemēro pat tad, ja līdzekļi nepiederēja attiecīgā noziedzīgā nodarījuma izdarītājam, otrkārt, saskaņā ar attiecīgo Sanmarīno doktrīnu, tas ir preventīvs pasākums, kas ir neatkarīgs no kriminālprocesa vainas konstatēšanas, Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzīst, ka pasākums bija paredzēts, lai novērstu līdzekļu nelikumīgu izmantošanu un līdz ar to arī turpmāku noziegumu izdarīšanu.

No tā izriet, ka pieteikuma iesniedzējam varētu tikt izvirzītas apsūdzības jaunas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbībās, ja viņš būtu izmantojis vai pārskaitījis šādu noziedzīgu naudu.

Ņemot vērā šo tiesisko regulējumu, Eiropas Cilvēktiesību tiesa apstiprina šādas konfiskācijas preventīvo raksturu, kura mērķis ir novērst šo līdzekļu nelikumīgu izmantošanu un tas ir arī dažādu starptautisko instrumentu mērķis. Tādējādi pat noziedzīgas mantas konfiskācija no labticīgas trešās personas sasniedz leģitīmu mērķi, aizsargā cilvēkus no noziedzīgiem izdarījumiem un pārtrauc noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas mērķi.

Nobeidzot vēlos uzsvērt, ka Satversmes tiesā iesniegtā pieteikuma juridiskais saturs pēc būtības ir vērtējams kā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas mērķa turpinājums. Ja pieteicēja centieni sekmētos un noziedzīgi iegūti līdzekļi tiktu sajaukti ar pārējiem bankas mantas aktīviem, administrators būtu veiksmīgi realizējis naudas atmazgāšanas shēmu, par ko starptautiskās organizācijas, tiesību zinātnieki un praktiķi varētu rīkot konferences, gatavojot izvērstas monogrāfijas un Latvijai būs veiksmīgi izdevies novērst iespēju atjaunot tās reputāciju kā valstij, kas ir uzticams starptautisks partneris un sabiedrotais globālas finanšu drošības garantēšanā.

Godātā tiesa! Es pateicos jums par iespēju sniegt manu viedokli.

A. Laviņš.

Paldies.

Būs vairāki jautājumi.

Sākšu ar to, ka šajās tiesas sēdēs ir izskanējuši daudzi kolorīti piemēri.

Šodien, vismaz iepriekšējais runātājs, minēja par šo automašīnu, kura ir nozagta, bet tad, kad to atrod, tai nav riteņu. Un tā tiek konfiscēta, protams, konfiscēta bez riteņiem.

Es neturpināšu šo stāstu par auto, jo auto ir ķermeniska lieta, mūsu gadījumā ir bezskaidras naudas līdzekļi.

Bet jautājums būs par to pietiekamību. Mēs dzirdējām, ka... ja esam tādā situācijā, ka kredītiestādē, kad tā vēl funkcionēja, tika, piemēram veikts noguldījums simts naudas vienības. Šis noguldījums tur atrodas, līdz vienā brīdī šī kredītiestāde kļūst maksātnespējīga. Tas, kas ir jāveic administratoram, ir jāreģistrē kreditoru prasījumi. Reģistrējot kreditoru prasījumus, tiek konstatēts, ka šī prasījuma vērtība uz šo brīdi ir vien 50 naudas vienību apmērā. Tiek saņemts tiesību aizsargājošo iestāžu lūgums arestēt naudas līdzekļus, kas atrodas maksātnespējīgā kredītiestādē un tās ir vairs tikai 50 naudas vienības. Savukārt tiesa savā nolēmumā raksta par to, ka ir konfiscējami visi noziedzīgi iegūtie naudas līdzekļi, tas ir, simts naudas vienības.

Sakiet, lūdzu, kas tad būtu jākonfiscē? Visas simts naudas vienības vai tās 50, kas šobrīd reāli atrodas tajā maksātnespējīgā kredītiestādē? Un, ja jūs saprotat, ka ir jākonfiscē visas simts naudas vienības, vai nav tā, ka tās pārējās trūkstošās 50 naudas vienības tiek paņemtas no pārējiem kredītiestādes kreditoriem, kuri nebūt nav saistīti ar noziedzīgi iegūtu naudu?

Kāds būtu jūsu komentārs par šo?

I. Znotiņa.

Paldies par jautājumu, godājamā tiesa!

Jautājums nav absolūti tikai mazsarežģīts. No praktiskās puses mēs skatāmies uz to tādējādi, ka... protams, konfiscēt var tikai to, kas ir reāli atrodams bankas kontā. Un mēs nekādā gadījumā nevaram pārsniegt šo te apmēru. Līdz ar to arī šobrīd, ņemot vērā, ka Finanšu izlūkošanas dienests ir pirmais posms, kas faktiski pārsvarā gadījumos nodarbojas ar to, kā arī konstatē to, cik lielā apmērā tad ir šie naudas līdzekļi pieejami, protams, ka mēs nekādā gadījumā arī savā pusē neizdodam lēmumu par, piemēram, šo simts vienību iesaldēšanu, bet tikai par to apjomu, kāds ir *de facto* atrodams. Ja Finanšu izlūkošanas dienests izdotu lēmumu par simts vienību iesaldēšanu, tas jau būtu pārkāpums jau mūsu pusē un tas turpinātos tādā gadījumā tas viss aresta un konfiskācijas gaitā.

Te jāsaka ir tā, ka laikam tas mašīnas piemērs vai tas galda piemērs var likties mazlietiņ tādi triviāli piemēri, bet ļoti labi identificē to, kāpēc mums vispār par šo ir jārunā. Paldies savā ziņā pieteicējiem, ka viņi mums ļāva par to runāt.

Konfiskācija... šis režīms... kā noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas režīms tajā skaitā šī, tā saucamā, *non conviction based confiscation*, par ko mēs runājam šeit, šis režīms sāka attīstīties apmēram 25 gadus atpakaļ un es atvainojos par tādu palielu diskursu vēsturē, bet tad mēs runājam par automašīnas aizmugurējā sēdekļi atrastajiem čemodāniem ar skaidru naudu vai par kādām citām fiziski sataustāmām vērtībām. Šeit pieteicējs mēģina slēpties aiz kaut kā, kas ir nedaudz modernāks, bet tas nemaina faktu. Mums ir jākonfiscē to, ko mēs varam atrast un jāizņem ārā no civiltiesiskās apgrozības. Un vai tā ir bezskaidra nauda, kas ir noguldīta bankā, vai tā virtuāla valūta, kas droši vien ir šis nākamais posms, kurš vēl sarežģītāks liksies visiem, vai, piemēram, kādi NFT mākslas līdzekļi, kas vispār ir izteikti kā cipari un dažādu simbolu kombinācija... Tam nav nekādas nozīmes. Mēs konfiscējam to, ko mēs atrodam tur, kur tas ticis noguldīts un tajā apjomā, kāds ir fiziski šobrīd iespējams.

Un viss pārējais, ko mēs darām, tajā skaitā arī Finanšu izlūkošanas dienestā un tajā skaitā droši vien arī aresta ietvaros, būtu jāmeklē ar citiem līdzekļiem krimināltiesiskā kārtībā vai finanšu izlūkošanas kārtībā, proti, mums ir zināms, ka ir šāds *Asset Recovery Office* jeb ARO, kurš meklē, kur tad ir palicis atlikums. Un nekādā gadījumā mums nebūtu jāpārskaita šis te faktiskais apjoms, kas ir noguldīts bankā.

A. Laviņš.

Jā. Paldies.

Tātad te ir, es teiktu, iepriekš nedaudz savādāk esam saņēmuši informāciju... Tātad... tiesību aizsargājošās iestādes noskaidro visupirms, kāda ir kreditora prasījuma vērtība un tikai šādā apjomā var būt pieņemts tiesas lēmums par šo līdzekļu konfiskāciju. Tam nav saikne ar to situāciju, kāda bija uz to brīdi, kad šie noziedzīgi iegūtie līdzekļi tika noguldīti kredītiestādē. Vai es pareizi saprotu?

I. Znotiņa.

Tieši tā, godājamā tiesa. Es arī vēlos uzsvērt, ka mēs runājam par lietu, kurā sākotnējais apjoms bija apmēram 60 miljoni. Tātad sākotnējais apjoms mantas, kas izgāja caur banku, bija krietni lielāks, daudzkārt lielāks nekā mēs runājam šobrīd.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Nākamais jautājums saistīts, lūk, ar aspektu attiecībā uz to, vai konfiskācijas interesei ir prioritāte pār citām tiesiskajām interesēm, kuras mēs varam saskatīt maksātnespējīgās kredītiestādes sakarā?

Tiesas sēdē izskan divas pieejas.

Viena pieeja ir – ja ir pieņemts rīkojums par noteiktu līdzekļu arestēšanu un pēc tam seko tiesas lēmums, atzīstot šos līdzekļus par noziedzīgi iegūtiem, tie tiek konfiscēti un neraugoties uz to, kurā nu kārtā šī persona, kura bija šos līdzekļus

ieguvusi, kā kreditora prasījums būtu ierindojams, visupirms ir jāīsteno tiesas lēmums par šo līdzekļu konfiskāciju.

Otra pieeja ir, ka valsts ar konfiskācijas lēmumu iestājas tajā kreditoru prasījumu kārtā, kurā maksātnespējas procesa ietvaros šī persona, kas ir nodarbojusies ar prettiesiskām darbībām un naudu ir ieguvusi, nu, tā ierindojas, nu, kurā nu tur kārtā būtu.

Sakiet, lūdzu, mēs vairāk pieaicinātajām personām prasījām par to, kāda ir Eiropas Savienības valstu pieredze attiecībā uz šo pieeju ar konfiskācijas prioritātes raksturu. Šajā ziņā mēs nesaņēmām informāciju. Bija dažādas atbildes, ka nav pētījumi veikti, šādas informācijas nav...

Znotiņas kundze, varbūt jums ir informācija par to, kā Eiropas Savienībā šis jautājums tiek risināts? Vai dominē pieeja, ka konfiskācijas interese ir pāri visam vai tomēr ir jāņem vērā maksātnespējas specifiskais regulējums, kas valsti ar savu konfiskācijas lēmumu ierindo attiecīgā kreditora prasījuma kārtā?

I. Znotiņa.

Jā, paldies par jautājumu.

Es tiešām varu uzsvērt... un varbūt sadalīšu šo tekstu, ko jūs jautājat, divās daļās.

Pirmkārt, jūs prasījāt par to... visticamāk jūs gribat arī manu vērtējumu dzirdēt par to, vai es pievienojos šim viedoklim par to, ka konfiskācija ir pāri visam vai maksātnespēja tomēr ir prevalējoša. Un viennozīmīgi es uzskatu, ka jā. Pirmkārt, jau mēs runājam par to, ka šajā lietā... mēs runājam nevis par konfiskāciju kā lielu ģenerālējēdzienu, bet par tieši noziedzīgu līdzekļu konfiskāciju un tā iet pāri maksātnespējas procesa interesēm.

Šeit arī atgriezoties pie tā, kas tad ir maksātnespējas procesa intereses, mēs runājam par to, ka maksātnespējas process tiek ierosināts, lai maksimāli norēķinātos ar visiem noguldītājiem un, ja iespējams, atjaunotu arī maksātnespējas stāvokli.

Un šajā gadījumā mēs atgriežamies pie pirmā jautājuma, vai noguldītājs varēja... vai banka varēja likumīgi pieiet. It sevišķi ņemot vērā, ka banka nebija izpildījusi savas subjektīvās prasības tiesības pārbaudīt šo te līdzekļu izcelsmi un likumību, vai banka var uzskatīt, ka viņai jebkad ir bijušas likumīgas tiesības uz noguldījumu.

Bet arī atgriezoties pie jūsu jautājuma par Eiropu. Man jāatzīst ar nožēlu, ka diemžēl šis temats... šī mana atzīšanās tiek dokumentēta un pēc tam ikviens varēs *Youtube* apskatīties to, ka Latvija, un konkrēti TKB, un arī šajā procesā pieminētā ABLV banka ir bijušas celmlauzes tajā, lai Eiropa vispār sāktu daudz savādāk skatīties uz noziedzīgu līdzekļu legalizācijas jautājumiem, kā to darīja iepriekš. Proti, kāpēc Eiropā vēl nav tāds attīstības stāvoklis sasniegts, kādu mēs redzam, piemēram, jau no

manis pieminētās atpakaļejošās jeb *relation - back* doktrīnas, kas ir ASV jau 1995. gadā pirmo reizi parādījusies. Kāpēc mums tas nav analizēts vēl Eiropas Tiesas līmenī? Tāpēc, ka jūs, iespējams, godātā tiesa, esat vieni no pirmajiem, kas vispār šo jautājumu skata tādā kontekstā.

Kā jau teicu, TKB bija pirmā banka, kurai ECB atņēma licenci Novēršanas likuma pārkāpumu dēļ. Un tādēļ, atgriezoties atpakaļ pie jautājuma pirmās daļas. Vai konfiskācijai ir pārāka tiesība? Vai konfiskācijai ir pārāks šis te statuss kā maksātnespējai? Viennozīmīgi, jā. Jo maksātnespēja – tas ir jautājums par konkrētiem kreditoriem un konkrētu parādnieku. Noziedzīgu līdzekļu konfiskācija ir jautājums par sabiedrības interesēm nevis atbildētāja... Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Nu, jūsu sniegtā atbilde, iespējams, izskaidro, kāpēc mēs tiesas procesa laikā neesam saņēmuši viedokļus no citām pieaicinātajām personām par to, kā citās Eiropas Savienības valstīs šādi jautājumi tiek risināti.

Bet es paturpināšu ar vēl vienu jautājumu.

Tātad jūsu pozīcija ir tā, ka, protams, runa ir par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju un šādā nozīmē es prasīju konfiskācijas interesi, kas prevalē pār maksātnespējīgās kredītiestādes citu kreditoru interesēm.

Ja šāda pozīcija tiek pausta, tad, Znotiņas kundze, es labprāt turpinātu ar jautājumu, kas ir tie citi efektīvie tiesiskās aizsardzības līdzekļi šiem kreditoriem. Kā viņi var savas tiesiskās intereses aizsargāt šādā situācijā, ja konfiskācijas interese ir pāri visam.

Un tas, ko es varēju dzirdēt no jūsu sniegtā viedokļa, vienu no tiesiskās aizsardzības līdzekļiem jūs minējāt... ka šiem kreditoriem, ja viņi nesaņem pietiekamā apmērā savu kreditora prasījuma apmierinājumu, viņiem ir tiesības vērsties civiltiesiskā kārtā ar prasījumu pret, iespējams, dažādām personām, kuras ir vainojamas pie tās.

Iepriekšējais runātājs norādīja, ka šis tiesību aizsardzības līdzeklis ir neefektīvs, pat lietoja samērā skarbu apzīmējumu, es to neatkārtošu. Bet turpināšu, lūk, ar jautājumu: vai bez šī tiesiskā aizsardzības līdzekļa jūs saskatāt vēl kādus citus, kas ienes sava veida līdzsvaru starp valsts noteikto konfiskācijas intereses prioritāti pār citiem šajā procesā iesaistīto personu tiesisko interešu nodrošināšanu?

I. Znotiņa.

Paldies par jautājumu.

Es gan gribētu atkārtot, ka bija ļoti nekorekti lietot attiecībā uz zaudējumu institūtu un ņemot vērā manu kā advokātes ar divdesmit gadu pieredzi... civiltiesību advokātes pieredzi... teikt, ka zaudējumu atlīdzināšanas institūts ir uzskatāms par

nožēlojamu institūtu. Tas ir tas institūts, kādu mēs pazīstam jau vairākus tūkstošus gadu un atzīstam par tiesisku esam un uzskatu, ka šajā gadījumā arī es tomēr gribētu teikt, ka civiltiesiskā tāda prasījuma vēršana pret vainīgajām, īstajām vainīgajām personām, proti, vai tā būtu iepriekšējā likvidatora komanda, vai tie ir bankas valdes vai padomes locekļi, varbūt paši īpašnieki, kas šīs bankas gadījumā bija saplūdis jēdziens. Tomēr ir vienīgais veids, kā aizstāvēt šī te kreditora intereses. Tajā skaitā arī administratoram saskaņā ar maksātnespējas procesa normām ir obligāts pienākums izvērtēt vēršanos pret bijušo valdi.

Un te es gribētu teikt arī, ka tikpat kā nekorekti bija novērtēt zaudējumu atlīdzināšanas institūtu kā nožēlojamu, bija arī vairākkārt uzsvērt, ka tā esot valsts interese kaut ko konfiscēt. Nu, gluži pretēji. Tā nav valsts interese, tas ir valsts pienākums konfiscēt, jo mēs jau konstatējām, ka starptautiski arī ir atzīts, ka tas ir vienīgais veids, kā neļaut turpināt ar noziedzīgiem līdzekļiem šo juridisko apriti, atrašanos ekonomikā un turpināt legalizācijas ķēdi.

Un šeit, protams, paldies, godātā tiesa par iespēju sniegt viedokli un es gribētu arī mazliet paplašināt šo jautājumu caur to, ka ir ļoti būtiski atcerēties, ka konfiskācija principā *de facto* būtu jābūt tādā veidā, ka valsts, kas ir cietusi no šī noziedzīgā nodarījuma, proti, kurā ir nozagta nauda, kas vēlā tiek legalizēta, ka šī valsts saņem atpakaļ šos līdzekļus. Un šeit būtu vietā norādīt, ka Latvijai būtu jādara daudz vairāk, lai risinātu jautājumu, it sevišķi šobrīd, ABLV bankas kontekstā, bet ne tikai, kā dalīties, vai kā atdot konfiscēto īpašumu tām valstīm, kas ir cietušas šo noziedzīgo nodarījumu rezultātā.

Ir ļoti, ļoti apšaubāmi dzirdēt no godājama kolēģa tekstu, ka šis ir režīms, kas paredzēts valsts budžeta papildināšanai. Nē. Mēs runājam par valsts pienākumu izņemt līdzekļus no apgrozības, līdzekļus, kas ir bijuši noziedzīgi un uz kuriem neviena cita privātpersona nedrīkst pretendēt, izņemot to valsti, kas ir cietusi, to personu, kas ir cietusi, vai šajā gadījumā Latvija, kas ir konstatējusi, ka šie līdzekļi atrodas tās bankā.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Man vēl noslēdzošais jautājums. Attiecībā uz banku vai maksātnespējīgo kredītiestādi jūs minējāt, ka nesaskatāt un nevarot būt tās tiesību uz īpašumu aizskārums. Bet attiecībā uz šīs maksātnespējīgās kredītiestādes pārējiem kreditoriem...? Ja mēs sekojam jūsu konceptam, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas interese stāv pāri visam, vai šo kreditoru, pārējo kreditoru, tiesības uz īpašumu aizskārums, jūsuprāt, ir saskatāms vai arī nav? Ja nav, tad kāpēc?

I. Znotiņa.

Es pilnīgi viennozīmīgi gribu uzsvērt, ka arī kreditoru tiesību aizskārums nav saskatāms. Un šeit būtiski arī tas iemesls, kāpēc. Es savā runā arī pievērsos jautājumiem, kas saistīti ar dažāda cita veida civiltiesiskajiem, bet varbūt arī maksātnespējas procesa jautājumiem, proti, kreditors šajā gadījumā ir saņēmis savus Noguldījuma garantiju fonda līdzekļus, kas ir vienīgais, uz ko jebkurš kreditors var pilntiesīgi pretendēt, ieguldot naudu Eiropas Savienības bankās. Pret maksātnespējas risku neviens nav apdrošināts, kā arī nav nodrošināts pret to, ka nebūs cita veida maksātnespējas procesa izdevumi. Šeit ir jautājums par to, vai mēs tik tiešām domājam, ka šie te kreditori var pretendēt uz to konceptu, ko mēs civiltiesībās zinām kā mantas samazinājumu... priekšā stāvošas mantas samazinājumu? Noguldījumu garantiju fonds bija tas, tā robežšķirtne, uz kuru kreditors varēja pretendēt, ko valsts garantēja. Un ja TKB nebūtu pietikuši līdzekļi, bet šajā gadījumā mēs zinām, ka viss simtprocentīgā apmērā visiem kreditoriem tiks izmaksāts, tātad, ja TKB nebūtu pietikuši līdzekļi, to darītu valsts... valsts no šī Noguldījuma garantiju fonda. Faktiski atņemot atkal citiem. Jo ir gadījumi, un citās valstīs ir šādi gadījumi konstatēti, ka Noguldījuma garantiju fonds ir iztukšots.

Līdz ar to, nē, godājamā tiesa... arī citu kreditoru pamattiesības nav aizskartas ar šādu konceptu.

A. Laviņš.

Paldies.

Un jūs minējāt, ka Latvija šajā jomā ir sava veida celmlauzis. Turpinot šos jautājumus, kurām personām var rasties tiesību uz īpašumu aizskārums, jūs minējāt, ka ne pašai bankai, ne tās kreditoriem aizskārums nav. Tāpēc es labprāt turpinātu šo aspektu vaicājot, jūs saskatāt, ka ir kādas privātpersonas, kuras ir saistītas ar šo maksātnespējas procesu... ir kaut kādā mērā iesaistītas, un tām veidojas tiesību uz īpašumu aizskārums un tās būtu tiesīgas vērsties Satversmes tiesā, lai pakļautu šāda tiesiskā regulējuma tiesiskuma pārbaudei. Kuras tās būtu? Ja ne banka, ne bankas kreditori tie nav?

I. Znotiņa.

Nē, es domāju, ka mana atbilde varbūt būs vienlaikus pārsteidzoša un nepārsteidzoša. Vienīgais, kurš, manuprāt, varētu vērsties šajā gadījumā Satversmes tiesā, lai apstrīdētu šīs konfiskācijas normas, ir pati persona, kas ir noguldījusi.

A. Laviņš.

Bet, ja jūs sakāt, ka šī... jūs atsaucāties uz Satversmes tiesas judikatūru, kurā ir minēts, ka Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu aizsargā tikai legāli iegūtu īpašumu. Tad kā šai personai, kas ir ieguvusi tos līdzekļus noziedzīgā ceļā, var

rasties tiesību uz īpašumu aizskārums un tā būtu tiesīga vērsties tiesā, lai pakļautu šā regulējuma pārbaudi?

I. Znotiņa.

Nē, es pilnīgi saprotu jūsu domu gājienu. Es pateicos par šo jautājumu. Es tādēļ domāju, ka šajā gadījumā, ņemot vērā šo konstrukciju, kāda ir starptautiski nodibināta, izveidota, arī tāda persona, kur ir noguldījusi, vērsanos Satversmes tiesā, visticamāk, gala rezultātā neizturētu šo kritiku un jūs būtu spiests vai nu izvairoties vai kā savādāk...

Bet, ja mēs padomājam par to, kuras tad personas ir šīs te, kas varētu vērsties maksātnespējas procesa gaitā, tad, protams, mēs runājam tikai un vienīgi par dažām personām, kuras vispār procesā ir iesaistītas. Tie ir kreditori jeb noguldītāji, un tas ir debitors jeb parādnieks, šajā gadījumā banka, nu un tad, protams, mēs varētu runāt par to, ka ja kādam šādam noguldītājam, kurš uzskatītu, ka viņa manta bija tomēr legāla, ka viņam nebija nekādas... teiksim, viņš nav izdarījis nekādu noziedzīgu nodarījumu, tajā skaitā mēģinājis legalizēt... tad tas būtu tas vienīgais, kurš varētu vērsties tiesā pie jums.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien, Znotiņas kundze, paldies par jūsu atbildēm.

Man ir tikai viens precizējošs jautājums.

Mēs tiešām tiesas sēdē ļoti daudz esam runājuši par to, vai konfiskācijai vajadzētu būt prioritārai vai nē. Viedokļi ir bijuši dažādi. Bet sakiet, lūdzu, vai jūs varētu precizēt, no kā, jūsuprāt, varētu izrietēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas prioritāte? Vai tās ir kādas tiesību normas? Vai tās ir starptautiskās saistības? Vai tās ir Eiropas Savienības tiesību normas? Vai jūs varētu iedot šo te tiesisko statusu? Paldies.

I. Znotiņa.

Jā, es noteikti gribu norādīt, kas man arī patiesībā diezgan sarežģīja manas runas gatavošanu, jo šķita tik pašsaprotami redzēt šos te starptautisko tiesību normu aktus pret mūsu Maksātnespējas vai Kredītiestāžu likuma normām. Savulaik vēl studentiem mācot tiesību teoriju, atceros, ka par normatīvo aktu hierarhiju daudz jautājumu nebija.

Nu, šeit arī tātad es gribu atgriezties pie pavisam pamatprincipiem. Mums ir tik daudz... manā runā bija uzskaitīti tie tiesību akti, kuri paredz šo te valsts pienākumu un nevis... es vēlreiz uzsveru, nevis tiesības. Mums nav izvēles iespējas. Mums ir pienākums konfiscēt šos noziedzīgos līdzekļus. Un tad es redzu tādu diezgan... es

mēģināšu izvēlēties diplomātiskāku vārdu... un tad es redzu mēģinājumu pateikt, ka nē, Kredītiestāžu likuma normas ir... kuras pie tam šajā gadījumā pat īsti nav attiecināmas... ir pārākas par... varbūt Maksātnespējas likuma normas ir pārāk... Tādēļ es teiktu, ka jā, mums, kā tas izriet no normatīvo aktu hierarhijas, gan Varšavas konvencijas, gan Palermo, gan Strasbūras... un visas pārējās starptautiskās normas ietverošās konvencijas, ir ar pārāku raksturu nekā vietējie normatīvie akti.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un jūs arī teicāt, ka jūs esat aktīvi darbojusies maksātnespējas jautājumu risināšanas grupā, darba grupā. Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis... Vai varētu atšķirties noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija, ņemot vērā to, vai banka vai kredītiestāde ir maksātnespējīga... maksātnespējas statusā vai nav. Vai varētu būt atšķirīgi šie te procesi? Paldies.

I. Znotiņa.

Paldies. Jā, es tik tiešām atzīstu, ka esmu bijusi laikam viena no aktīvākajām personām Latvijā, kas ir cīnījusies pret maksātnespējas procesa ļaunprātīgu izmantošanu gan saistībā ar parastajām komercsabiedrībām, gan, protams, arī ar banku procesiem. Un šajā sakarā es domāju, ka man ir pietiekami laba, teiksim, tādu zināšanu un prakses bāze.

Es gribu teikt, ka nē. Atbilde uz jūsu jautājumu ir, ka nav atšķirību, vai tas ir maksātnespējas process, vai tas ir darbīgas bankas process. Gluži tāpat, kā jau vairākkārt pieminētais jautājums, vai ir kāda atšķirība starp tādu banku, kas likvidāciju ir uzsākusi tādēļ, ka tās akcionāri saprata, ka vieglāk ir iet pa pašlikvidācijas ceļu vai tāda banka, kura ir ar tiesas lēmumu kļuvusi par likvidējamu. Tātad nē, nav atšķirības.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un beidzot pēdējais jautājums jums. Sakiet, lūdzu, vai banka vispārīgi... neņemsim varbūt šo konkrēto gadījumu, šo konkrēto lietu... bet vai banka vispār varētu tikt uzskatīta par labticīgu trešo personu?

I. Znotiņa.

Es domāju, ka teorētiski noteikti tāda iespēja var pastāvēt. Es atļaušos varbūt neiet ļoti lielā detalizācijas pakāpē, bet, runājot par to, ka... mums ir bijuši arī gadījumi Finanšu izlūkošanas dienestā, kur esam saskārušies ar to, ka banka pēc būtības pati ir kļuvusi par krāpšanas upuri, jo kāds no tās darbiniekiem ir bijis tieši saistīts ar noziedznieku un viņa uzdevums ir bijis integrēt bankā bez atbilstošām pārbaudēm, proti, kļūt par šo te sasaistes personu, kļūt par to personu, kurš arī informē, ja gadījumā

banka tomēr kaut ko atrod, ziņo Finanšu izlūkošanas dienestam, brīdināt šādā gadījumā šo te noziedznieku, kas izmanto banku legalizācijas nolūkā un mēs, protams, šādos gadījumos esam runājuši un centušies novilkt šo robežšķirtni, ka banka nevarēja pie vislielākajiem kontroles mehānismiem novērst to, ka tā pati tiek apkrāpta. Un tādējādi, jā, tīri teorētiski varētu būt šāds te bankas... šīs bankas labticīgs trešās personas, teiksim, tāds statuss.

Bet, jā... jāpiebilst, ka tie ir konkrēti gadījumi, ka šis nav tāds gadījums. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Jautājumu uzdošanai vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien vai jau labvakar, Znotiņas kundze!

Man būs vairāki jautājumi.

Un tas pēdējais, kas izskanēja, varbūt atbildot uz kolēģu jautājumiem, jūs teicāt, ka kreditori nevar cerēt, ka manta nesamazināsies. Līdz ar to tie ir simt tūkstoši, uz ko viņš varētu paļauties.

Bet es varbūt arī tādu hipotētisku situāciju iedomāšos, ka es piekritīšu jums, ka ir situācijas, ka tas ir pašu personu starpā bankas... bet šeit... vai nav tā, ka tā atšķirība ir tā, ka šeit ienāk valsts šajās attiecībās... tiešām, lai izņemtu noziedzīgi iegūtus līdzekļus. Ja mēs teiktu, ka kreditori nevar cerēt, ka viņu manta nesamazināsies un teikt, ka vispār nav aizskārums... vai, pieņemsim, situācijā, nedod dievs, ka mums ir tik spiedīgi ekonomiski vai ārējie apstākļi situācijā, ka valsts, teiksim, pasaka, ka viņa kaut kādu daļu no noguldījumiem ir spiesta paņemt bankās. Teiksim, desmit procentus vai mazāk... mēs arī tad teiktu, ka vispār nav aizskārums, jūsuprāt? Jo tev nebija tiesības paļauties uz to, ka tava manta, kas ir bankā... Nu, jūs redzat to atšķirību... varbūt ir kļūdaini šis mans apgalvojums...

I. Znotiņa.

Nu, šis gan sabiedēja... es ceru, ka tādā situācijā mēs nekad nenonāksim, bet paldies par jautājumu.

Es domāju, ka šī būtu krasi atšķirīga situācija no izskatāmās jeb konkrētās lietas. Ja mēs runājam par maksātnespējas procesu, tad, protams, ka te ir tas jautājums, ka mēs nekādā gadījumā nevaram paredzēt, vai mūsu sadarbības partneris ir godprātīgs vai nav godprātīgs. Ja valsts iestātos ar savu šo absolūtās kaut kādā veidā varas tādu statusu un atņemtu kaut ko... desmit procentus... vai kādā citādā veidā, tā, protams, būtu nacionalizācija vai kāda cita veida nosaukumu mēs te varētu izmantot un šis nebūtu tas gadījums.

Maksātnespējas procesā esam stāvoklī, kurā tad, kad maksātnespējas process tiek uzsākts, administratoram ir pienākums tāpat veikt šo ārkārtas bilances aprēķinu un

konstatēt, kāds ir finanšu stāvoklis. Un maksātnespējas procesa administratoram, protams, ir katru reizi ir jāatskaitās kreditoriem par jebkādam izmaiņām, kas notiek attiecībā uz maksātnespējas procesā esošo šo konkursu jeb bankrota mantu, un tas būtu bijis jādara arī šajā gadījumā, kad maksātnespējas procesa administrators saņem informāciju par šo te, iespējams, noziedzīgo mantu, kas atrodas bankas aktīvos. Ja tas nav ticis darīts, tad, protams, tas ir jautājums, kas ir... tad ir speciāls process, kādā veidā tiek pārbaudīta administratora rīcība vai likvidatora rīcība.

Bet, ja mēs runājam par to, ko tad paredz maksātnespējas procesa normas, tad tās paredz pavisam vienkāršu jautājumu: ja maksātnespējas procesa gaitā kreditors saprot, ka viņam nepietiek... tātad atlīdzinājums nav tajā apmērā, kādā viņš cerēja... tad viņam ir iedotas šīs civilprocesā noteiktās tiesības. Bet arī maksātnespējas procesā ir noteiktas tiesības pieprasīt administratoram vērsties pret vainīgajām personām.

Šeit vainīgā persona, manuprāt, ir TRASTA KOMERCBANKA, kura neveica pārbaudi, kas bija paredzēta tajā Novēršanas likuma normā... Un te nav vietā stāstīt vai runāt par to, ka tas bija pirms septiņiem vai sešiem gadiem, ka tās normas bija savādāka. Nē. Šādas normas ir no 2012. gada... iespējams, ka FKTK normas jeb noteikumi ir mazliet mainījušies, bet es gribētu teikt, ka tieši uz pretējo pusi... Mēs agrāk runājām par tā saucamo *rules based approach* jeb FKTK stingri pateica, kas ir jādara un bankai nebija īpaši variācijas pa labi vai pa kreisi. Tagad mēs ļoti cenšamies iet šo *risk based approach*, kur bankai pašai ir lielākas izvēršanās iespējas.

Bet TRASTA KOMERCBANKA... vai citas atbildīgās personas nebija veikušas savu pienākumu, kā rezultātā iestājās maksātnespēja, cēloņsakarība nav starp valsts konfiskāciju. Cēloņsakarība ir meklējama starp šo te, iespējams, rīcību pirms maksātnespējas procesa iestāšanās un te ir jautājums, uz kuru es nevaru atbildēt: vai tas bija vēl pirms likvidācijas uzsākšanas vai posmā starp likvidācijas uzsākšanu un maksātnespējas procesa uzsākšanu, kas ir viena gada nogrieznis. Paldies.

A. Kučs.

Paldies par atbildi.

Otrs jautājums man būtu par starptautiskajām saistībām, un arī *bona fides* aizsardzību.

Un jūs teicāt, ka no starptautiskajām saistībām izriet prasība nevis tātad atstāt šīs te personas īpašumā noziedzīgi iegūtus līdzekļus, bet nodrošināt personai efektīvu tiesību aizsardzību.

Tajā pat laikā es jau arī minēju procesā... mums Kriminālprocesā ir šis 360.² pantā šis izņēmums attiecībā, pieņemsim, uz nekustamo īpašumu un labticīgo ieguvēju. Un, ja mēs ejam pēc tās absolūtās doktrīnas, ka vispār šie līdzekļi nevar palikt aprītē, tad vai, jūsuprāt, un vai likumdevējs, paredzot šādu izņēmumu, nav nonācis pretrunā ar mūsu starptautiskajām saistībām, jo Tieslietu ministrija mums arī teica to, ka... nu, pie

tā tiek strādāts, ka arī citos gadījumos tiek apsvērts tas, vai ir nodrošināta pietiekami trešo personu aizsardzība.

I. Znotiņa.

Paldies. Es domāju, ka ar šo es izmantošu vienlaicīgi arī iespēju atbildēt uz jautājumu, ko pieteicēja pārstāvis uzdeva manam kolēģim Paulam Iljenkovam saistībā ar šo 360.² panta jautājumu.

Es uzskatu, ka šis gadījums, kādēļ pirms gada Saeima steidzamības kārtā lēma par to, ka ir jāizdara izmaiņas Kriminālprocesa likuma 360. pantā attiecībā uz labticīgo ieguvēju, ir absolūti savādāks gadījums un mēs skatāmies tomēr vienmēr... lai arī cik ļoti mēs gribētu panākt augstu obstrukcijas pakāpi, mēs tomēr skatāmies uz konkrētās lietas apstākļiem. Un tajā lietā runa bija par bezmantinieka mantu, par gadījumu, kur valstij tāpat bija jānodrošina, ka šī te manta netiek izkrāpta, par to, ka nekustamā īpašuma korroborācija bija notikusi uz viltota dokumenta pamata un par to, ka šī persona, Vilipsona kungs, nevarēja ne pie kādiem apstākļiem zināt, ka šī manta nav legāli iegūta.

Un kāpēc es vērsu savu uzmanību arī uz šo te jautājumu, kas izskanēja dienas pirmajā pusē, tika citēts mans viedoklis par to, ka valsts nav darījusi pietiekami labticīgo ieguvēju aizsardzībai. Un šeit es gribu precizēt, ka šis viedoklis tika izteikts tieši kontekstā ar šiem te tā saucamajiem Vilipsona grozījumiem... Man tika uzdots jautājums Saeimas komisijas sēdē, ko es domāju par šo situāciju. Un es norādīju, ka tik tiešām jau 2017. gadā Satversmes tiesa, lemjot jautājumu par DNB bankas mantu, ir konstatējusi, ka valsts nenodrošina pietiekamu aizsardzību šādas korroborējamās mantas gadījumā labticīgajam ieguvējam. Tur tiešām tika teikts... tas ir mans citāts, ko Šķiņķa kungs arī izmantoja, tikai konteksts bija cits. Mēs runājam par divām pilnīgi atšķirīgām situācijām. Nekustams īpašums, korroborācija, publiskā ieraksta ticamības princips un šeit, kur banka un tikai vienīgi banka, kuru pārstāv pieteicējs, ir tā, kura varēja nošķirt, vai tie ir noziedzīgi līdzekļi, vai tie nav noziedzīgi līdzekļi. Kur administrators un tikai un vienīgi administrators var izlemt paziņot pārējiem kreditoriem, ka mums ir šāds prasījums iespējams vai nepaziņot.

Un tāpēc es arī lūgtu arī pieteicēja pārstāvim ņemt vērā to, ka šī nav situācija, kas ir salīdzināma un arī saskaņā ar starptautisko tiesību normām un arī mūsu valsts novērtējuma starptautiskā, viss, kas ir nepieciešams šādas situācijas risināšanai, ir izdarīts pareizi un valsts pilnībā aizsargā labticīgos ieguvējus. Paldies.

A. Kučs.

Paldies par atbildi.

Un tad man pēdējais jautājums būs arī par aizskārumu.

Jūs arī atsaucāties uz Balzamo pret Sanmarīno lietu, bet vismaz man, pētot ECT judikatūru, es neatradu kādu lietu, kur tiesa būtu teikusi, ka nav aizskārums... nu... pateikusi vispār, ka nav pieņēmusi lēmumu izskatīšanai. Tiesa skatīja Balzamo lietā tomēr arī lietu pēc būtības un konstatēja tiešām, ka valsts nav pārkāpusi konvenciju.

Vai, teiksim... nu, jūs sākumā teicāt, ka nav aizskārums bankai, ka nav aizskārums kreditoriem un šādas lietas tiešām arī uzreiz neesmu atradis, bet vairāk ir, kur pati persona... nu, jā, es varbūt precizējot to, jūsuprāt, nu tas pašai personai tas aizskārums, kā es sapratu, tomēr varētu būt. Ir cits jautājums, vai viņš ir vai nav pamatots, bet tas jau ir jautājums pēc būtības... Jo, vai nav tā, ka mēs sakām, ka vispār nav aizskārums, tad arī tiesai, vismaz Eiropas Cilvēktiesību tiesai, vispār nevajadzētu šādas lietas pēc būtības izskatīt, noraidot jau viņas pieņemamības stadijā?

I. Znotiņa.

Jā, godātā tiesa! Es, protams, neesmu kompetenta un tiesīga izteikt viedokli par to, vai tiesai būtu jāizskata. Un man kā tiesvedību advokātam vienmēr ir licies, ka ir jāļauj tomēr tiesības realizēt un aizstāvēt.

Runājot par šo konkrēto lietu. Nu, protams, šķiet ļoti interesanti vērtējams jautājums par procesuālajiem termiņiem un par to, kāds ir tas izvēlētais mehānisms... un kāpēc vispār nonāk Satversmes tiesā.

Bet vēlreiz es atļaušos varbūt nekommentēt to, kaut arī šaubas ir radušās. Paldies.

A. Kučs.

Paldies par atbildi.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Labdien... vai pareizāk laikam labvakar!

Jā... Znotiņas kundze, man būs viens jautājums.

Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju. Jūsu viedoklis par to, ka šis te prioritārais raksturs balstās uz Latvijas starptautiskajam saistībām un jūsuprāt tas ir valsts pienākums veikt šo... nu, nosacīti kā mēs saucam... prioritārā kārtībā jeb pirmām kārtām...

Tad mans jautājums ir... saki, lūdzu, kā varēja būt tāda situācija, ka cita valsts iestāde – Finanšu un kapitāla tirgus komisija – tiesā sniedz atšķirīgu viedokli, uzskatot, ka komisijas ieskatā šāda prioritāra kārtība var aizskart pārējo bankas kreditoru tiesiskās intereses.

Un tad ir mans jautājums: saki, lūdzu, vai šis valsts saistības ir tik skaidras, ka pie dažādiem secinājumiem nonākat jūs kā Finanšu izmeklēšanas dienests un Finanšu un kapitāla tirgus regulēšanas komisija? Šī nav bieža situācija, ka divas iestādes nonāk pie... es gribētu teikt, pie izslēdzošiem secinājumiem par valsts pienākumu apjomu. Paldies.

I. Znotiņa.

Paldies par jautājumu.

Es, atbildot uz to, gribētu teikt, ka Finanšu izlūkošanas dienests ir saskaņā ar likumu, Novēršanas likumu, definēta kā vadošā iestāde valstī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma, un proliferācijas finansēšanas novēršanas jautājumā.

Līdz ar to domāju, ka neapšaubot kolēģu no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas kompetenci, domāju, ka Finanšu izlūkošanas dienestam ir plašāks redzējums par to, kādi ir tie jautājumi, kas saistīti gan ar konfiskāciju, gan ar citiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jautājumiem.

Šeit atbildot vēl par to, kā jūs sākumā teicāt, vai pareizi saprotat, ka konfiskācijas pienākums ir pāri visam... šeit nav jautājums tikai par šo konfiskācijas pienākumu, bet par šo duālo vai tādu kolīziju starp maksātspēju un konfiskāciju, kur, piemēram, šķiet absurdi ir sekot pieteicēja loģikai... un iedomāsimies situāciju, ka Ukrainā būtu tomēr tiesas process un, piemēram, Ukrainā būtu šī persona notiesāta. Un tad Ukraina nāktu uz Latviju un lūgtu tiesas sprieduma izpildi.

Vai mēs iedomājamies, ka šajā situācijā mēs liktu Ukrainai iestāties rindā? Tikai tāpēc, ka šiem te brīnišķīgajam noguldītājiem ir izdevies attiekties uz banku, kurai ir atņemta licence par Novēršanas likuma pārkāpumiem? Nē.

Līdz ar to es runāju par to, ka šajā gadījumā nav jautājums par valsts pienākumu konfiscēt, bet jautājums ir par noziedzīgu līdzekļu legalizācijas izņemšanu no aprītes ar konfiskācijas mehānisma palīdzību. Paldies.

G. Kusiņš.

Paldies.

Un tikai lai būtu skaidrs... Es saprotu, ka jūsu norādītā situācija attiecas uz Varšavas konvencijas... šinī gadījumā uz šo 23. pantu, kas jau iepriekš tika pieminēts, ja? Es pareizi sapratu, ja?

I. Znotiņa.

Jā.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem būs jautājums Znotiņas kundzei?

M. Šķiņķis.

Paldies. Finanšu izlūkošanas dienesta viedokli sapratu.

Teikšu tā, ka lielā mērā tas palīdzēja apstiprināt pieteikuma pamatotību. Debatēs mēs paudīsim savu viedokli.

Jautājumu nav.

A. Laviņš.

Ja jautājumu nav... Vai Saeimas pārstāvjiem ir jautājumi?

J. Priekulis.

Jā, godātā tiesa. Ir trīs jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

J. Priekulis.

Labvakar, Znotiņas kundze.

Varbūt tas pirmais precizējošais jautājums, lai saprastu to Finanšu izlūkošanas dienesta pozīciju, kas jau arī izskanēja no citu pieaicināto personu pusēs.

Vai mēs varētu uzskatīt, ka tā būtu noziedzīgi iegūtas naudas legalizācija, ja beigu beigās banka tomēr saglabātu to naudiņu, kas ir noguldīta, pierādot, ka tai ir noziedzīga izcelsme un, teiksim, segtu maksātnespējas procesa izmaksas, kuras sastāvdaļa ir arī atlīdzība maksātnespējas administratoram un kreditoru prasījumiem?

I. Znotiņa.

Paldies.

Es zinu, ka tas izklausīsies ļoti biedējoši vismaz kādam no procesā klātesošajiem, bet tik tiešām tā tas būtu. Un šeit mēs runājam par šo jau mana kolēģa Ērika Selgas pieminēto principu, bet es gribu uzsvērt un es to sauktu par "tintes piliena principu". Tātad, ja tīrā ūdens glāzē tiek iepilināts viens tintes piliens, pat ja ūdens glāze ir 200 vai 500 ml liela, mēs nevaram šo ūdeni vairs dzert.

Ja administrators šos līdzekļus sajauktu ar pārējo kreditoru legālajiem līdzekļiem, vai... vai pārējo līdzekļiem... vienalga, kā mēs viņu nosaucam, tad diemžēl šis būtu tas gadījums, kur Finanšu izlūkošanas dienestam būtu jāiesaldē šādi naudas līdzekļi, lai nepieļautu to tālāku kustību.

Otrs moments šajā kontekstā... arī var saprast, ka te administratoram jau pašam būtu bijis jārīkojas... te konkrētais kreditors ir konstatējis, ka atrodas sankciju

sarakstos, tad tādā gadījumā mēs pavisam jau vairs nerunājam par kaut kādu nopietnu normālu situāciju, bet jā, Priekuļa kungs, mēs nevaram pieļaut to, ka šie te noziedzīgie līdzekļi saplūst ar citu ne-noziedzīgu mantu.

A. Laviņš.

Priekuļa kungs, es pārtraukšu šobrīd... bet tikai tāpēc, lai precizētu sniegto atbildi.

Tā tad jūs atkal pieminējat kolorītu piemēru par tintes pilienu. Un ja tas ir iepilējis 200 ml ūdens glāzē, tad šo ūdeni vairs nevar lietot.

Bet Znotiņas kundze, jūs iepriekš uz manu jautājumu teicāt, ka jūs jau iesaldēsiet līdzekļus tādā apmērā, kādā tie šobrīd kā noziedzīgi iegūti atrodas uz konkrēto brīdi maksātspējīgā kredītiestādē. Tas nozīmē, es sapratu, ka jūs jau varat iesaldēt tikai tā piliena apmērā, nevis visas glāzes apmērā.

Es nepareizi sapratu iepriekš?*3

Paskaidrojiet, lūdzu, šo!

I. Znotiņa.

Pilnīgi pareizi jūs sapratāt iepriekš. Un šajā gadījumā, mēs runājam par to, ka naudas līdzekļi atradās konkrēti identificējamā, konkrētā bankas kontā.

Tas, kas notiktu šajā gadījumā, ja mēs sāktu izplatīt šos līdzekļus, tā būtu viena no naudas atmazgāšanas tehnikām –vispirms sajaukšanās un pēc tam izplatīšana. Tieši tāda tehnika tika realizēta lielākajā daļā Latvijas nerezidenta bankās, kā rezultātā mēs nokļuvām šajā ļoti sarežģītajā situācijā, kad uzdevums bija izskaitīt pa daudz un dažādām vietinām. Un tāpēc, protams, tad, kad mēs runājam par to, kādā veidā apturēt visu līdzekļu plūsmu, un šeit, ja būtu mērķtiecīgi darīts viss, lai šos līdzekļus sajauktu, tad mums vispirms būtu jārunā par to, ka mēs turam arī pārējos līdzekļus.

Bet par to, kādu jautājumu jūs uzdevāt man pirmajā jautājumā... vai tur konkrēti identificētajā kontā ir palikuši nevis 60 miljoni, bet 7... Mēs zaudējam tikai šos 7.

A. Laviņš.

Paldies par skaidrojumu.

Priekuļa kungs, lūdzu, turpiniet ar atlikušajiem jautājumiem.

J. Priekulis.

Paldies.

Jā, nākamais jautājums par šo te izņemšanu no civiltiesiskās apgrozības un legalizācijas ķēdes pārtraukšanu, kas arī no pieteikuma iesniedzējiem ir vairākkārt izskanējis.

Sakiet, lūdzu, pieteikuma iesniedzēji apgalvo, ka pārskaitot šos te konfiscētos naudas līdzekļus valsts budžetā, nu faktiski jau netiek izņemts no civiltiesiskās

apgrozības un legalizācijas ķēde vienalga turpinātos... bet tas subjekts, kas turpina, ir valsts.

Vai, jūsuprāt, valsts tik tiešām tā dara, turpinot legalizācijas ķēdi un vai vispār teorētiski jūs saskatītu vēl kādu citu veidu, kā pārraut šo legalizācijas ķēdi un faktiski attīrītu naudu?

I. Znotiņa.

Nē. Es nevaru piekrist šādam apgalvojumam. Protams, ka kāds absurda cienītājs varētu gribēt, lai naudu, jo īpaši šādu bezķermenisku vienību, iznīcina kā spirtu vai kokaīna kravu vai kādu citu nelegālu preci. Bet par naudu runājot... tas ir starptautiski atzīts princips. Konfiscējot šī nauda savā veidā tiek attīrīta un mēs nekādā gadījumā vairs nevaram runāt... un tā ir ne tik vien kazuistika, bet arī neizpratne par to, kas tad ir noziedzīgu līdzekļu legalizācijas novēršana un konfiskācija. Tātad, brīdī, kad valsts konfiscē to savā labā, lai pēc tam vai nu atdotu upurim, jeb cietušajam vai arī, kā šajā gadījumā, tā... es gan nezinu, vai tā paliks valsts budžetā vai tiks nodrošināta dalīšanās ar cietušo valsti, bet tā ir tā robežšķirtne, ka legalizācijas ķēde tiek pārtraukta. Valsts neturpina legalizācijas ķēdi. Bet tikai valsts. Nevienš cits.

Līdzīgi kā... pat ja es redzu, ka kādam tiek darīts pāri uz ielas... vai varbūt ir kāds stiprāks cilvēks nekā es... es nevaru nodarboties ar linča tiesu. Tikai valstij ir tiesības aizturēt personu, kas ir darījusi kādam citam pāri, sodīt viņu, notiesāt vai kā savādāk, nevis es. Ja es kaut ko izdarīšu, es būšu patvaļīgi izmantojusi savas tiesības. Līdzībās runājot, arī šeit... neviena cita persona, izņemot valsti, nevar šo noziedzīgo līdzekļu legalizācijas ķēdi pārraut. Neviena.

J. Priekulis.

Paldies. Un tad pēdējais jautājums.

Ņemot vērā, ka jūs, sniedzot paskaidrojumus, vairākas reizes pieminējāt to faktu... ka pieteikuma iesniedzēja banka ir vienīgā banka, kurai ir atņemta licence AML pārkāpumu dēļ, tad tas jautājums jums ir: kā jūs redzat, vai ar adekvātu iekšējās kontroles sistēmu bankai būtu bijis vajadzīgs izķert tādus legalizācijas gadījumus, kādi ir izskatāmās lietas pamatā?

I. Znotiņa.

Nu, es domāju... pirmkārt, es uzskatu, ka šīs lietas kontekstā tam nav nozīmes, jo, kā jau mēs pārrunājām to iepriekš, arī banka, kurai ir visaugstākie standarti noziedzīgu līdzekļu legalizācijas jomā, vislabākās iekšējās kontroles sistēmas, var tikt pakļauta riskam, ka tajā tiks iepludināti noziedzīgi līdzekļi.

Un arī šajā gadījumā ar visaugstākajiem standartiem, ar vislabākajiem darbiniekiem, ar visbrīnišķīgākajām spējām ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam, šādi līdzekļi būtu jākonstatē. Te nemainās nekas.

Nu, šajā konkrētajā gadījumā, domājot kā par bankas spēju vai vēlmi identificēt noziedzīgu līdzekļus, šaubu nav un tā tas nebija.

Paldies.

J. Priekulis.

Paldies, godātā tiesa. Jautājumu vairs nav.

A. Laviņš.

Paldies. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim ir radies papildu jautājums.

M. Šķiņķis.

Jā, man ir radies viens papildus jautājums... tādēļ, ka Priekuļa kungs, manuprāt, nekorekti atspoguļoja mūsu pozīciju...

A. Laviņš.

Lūdzu, uzdodiet jautājumu, nevis vērtējumu...

M. Šķiņķis.

Jā, es atvainojos.

Tātad, jautājums ir tāds... Manā piemērā, kas bija citā tiesas sēdē, bija cita tā situācija... Tātad, vai, jūsuprāt, valsts turpina noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju tādā gadījumā, ja tātad šiem negodīgajiem kreditoriem prasījumi tiek noņemti, maksātnespējas gadījumā – konfiscēti... tātad negodīgajiem noguldītājiem... Un valsts iegūst šos, kā jūs to saucat, noziedzīgi iegūtos līdzekļus kā bankas kreditors.

Vai tajā gadījumā jūs sakāt, ka šī noziedzīgi iegūto līdzekļu ķēde turpinās? Vai jūs sapratāt jautājumu... vai varbūt man vajag precizēt?

I. Znotiņa.

Lūdzu, precizējiet, es nesapratu jautājumu.

M. Šķiņķis.

Tātad mums ir strīds lielā mērā par to, vai to ķēdi jau nevarētu pārtraukt ar brīdi, kad ir konfiscēts prasījums negodprātīgajiem noguldītājiem.

Un tāpēc tad es uzdevu jautājumu tādu: negodprātīgajiem noguldītājiem noņem prasījuma tiesības maksātnespējas gadījumā. Viņi netiek vairāk pie maksātnespējīgās bankas naudas. Bet ir palikuši godīgie noguldītāji, godīgie kreditori un starp tiem arī valsts kā viens no, pieņemsim, TRASTA KOMERCBANKAS kreditoriem. Un tagad valsts saņem no TRASTA KOMERCBANKAS mantas naudas līdzekļus.

Un tas, kā jūs paužat savā pozīcijā, ir tāda, ka turpinās noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācija. Tādēļ mans jautājums ir: vai šajā gadījumā arī jūs uzskatāt, ka valsts turpina šo noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju?

I. Znotiņa.

Es ceru, ka es sapratu pareizi jūsu jautājumu.

Bet tad man ir apbēdinoši saprast, ka man nav izdevies izskaidrot pozīciju. Jo šeit mēs atgriezāties, ja es tā drīkstu teikt, ejam atpakaļ uz pirmo laukumiņu.

Mēs nerunājam vispār par tādu iespēju, par tādu prezumpciju, kā jūs tikko, Šķiņķa kungs, izvirzījāt. Līdz ar to, es domāju, ka ir nekorekti to vispār tagad to analizēt. Mēs runājam par to, ka bankā noguldījums bija izdarīts nelikumīgi, vai, precīzāk, pats noguldījums varbūt arī bija izdarīts likumīgi, bet netiek aizskartas šīs pamattiesības un konfiskācijai ir jānotiek neatkarīgi no visiem tiem apstākļiem, kuru kopumu jūs mēģinājāt aprakstīt.

Bet es domāju, ka manas atbildes līdz šim nav pietiekami skaidri saprastas, tāpēc... tad man būtu jāatsāk ar savu runu vēlreiz.

A. Laviņš.

Nē, Znotiņas kundze, tas nav nepieciešams, jo jautājums bija par to, vai mainās situācija, ja viens no kreditoriem ir valsts. Un būtībā jūs par visu šo situāciju sniedzāt savu vērtējumu, neatkarīgi no tā, kāds ir bankas kreditoru sastāvs. Vērtējums bija sniegts. Paldies.

Tā... Znotiņas kundze, paldies par dalību tiesas sēdē, par sniegto viedokli, sniegtajām atbildēm un, patiesi, man jāsaka jums paldies arī gan par pacietību, gan par izturību. Jauku vakaru jums! Varat atslēgties no tiesas sēdes pieslēguma.

I. Znotiņa.

Paldies. Uz redzēšanos!

A. Laviņš.

Tā, cienījamie lietas dalībnieki! Esam uzklaušījuši visas pieaicinātās personas lietā.

Tiesas sēdes turpinājums ir plānots 21. aprīlī pulksten 10.00.

Šobrīd vēl nelemsim par lietas izskatīšanu pēc būtības pabeigšanu. Iespējams, šajā laika posmā vēl radīsies kādi jautājumi tiesai, iespējams, jums savstarpēji ir kādi jautājumi, bet, pirms izsludinu šajā tiesas sēdē pārtraukumu, Šķiņķa kungs, jūs lakoniski varat sniegt atbildi uz Rodiņas kundzes... šķiet, divas reizes uzdotu vienu un to pašu jautājumu pieaicinātajām personām, kas notiek tajā gadījumā, ja ir bijis noguldītājs, bet tad, kad ir maksātnespējas process, šis noguldītājs savu kreditora prasījumu neizvirza.

M. Šķiņķis.

Jā, liels paldies par doto iespēju.

Tātad atbilde ir atrodama arī likumā. Kredītiestāžu likuma 193. panta 3. punktā redakcijā, kas ir spēkā 2018. gada novembrim, kas mūsu lietā ir jāpiemēro... tātad ir konkrēts kreditors vai prasījums, tas ir, tātad gadījumos, kad ir nokavēts kreditora prasījuma pieteikšanās termiņš. Analogiski ir attiecināms arī uz gadījumiem, kad kreditora prasījums nav pieteikts, tātad šādiem prasījumiem likumdevējs ir paredzējis vietu kreditoru rindā. Un tā vieta ir norādīta Kredītiestāžu likuma 193. panta 3. punktā, līdz ar ko īsti neveidojas praktiski nekādu atšķirīgu situāciju arī šādai situācijai.... Un es gribu uzsvērt, ka viens no trim kreditoriem, par ko ir runa arī šajā gadījumā, tieši tā arī ir: nepieteica kreditoru prasījumu, bet viņam ir vieta kreditoru rindā, atbilstoši 193. panta 3. punktam.

A. Laviņš.

Un pašā noslēguma vēl viens jautājums no manas puses jums.

Tātad tas, ko mēs varējām dzirdēt no Znotiņas kundzes sniegtā viedokļa, ka tiesību aizsargājošās iestādes visupirms vērsas pie maksātnespējīgās kredītiestādes un noskaidro, kāda ir aktuālā situācija attiecībā uz tai vai citai personai esošajiem līdzekļiem bankas kontā. Un tiek iesaldēti tikai tādi līdzekļi, kas ir uz to brīdi šīs personas bankas kontā. Un secīgi nākamais lēmums... par to, ka šie līdzekļi vēlāk ar tiesas nolēmumu tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem, arī tiek saistīti tieši ar to summu, kas ir bijusi arestēta.

Līdz ar to... kāpēc jums ir jārunā par to, ka, redziet maksātnespējas, kredītiestādes maksātnespējas gadījumā citiem kreditoriem esot jāpiemaksā tā trūkstošā summa, lai pilnībā īstenotu noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas lēmumu, jo konfiskācijas lēmums attieksies tieši uz šai personai esošajiem līdzekļiem, kuri ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Tātad tiek konfiscēti tikai mērķēti šie līdzekļi. Pārējo kreditoru interese kā tā tiek skarta?

M. Šķiņķis.

Par to ir arī viss šis tiesas process un daudzās diskusijas. Man liekas, ka patiesībā Znotiņas kundze apstiprināja mūsu pozīciju, atbildot uz šo jautājumu, kur viņa teica, ka ir jāskatās, kāda ir prasījuma vērtība tajā brīdī, kad tiek jautāts, konstatēts vai arestēts, piemēram, konkrētais noziedzīgi iegūtais labums. Znotiņas kundze arī teica, ka, ja ir atrasta mašīna bez riepām, tad jau neatdos mašīnu ar riepām, atdos mašīnu bez riepām. Un tieši tāpat ir arī ar šo noziedzīgi iegūto līdzekļu vērtību tajā brīdī, kad to arestē vai vēlāk konfiscē. Tā vērtība tajā brīdī ir tāda, kāda ir tā vērtība kreditora prasījumā.

A. Laviņš.

Bet ja tiek konfiscēti šādā apmērā šie līdzekļi, tad kādā veidā tiek nodarīts aizskārumus pārējiem bankas kreditoriem? Vai tad viņiem ir tiesības uz šādiem līdzekļiem?

M. Šķiņķis.

Tāpat kopējā maksātnespējīgās kredītiestādes masā atrodas naudas līdzekļi simts eiro. Prasījums, kas ir šim nelabticīgajam noguldītājam, nav vērts tik, cik ir šis skaitlis, kas ir arī norādīts tiesas lēmumā. Faktiski šī prasījuma vai noziedzīgi iegūtas mantas vērtību atspoguļo konkrētā prasījuma vērtība. Tas, ko dara valsts arī šajā gadījumā... paņem vairāk... ne tikai to, cik vērtā ir šī noziedzīgi iegūtā manta, kas atspoguļojas prasījumā...

A. Laviņš.

Es pārtraukšu jūs... Kāpēc jūs sakāt, ka paņem vairāk? Tāpēc es jau uzdevu jautājumu, ka, pirms iesaldēt šos līdzekļus, tiek prasīts maksātnespējīgai kredītiestādei, cik tad ir šai personai aktuāli līdzekļi, kurus mēs varam iesaldēt. Tiek dota informācija. Tur ir skaitlis x un tieši šis skaitlis tiek iesaldēts un vēlāk tiek atzīts par noziedzīgi iegūtiem.... Nu, ja tāds lēmums ir pieņemts.

M. Šķiņķis.

Rasas kungs ir gatavs atbildēt... varbūt...

A. Laviņš.

Lūdzu, Rasas kungs.

A. Rasa.

Es palīdzēšu atbildēt ar praktisko pusi. Tāpat... tanī brīdī, kad tiek saņemts lēmums par naudas līdzekļu iesaldēšanu un arestu, tiek skatīts grāmatvediskais ieraksts par to, kādā apmērā prasījuma tiesības konkrētai personai ir pret banku. Tas nekādā veidā nerisina jautājumu, cik no tām prasījuma tiesībām reāli pārvērtīsies naudas līdzekļos. Jo tajā brīdī, kad tiek saņemts šis te aresta lēmums, nav vēl zināms šo te naudas līdzekļu prasījuma gala vērtība. Tā tiks noskaidrota procesa gaitā tajā brīdī, kad tiek veiktas izmaksas un tamlīdzīgi.

Tāpēc arī no šiem trijiem... kas ir iesaistīti šajā... par ko ir bijis šis te jautājums, viens atrodas kārtā, kas ir nepieteiktais prasījums, viens atrodas subordinētā kārtā, otrs tajā kārtā, kas tiek segta... Un faktiski šis te viens, kura tiek segta šobrīd, ir nosegts 85 procentu apmērā, pārskaitot tos līdzekļus valstij. Un tajā brīdī, kad naudas līdzekļi tiek atgūti, tiek nofiksēts, cik pienākas, un tajā brīdī tiek saprasts, kāda ir šī te prasījuma vērtība.

Nevienā brīdī nav, atbildot uz aresta lēmumu, nav atbildēts, ka mēs iesaldējam vai arestējam naudu. Mēs atbildam, ka mēs... paldies, sapratām, ka visi naudas līdzekļi tādā apmērā, kas pienākas konkrētajai personai, tai netiks izmaksāti, bet tiks izmaksāti valstij atbilstošā kreditora kārtā. Tāds ir bijis tas...

Un arī šobrīd, kad banka jau tuvojas maksātnespējas noslēgumam un jau naudas praktiski vispār vairs nav, vēl joprojām nāk šie te aresta lēmumi un tieši tā arī tiek atbildēts: paldies, mēs pieņemam zināšanai, jo kreditors, kam ir 85 procenti, saņēmis pats, pēkšņi ir konstatēts, ka atlikums ir, iespējams, noziedzīgi iegūts, tātad šie 15 atlikušie procenti tiek atzīmēti kā tādi, kas viņam vairs nepienākas vai varbūt nepienāksies.

Un tad attiecīgi, ja pienāk brīdis, kad notiek šī te naudas līdzekļu sadale... jo praktiski nav tā, ka naudas līdzekļi tiek akumulēti un tad beigās pēc septiņiem gadiem viņi tiek piemērotā brīdī izmaksāti. Tas naudas līdzekļu neturēšanas princips, vai pēc iespējas ātrāk atdot tos kreditoriem, balstās uz principu, ka tiklīdz nauda ir tāda, kuru var faktiski izmaksāt... lai neradītu kreditoriem aizskārumu, tā tiek skaitīta prom.

Nu, es ceru, ka es atbildēju uz jautājumu... Faktiski runa ir par grāmatvedisku prasījumu, kas tiek arestēts, nevis naudu faktisku, kas tiek arestēta un nodalīta.

A. Laviņš.

Jā... jūs minējāt savā atbildē... noskaidrojiet uz to brīdi prasījuma tiesības.... Uz to brīdi, kad ir rīkojums par aresta uzlikšanu noteiktajiem naudas līdzekļiem. Lietojot šo vārdu savienojumu "prasījuma tiesības", jūs taču nedomājāt, ka šīs prasījuma tiesības ir tās prasījuma tiesības, kas ir radušās tad, kad tika noslēgts noguldījuma līgums?

A. Rasa.

Nē, nē. Tas ir prasījuma tiesību apmērs uz noguldījuma nepieejamības brīdi. Tajā brīdī... tas, kas nav izskanējis, ir tāds tā saucamais maksātnespējas procesā pastāv tiesību nezaudēšanas un tiesību saglabāšanas tā saucamais princips. Faktiski, tātad uz noguldījuma nepieejamības brīdi tiek pielikts punkts, ka viss tas, kas ir bijis līdz tam, ir bijis līdz tam un iegūtās tiesības nemainās, viss, kas notiek uz priekšu, neviens neiegūst vairāk un neviens neko nezaudē. Un tāpēc uz to brīdi tiek... un arī Rozenberga kungs precīzi pateica, ka uz to brīdi tiek nofiksēts stāvoklis, kāds ir kreditora prasījuma attiecīgais apmērs un viņi tiek sadalīti atbilstoši tām atzīmēm, pēc kā tie atbilst šīm kreditoru kārtām.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Ir sniegta atbilde.

Kolēģi, vai būs vēl kādi jautājumi? Jā, Rodiņas kundze, lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, ja drīkst turpināt. Man ir vienkārši tāds šīs lietas kontekstā svarīgs jautājums, ko es gribētu noskaidrot.

Sakiet, lūdzu, vai TRASTA KOMERCBANKA ir izpildījusi šos te konkrētos mantas konfiskācijas nolēmumus un pārskaitījusi tad valstij naudu?

A. Rasa.

Atbildēšu sekojoši, ka gan Valsts ieņēmumu dienests, gan tiesa ir jautājusi par šo te nolēmumu izpildes statusu. Un atbildēts ir tā: ņemot vērā, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa uzdeva pārvērtēt situāciju... jeb Senāta lēmumu... tad attiecīgi ir ticis atbildēts, ka šie naudas līdzekļi šobrīd ir faktiski rezervēti, lai saprastu, kā rīkoties, bet, ņemot vērā, ka es esmu vērsies Satversmes tiesā, tad attiecīgi vērsšanās Satversmes tiesā... pretrunīga rīcība pārskaitot tos valstij, nenotiek. Respektīvi, tiek gaidīts šī procesa iznākums.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Cienījamie lietas dalībnieki! Šobrīd tiek izsludināts pārtraukums līdz 21. aprīlim pulksten 10.00, kad noskaidrosim, vai mēs varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības un varam pāriet pie tiesu debatēm.

Tāds ir tālākais rīcības plāns.

Paldies.

Tiek izsludināts pārtraukums.

(Pārtraukums.)